

Industriens udvikling

2000-2012

DANMARKS
STATISTIK

Industriens udvikling 2000-2012

Rettet 31. oktober 2013, i forhold til oprindelig version (31. oktober 2013).
Der er rettet i to tal i teksten på side 7 samt figur IV (Sammenfatning)

Rettet 5. marts 2014, i forhold til oprindelig version (31. oktober 2013).
Der er rettet i teksten på følgende siderne 43, 46, 53, 59, 64.
Alle rettelser er markeret med rødt.

Rettet 2. juni 2014, i forhold til senest rettede version (5. marts 2014).
Der er rettet i teksten på side 20.
Alle rettelser er markeret med rødt.

Industriens udvikling 2000-2012

Udgivet af Danmarks Statistik

Oktober 2013

Foto: Imageselect

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/IndustriUdv

ISBN 978-87-501-2087-2

Adresser:

Danmarks Statistik
Sejrøgade 11
2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

e-post: www.dst.dk

Henvendelse:

Claus Werner Andersen, cwa@dst.dk

Forfatter:

Claus Werner Andersen
Søren Kristensen
Ingeborg Vind

© Danmarks Statistik 2013

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl.

Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Denne publikation giver en statistisk beskrivelse af industriens udvikling i Danmark fra 2000 til 2012. Formålet er at beskrive såvel udviklingen for industrien samlet set som at belyse forskelle mellem industribrancherne.

Danmarks Statistik publicerer en lang række statistikker, der belyser industriens aktiviteter og udvikling. *Industriens salg af varer* og *Industriens produktion og omsætning* er eksempler på konjunkturstatistikker, der udelukkende dækker industriens virksomheder. Strukturstatistikkerne på erhvervsområdet som fx *Regnskabsstatistikken* og *Forskning, Udvikling og Innovation* dækker de private byerhverv, som industrien er en del af. Industrien udgør også en vigtig del af *Nationalregnskabet*. *Udenrigshandelsstatistikken* kan kobles med brancheoplysninger og dermed anvendes til at belyse industrivirksomhedernes internationale afsætning. Endelig kan nævnes personstatistikkerne om fx uddannelse, der giver mulighed for at belyse beskæftigelsens sammensætning i industrivirksomhederne.

Publikationen er baseret på udvalgte data fra det omfattende statistikgrundlag, der er til rådighed om industrien i Danmarks Statistik. Udviklingen i industrien sammenholdes med udviklingen i andre brancher og internationalt. De enkelte branchegrupper i industrien beskrives, og for udvalgte branchegrupper opgøres udviklingen i produktsammensætning, eksportmarkeder, uddannelse, forskning, innovation og udvikling.

Publikationen er udarbejdet af en redaktionsgruppe i Danmarks Statistik bestående af kontorchef Peter Bøegh Nielsen, kontorchef Finn Jensen, vicekontorchef Claus Andersen, chefkonsulent Søren Kristensen og specialkonsulent Ingeborg Vind. Udarbejdelse af figurer og tabeller har kontorfuldmægtig Kamilla Elkjær Nielsen stået for.

Danmarks Statistik, oktober 2013

Jørgen Elmeskov / Peter Bøegh Nielsen
Finn Jensen

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	5
1. Indledning	11
2. Industrien i sammenligning med andre erhverv	12
2.1 Beskæftigelse i Danmark og de gamle medlemslande (EU-15).....	12
2.2 Produktion i Danmark og de gamle medlemslande (EU-15).....	14
2.3 Produktivitet i Danmark.....	15
2.4 Konkurrenceevne.....	16
2.5 International outsourcing.....	18
2.6 Industriens lokalisering i Danmark	19
3. Industriproduktionen i internationalt perspektiv	21
4. Industriens brancher	27
4.1 Omsætning og beskæftigelse i industriens brancher	27
4.2 Eksport.....	31
4.3 Økonomi.....	35
5. Karakteristik af udvalgte brancher	42
5.1 Maskinindustri	43
5.2 Medicinalindustri	50
5.3 Elektronikindustri.....	56
5.4 Tekstil- og læderindustri.....	61
Bilag	
Industriens branchegrupper.....	68

Sammenfatning

Industriens størrelse i økonomien

Industrien er et vigtigt erhverv i Danmark opgjort på produktion og værditilvækst. I 2012 var den samlede produktion fra industrien 614 mia. kr., hvilket svarer til ca. en fjerdedel af den samlede produktion i den private sektor¹. Værditilvæksten, der er den værdiskabelse, der udbetales som lønninger og overskud til virksomhedsejerne, udgjorde 168 mia. kr. og dermed ca. 16 pct. af den samlede værditilvækst i de private erhverv. Også for eksporten udgør industriens produktion et væsentligt bidrag, da mere end halvdelen af den samlede vareeksport leveres direkte af industrivirksomhederne.

Fald i beskæftigelsen i industrien

Der er 300.000 ansatte i industrien, der dermed beskæftiger omkring 16 pct. af de ansatte i den private sektor målt i årsværk i 2012. I 2000 var der ca. 420.000 ansatte i industrien, svarende til 22 pct. af beskæftigelsen i den private sektor. Beskæftigelsesmæssigt er industriens betydning derfor blevet reduceret væsentligt med 120.000 færre beskæftigede, hvilket svarer til et fald på 30 pct.

Industrivirksomhederne er store

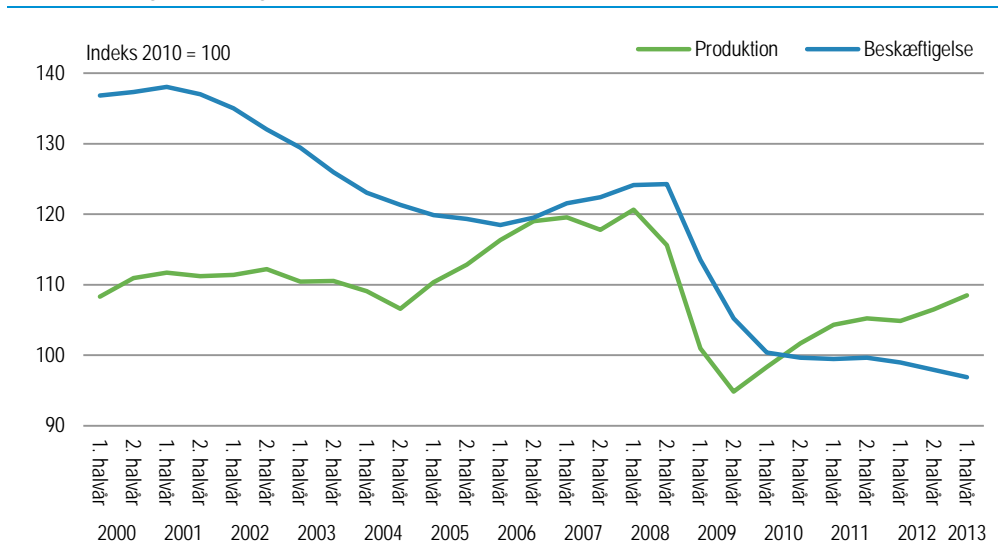
Hvor det i den private sektor samlet set er ca. 75 pct. af virksomhederne, der har under fem ansatte, er det kun ca. halvdelen af virksomhederne i industrien. Størrelsesmæssigt er virksomhederne i industrien store. Dette er også afspejlet ved, at det gennemsnitlige antal ansatte i en industrivirksomhed er 17 fuldtidsbeskæftigede, mens gennemsnittet er fire fuldtidsbeskæftigede i resten af den private sektor.

Industrien er geografisk jævnt fordelt

Geografisk er industrivirksomhederne mere jævnt fordelt end de øvrige private erhverv. Det er således omkring en tredjedel af den samlede beskæftigelse i de øvrige private erhverv, der er beskæftiget omkring København, mens det kun er 14 pct. af de ansatte i industrivirksomhederne, der arbejder i dette område. Næsten halvdelen af de ansatte i industrivirksomhederne arbejder i landsdelene Nord-, Vest- og Sydjylland, mens det for de øvrige private erhverv kun er ca. en fjerdedel. De primære erhverv landbrug, fiskeri og skovbrug er udeladt af denne sammenligning.

Oversigtsfigur 1

Produktion og beskæftigelse i industrien i Danmark

Kilde: Det kvartalsvise nationalregnskab (beskæftigelse) og Industriens produktionsindeks (produktion)

¹ Nationalregnskabet, ekskl. Boligsektoren (LB) og Offentlig forvaltning (O-Q)

Stigning i produktionen, faldende beskæftigelse.

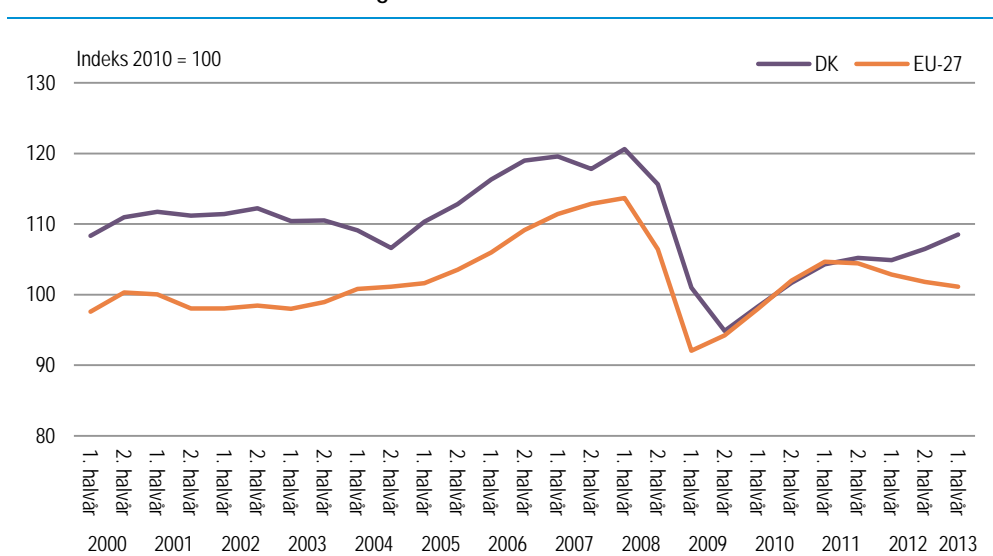
Finanskrisen, der satte ind i slutningen af 2008, havde en ganske kraftig effekt på dansk industri. Fra slutningen af 2008 til slutningen af 2009 oplevede den danske industri et markant dyk i produktionen på omkring 20 pct. Siden slutningen af 2009 har der igen været en stigning i produktionen, således at den ved indgangen til 2013 næsten er på samme niveau som umiddelbart inden vækstperioden 2005-2007. Beskæftigelsen er derimod fortsat faldende og ligger i slutningen af 2012 på et niveau næsten 20 pct. under niveauet i 2005 og omkring 30 pct. under niveauet i 2000.

Danmark sammenlignet med EU-27

Målt på produktionen har den danske industri haft et forløb, som er nogenlunde parallelt med den samlede europæiske industri. Den danske industriproduktion har dog oplevet et større fald. Og hvor industriproduktionen i EU som helhed siden slutningen af 2010 har ligget over niveauet fra før vækstperioden, der startede i 2005, så er den i Danmark først nu ved at nærme sig dette niveau. Beskæftigelsen i industrien i Danmark har også fulgt udviklingen i EU-27, om end faldet har været kraftigere og er nu omkring 30 pct. under niveauet i 2000, hvor faldet i EU-27 kun er omkring 16 pct.

Oversigtsfigur II

Produktion i industrien. Danmark og EU-27

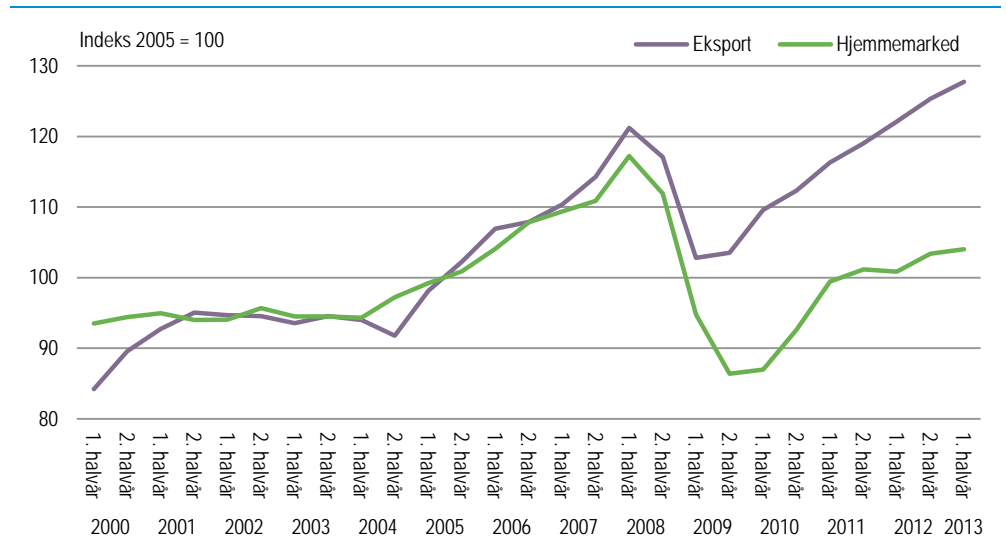
Kilde: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Industrien klarer sig bedre på eksportmarkedet end på hjemmemarkedet

Frem til 2009 forløb udviklingen i industriens eksport og omsætning på hjemmemarkedet nogenlunde ens. Derefter fulgte et kraftigt fald i omsætningen både på eksport- og hjemmemarkedet, men med et markant større fald på hjemmemarkedet. På eksportmarkedet var industrien i 2012 tilbage på et niveau svarende til toppen i 2008, mens omsætningen på hjemmemarkedet stadig lå en del under². Efter krisen har den internationale afsætning derfor fået relativt større betydning for industrivirksomhederne.

² Omsætningen er opgjort i løbende priser, så der er ikke taget højde for prisudviklingen.

Oversigtsfigur III Udvikling i industriens eksport og hjemmemarkedsomsætning

Kilde: Industriens omsætningsindeks, Statistikbanken

Relativt flest med en erhvervsfaglig uddannelse

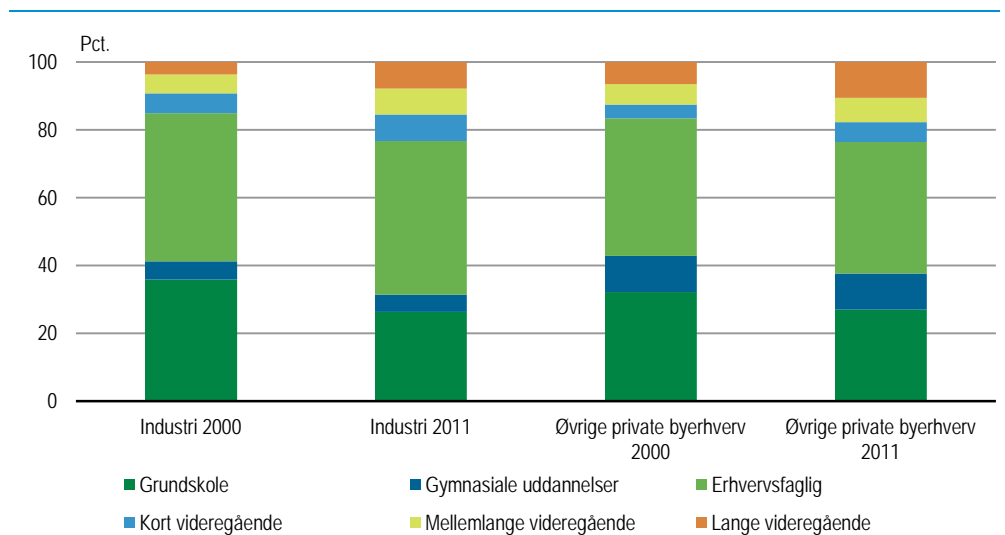
I 2000 havde ca. 36 pct. af de beskæftigede i industrien grundskole som højeste uddannelse. Denne andel er faldet til 26 pct. i 2011, hvor andelen med korte, mellemlange og lange videregående uddannelser er steget fra 15 pct. til 23 pct. Der er relativt flest med en erhvervsfaglig uddannelse i både 2000 og 2011, nemlig hhv. 44 pct. og 45 pct.

Samme udvikling som i de øvrige private byerhverv

Udviklingen fra 2000 til 2011 genfindes for de beskæftigede i de øvrige private byerhverv. Den største forskel på de to grupper af beskæftigede er, at andelen med en erhvervsfaglig uddannelse i industrien er højere end i de øvrige private byerhverv, mens andelen med en gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse er mindre.

Oversigtsfigur IV Udvikling i uddannelsessammensætning, udvalgte uddannelsesniveauer

Figur rettet 31. oktober 2013

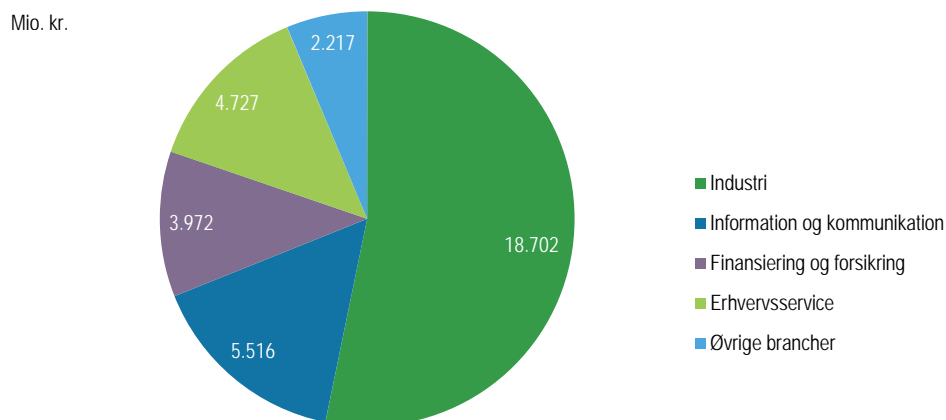
Kilde: Registerbaseret Arbejdsstyrke Statistik (RAS)

Industrien står for halvdelen af udgifterne til forskning og udvikling i de private byerhverv

De samlede udgifter til forskning og udvikling i de private byerhverv udgjorde 35 mia. kr. i 2011, hvoraf industrivirksomhederne stod for 53 pct. eller 18,7 mia. kr. Den næststørste branche opgjort ved udgifterne til forskning og udvikling var information og kommunikation med 5,5 mia. kr.

Oversigtsfigur V

Udgifter til Forskning, udvikling og Innovation 2011

Kilde: Forskning og Innovation i private virksomheder

Industriens brancher

Virksomhederne inden for industrien fremstiller færdigvarer og halvfabrikata til videreforarbejdning ved anvendelse af mange forskellige teknologier og produktionsprocesser. Den største branchegruppe i industrien er *føde-, drikke- og tobaksvareindustrien*, der i 2012 omsatte for 153 mia. kr. Den næststørste var *maskinindustrien* med en omsætning på 119 mia. kr. De mindste industribrancher målt på omsætning er *tekstil- og læderindustri* med en omsætning på 7 mia. kr. samt *transportmiddelindustri*, med en omsætning på 10 mia. kr.

Udviklingen i industriens brancher

Udviklingen i industriens brancher er beskrevet ved en række forhold relateret til økonomi og beskæftigelse. Resultaterne på brancheniveau er opsummeret i tabellen, hvor (+) angiver en stigning i perioden 2000 til 2012 og (-) et fald. Det skal bemærkes, at angivelsen med +/- alene angiver en retning og ikke har en kvalitativ fortolkning.

Omsætning

Siden 2000 er omsætningen steget inden for alle brancher i industrien med undtagelse af *tekstil- og læderindustri*, *træ- papirindustri og trykkerier*, samt *transportmiddelindustri*. Den største vækst ses i *maskinindustri og kemisk industri og olieraffinaderier mv.*, hvor omsætningen er omtrent fordoblet fra 2000 til 2012. Også medicinalindustrien har haft en kraftig stigning i omsætningen, der er øget med 70 pct.

Beskæftigelse

Der har generelt været fald i beskæftigelsen i industriens branchegrupper. Selv i de branchegrupper, der har oplevet en stor omsætningsstigning, er der sket en reduktion i antallet af beskæftigede. Undtagelsen er *medicinalindustrien*, hvor antallet af beskæftigede er steget med næsten 8.000 personer, svarende til en stigning på næsten 70 pct. fra 2000 til 2012.

Eksport

Der er stor forskel på, hvor eksportorienterede branchegrupperne i industrien er. De branchegrupper, som i højest grad afsætter deres varer på eksportmarkederne er *medicinalindustrien*, *elektronikindustrien*, *maskinindustrien* og *møbel og anden industri mv.* Andelen af den samlede omsætning, der eksporteres, er steget i alle branchegrupper med undtagelse af *medicinalindustrien*, *føde-, drikke- og*

tobaksvareindustri og kemisk industri inkl. raffinaderier mv., hvor der er tale om mindre fald.

Investeringer Med en stigning på ca. 50 pct. i *maskinindustrien* har denne branche oplevet den største vækst i perioden. Den anden branche, der har oplevet vækst i investeringerne, er *medicinalindustrien*, hvor investeringerne er steget med ca. 30 pct. Alle andre brancher i industrien har haft et fald i investeringerne. Mest udtalt i *tekstil- og læderindustri* og *træ- og papirindustri, trykkerier*, hvor investeringerne i 2011 udgør under 30 pct. af investeringerne i 2000.

Oversigtstabel 1 Sammenfatning af industriens udvikling på brancheniveau

	Om- sætning	Beskæf- tigelse	Ekspor- andel	Inve- ster- inger	Over- skuds- grad	Soli- ditet	Lang videre- gående uddannelse	Forsk- ning og Udvikling
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	+	-	-	-	-	-	+	+
Tekstil- og læderindustri	-	-	+	-	-	+	+	-
Træ- og papirindustri, trykkerier	-	-	+	-	-	+	+	-
Kemisk industri inkl. raffinaderier	+	-	-	-	+	+	+	+
Medicinalindustri	+	+	-	+	+	+	+	+
Plast-, glas- og betonindustri	+	-	+	-	+	+	+	-
Metalindustri	+	-	+	-	-	+	+	-
Elektronikindustri	+	-	+	-	+	+	+	+
Fremst. af elektrisk udstyr	+	-	+	-	+	+	+	+
Maskinindustri	+	-	+	+	-	-	+	+
Transportmiddel-industri	-	-	+	-	+	+	+	+
Møbel og anden industri mv.	+	-	+	-	+	+	+	+

Overskudsgrad Samlet set var overskudsgraden i industrien 10 pct. i 2011, hvilket er på samme niveau som i de private byerhverv samlet set, hvor overskudsgraden var 8 pct. Overskudsgraden er reduceret i ca. halvdelen af branchegrupperne og steget i de øvrige.

Soliditet Soliditeten er steget for alle branchegrupper med undtagelse af *maskinindustrien* og *føde-, drikke- og tobaksvareindustri*. *Maskinindustrien* har haft faldende soliditet gennem hele perioden, mens faldet i *føde-, drikke- og tobaksvareindustrien* er et resultat af et fald i 2008, hvorefter soliditeten i 2011 er tilbage på næsten samme niveau som før krisen.

Lang videregående uddannelse Andelen af de beskæftigede med en lang videregående uddannelse er steget inden for alle industriens branchegrupper. Udviklingen er tilsvarende den udvikling, der ses i de øvrige private byerhverv.

Udgifter til forskning og udvikling Industrivirksomhedernes udgifter til forskning og udvikling er faldet inden for *tekstil- og læderindustri, træ- og papirindustri, trykkerier, plast-, glas- og betonindustri* og *metalindustri*. *Maskinindustrien* er den industri, der uden sammenligning har oplevet den største stigning i udgifterne til forskning og udvikling fra 2,7 mia. kr. i 2008 til 5,1 mia. kr. i 2011.

Udvalgte brancher Beskrivelsen af industriens udvikling i denne publikation afsluttes med en mere detaljeret beskrivelse af udvalgte brancher. Brancherne er udvalgt med henblik på at belyse forskellige interessante ændringer i industrien.

- Maskinindustrien er valgt, fordi omsætningen i denne branche er øget 83 pct. fra 65 mia. kr. i 2000 til 119 mia. kr. i 2012, samtidig med at beskæftigelsen er reduceret 18 pct. fra 64.000 til 53.000.
- Medicinalindustrien er valgt, fordi denne branche, som den eneste af industribrancherne, har øget beskæftigelsen i perioden fra godt 11.000 fuldtidsansatte i 2000 til godt 19.000 i 2012. Omsætningen er øget tilsvarende.
- Elektronikindustrien er valgt, fordi der er sket et markant skift i produktsammensætningen, mens omsætningen samlet set har været stagnerende. I starten af perioden var produktionen domineret af mobiltelefoner, mens det i 2012 er høreapparater, der er det vigtigste produkt.
- Tekstil- og læderindustrien er valgt, fordi det er en branche præget af mange mindre virksomheder, og hvor såvel omsætning som beskæftigelse er faldet gennem hele perioden.

Udviklingen i de fire brancher beskrives i forhold til produktsammensætning, eksportmarkeder og andre faktorer af betydning for branchens udvikling, herunder medarbejdernes uddannelsesniveau og forsknings- og udviklingsaktiviteter.

1. Indledning

Denne publikation dækker perioden 2000-2012. Dansk økonomi oplevede fra starten af perioden svag vækst i BNP frem til 2004, efterfulgt af kraftigt vækst fra 2004 frem til tilbageslaget i 2008/2009. Fra 2010 til 2012 er økonomien stagneret.

For industrien samlet set er beskæftigelsen faldet gennem perioden, mens produktionen er stort set uændret. Dette dækker dog over store forskelle på tværs af industriens brancher og større skift i såvel de produkter, der fremstilles, som produktionsprocesser og afsætning til både hjemmemarkedet og internationalt.

Formålet med denne publikation er at beskrive såvel udviklingen for industrien samlet, og at belyse forskelle mellem industriens brancher. Det sker gennem internationale sammenligninger, detaljerede brancheopgørelser og specialkørsler på variable, der ikke er en del af de faste statistiske offentliggørelser.

Analysen dækker tidsperioden fra 2000 til 2012. For denne periode findes der rimelig konsistente tidserier for udviklingen på detaljeret brancheniveau. Den valgte tidsperiode giver samtidig mulighed for at se nærmere på udviklingen op mod og gennem finanskrisen i 2008-2009 samt den efterfølgende tilpasning. For enkelte af de anvendte kilder er det dog kun muligt at dække perioden 2000-2011.

Analysen er baseret på Danmarks Statistiks eksisterende statistikprogram, der er suppleret med enkelte andre kilder. Det mest detaljerede niveau i analysen er 36 branchegrupperingen i DB07, der omfatter 12 industribrancher. Bilag 1 indeholder en komplet oversigt over industriens branchegrupper.

Udover denne indledning er analysen disponeret i fire kapitler:

Kapitel 2 belyser udviklingen i industrien som en del af den generelle erhvervsstruktur i Danmark bl.a. ved sammenligninger af produktion og beskæftigelse med andre brancher.

Kapitel 3 beskriver udviklingen i produktion og beskæftigelse i industrien. Udviklingen i dansk industriproduktion sammenlignes med udviklingen i en række udvalgte lande.

Kapitel 4 analyserer mere detaljeret de enkelte branchegrupper i industrien, hvor bl.a. udviklingen i eksport, investeringer, overskud og andre økonomiske resultater belyses.

Endelig indeholder kapitel 5 en analyse af udviklingen i udvalgte brancher, der har gennemløbet en særlig interessant udvikling enten ved høje eller lave vækstrater eller store ændringer i produkter og markeder. De udvalgte brancher beskrives blandt andet i forhold til produkter, forsknings- og udviklingsaktiviteter, eksportmarkeder og arbejdsstyrkens uddannelsesniveau.

2. Industrien i sammenligning med andre erhverv

- Industriens samlede produktion er uændret siden 2000 opgjort i faste priser.
- Industriens andel af den samlede markeds-mæssige produktion er faldet fra 19 pct. i 2000 til 17 pct. i 2012.
- Industriens beskæftigelse er faldet med 30 pct. siden 2000.
- Industriens andel af den samlede private beskæftigelse er faldet fra 22 pct. i 2000 til 16 pct. i 2012.
- Udviklingen i Danmark har været nogenlunde parallel med EU-15.
- Produktiviteten i den danske industri er forøget med godt 3 pct. om året.
- Lønkonkurrenceevnen blev markant forringet fra 2000 til 2008, men er siden forbedret en del.
- Virksomhederne i industrien har den højeste grad af outsourcing, da 28 pct. outsourcede funktioner i perioden 2009 til 2011 mod 19 pct. i den private sektor.
- Målt ved andel af beskæftigelsen har industrien størst betydning i Vestdanmark.

I dette kapitel beskrives industrien i sammenhæng med erhvervsstrukturen i Danmark generelt. Udviklingen i industrien sammenlignes med andre markeds-mæssige erhverv primært ved anvendelse af nationalregnskabsoplysninger, der er de mest sammenlignelige på tværs af brancher. Udviklingen i de forskellige erhverv er betinget af både langsigtede strukturelle forhold og af mere kortvarige konjunkturbetingede udsving. Beskrivelsen er begrænset til nogle udvalgte erhverv, som udgør centrale elementer af den markeds-mæssige del af den danske økonomi.

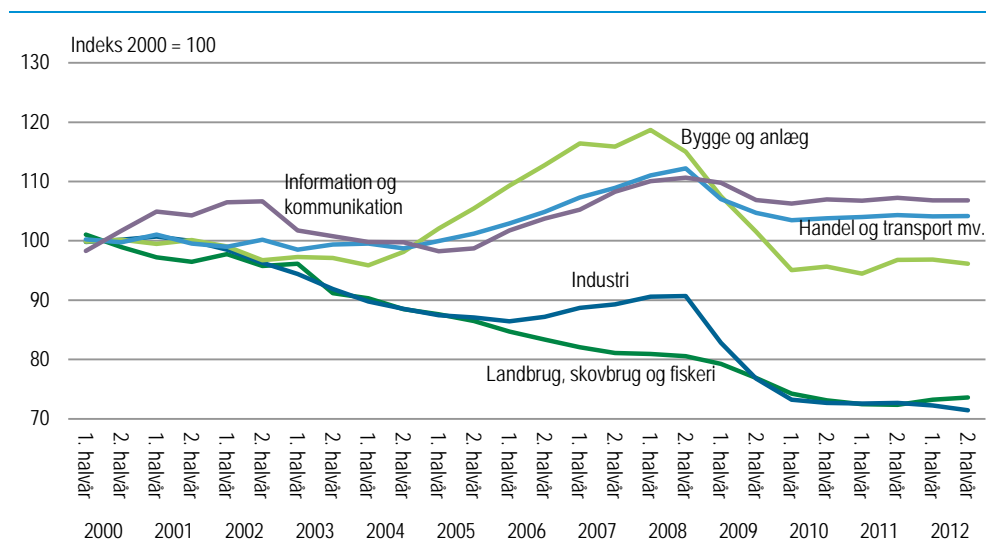
I det følgende opgøres udviklingen i beskæftigelsen, værditilvæksten og produktiviteten. Det undersøges, om de strukturelle forskydninger i Danmark genfindes i landene omkring os, her belyst ved de gamle EU-lande (EU-15). Kapitlet afsluttes med et afsnit om udviklingen i virksomhedernes konkurrenceevne gennem perioden og deres internationale outsourcingsaktiviteter samt industriens geografiske fordeling i Danmark sammenlignet med den private sektor i øvrigt.

2.1 Beskæftigelse i Danmark og de gamle medlemslande (EU-15)

Faldende beskæftigelse i landbrug og industri

I perioden fra 2000 til 2012 er beskæftigelsen (målt ved antal personer) i industrien reduceret med 30 pct. Det svarer ret præcist til beskæftigelsesudviklingen i landbrug, fiskeri og skovbrug. Men hvor beskæftigelsen i de primære erhverv har været stort set konstant faldende, oplevede industrien en fremgangsperiode i årene 2006-2008 fulgt af et forholdsvis dramatisk fald fra 2008 til 2010.

Figur 1 Antal beskæftigede i Danmark

Kilde: Det kvartalsvise nationalregnskab, Statistikbanken.

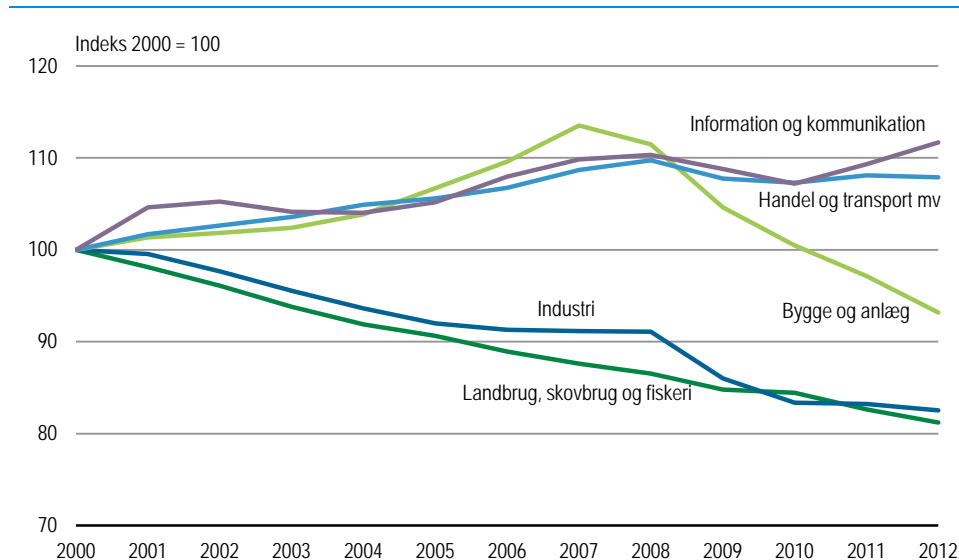
Bygge- og anlægsbranchens beskæftigelse har siden 2010 ligget lidt lavere end i 2000 efter en meget kraftig op- og nedtur fra 2004 til 2009. Informations- og kommunikationsbranchen er den eneste branchegruppe sammen med handel og transport mv., der har været i stand til at øge beskæftigelsen over de seneste 12 år.

Som en konsekvens af den forskellige udvikling i erhvervenes beskæftigelse er industriens andel af den samlede private beskæftigelse faldet fra 22 pct. i 2000 til 16 pct. i 2012.

Tilsvarende forskydninger
i EU-15

Om end faldet har været lidt mindre (ca. 20 pct.) genfindes mønsteret fra Danmark med den nogenlunde samme udvikling i beskæftigelsen for de primære erhverv og industrien i de gamle EU-lande (EU-15). Ligeledes genfindes de markante udsving i byggebeskæftigelsen, som i 2012 var lavere end i 2000, og den lidt højere beskæftigelse i serviceerhvervene.

Figur 2 Antal beskæftigede i EU-15

Kilde: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/database

2.2 Produktion i Danmark og de gamle medlemslande (EU-15)

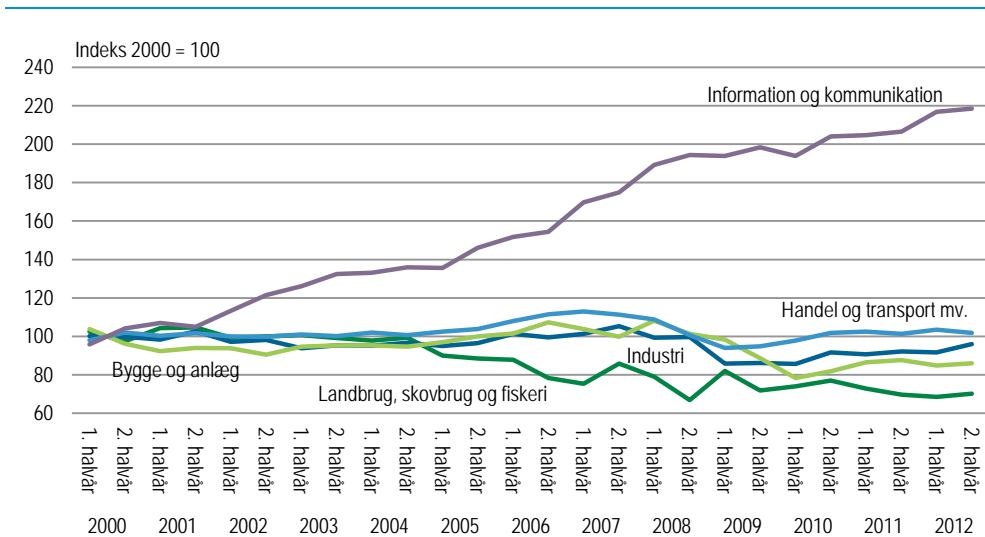
Produktionen målt ved
bruttoværditilvæksten

Noget af forklaringen på udviklingen i beskæftigelsen i de forskellige branchegrupper skal søges i udviklingen i produktionen (bruttoværditilvækst i 2005-kædede værdier). Serviceerhvervene, her repræsenteret ved informations- og kommunikationsvirksomhed, er de eneste erhverv, som har udvidet produktionen markant de seneste 12 år. Det er især sket frem til, at den finansielle krise indtraf, hvorefter opgangen i produktionen er aftaget.

Bruttoværditilvæksten i 2005-kædede værdier er et udtryk for den mængdemæssige værdiskabelse, som finder sted i de enkelte erhverv. Værditilvæksten opgøres som forskellen mellem værdien af de solgte varer og tjenesteydelser og de indkøbte råvarer og tjenesteydelser. For at få et udtryk for den mængdemæssige udvikling korrigeres for prisudviklingen fra foregående år. Bruttoværditilvæksten anvendes til dækning af afskrivninger på kapitalapparatet samt aflønning af arbejdskraft- og kapitalindsats.

Bruttoværditilvækst i årets priser og i kædede værdier opgøres i Nationalregnskabet. Find flere tal på www.statistikbanken.dk/10176

Figur 3 Bruttoværditilvækst i Danmark, 2005-kædede værdier

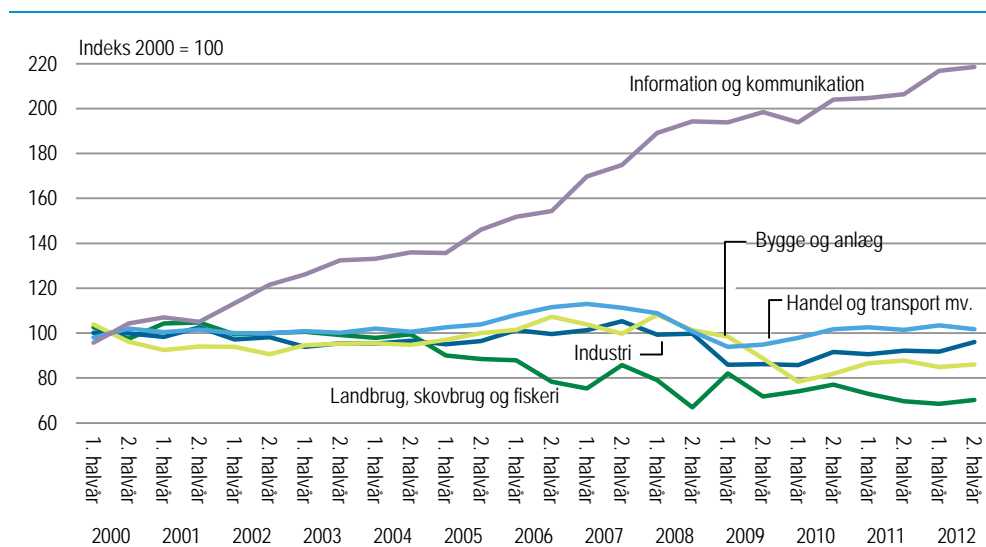
Kilde: Det kvartalsvise nationalregnskab, Statistikbanken.

Nogenlunde stabil
industriproduktion

Bruttoværditilvæksten i industrien har været nogenlunde konstant de seneste 12 år. Frem til årtusindskiftet havde især elektronikindustrien udvist særdeles kraftige vækstrater. De første år efter sammenbruddet af IT-boblen var præget af stagnation dels i elektronikindustrien, men også i industrien mere bredt. I årene derefter fulgte en vis fremgang under højkonjunkturen med en efterfølgende nedgang i 2008-2009 i forbindelse med den verdensomspændende økonomiske krise. Siden er noget af den tabte bruttoværditilvækst indhentet igen. Et tilsvarende forløb ses for handel og transport mv., mens bruttoværditilvæksten i branchegruppen bygge og anlæg fortsat er noget mindre end i 2000. Den mængdemæssige bruttoværditilvækst i landbrug, skovbrug og fiskeri er gået tilbage med ca. 30 pct. sammenlignet med årtusindskiftet.

Som en konsekvens af den forskellige udvikling i erhvervenes produktion er industriens andel af den samlede produktion i de private erhverv faldet fra 19 pct. i 2000 til 17 pct. i 2012.

Figur 4 Bruttoværditilvækst i EU-15, 2005-kædede værdier

Kilde: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/database

Samme udvikling i EU-15 inden for industrien og bygge og anlæg

Når man sammenligner udviklingen i den mængdemæssige produktion (bruttoværditilvæksten) i Danmark og EU-15, er det, som for udviklingen i beskæftigelsen, slående, hvor parallelle udviklingerne har været. Industriproduktionen er næsten uændret fra 2000 til 2011, mens aktiviteten i byggeriet har svinget mere og nu er lavere end i 2000. Landbruget har klaret sig noget bedre i EU-15 end i Danmark, mens produktionen inden for information og kommunikation er øget mere i Danmark end i EU-15.

2.3 Produktivitet i Danmark

Produktion pr. arbejdstime ...

Forholdet mellem udviklingen i beskæftigelsen og produktionen i de viste erhverv er forskellig, hvilket afspejler en forskellig udvikling i produktiviteten. Figur 6 viser den mængdemæssige udvikling i bruttoværditilvæksten set i forhold til antal præsterede arbejdstimer i de samme erhverv.

... er steget med 40 pct. i industrien

I industrien er produktiviteten steget med ca. 40 pct., svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på godt 3 pct. Udviklingen vil sige, at der år for år kræves mindre arbejdskraft for at producere den samme bruttoværditilvækst. Under højkonjunkturen i 2006-2008 stagnerede produktiviteten, mens tilbageslaget i 2009 har sat fornyet gang i produktivitetsudviklingen. Stigningen i produktiviteten er ikke fulgt af en tilsvarende stigning i den samlede produktion hvorfor beskæftigelsen i industrien er faldet. Hvis det er de mindst produktive virksomheder eller de mindst produktive dele af de enkelte virksomheder, der er lukket i forbindelse med krisen, vil det i sig selv øge branchens gennemsnitlige produktivitet.

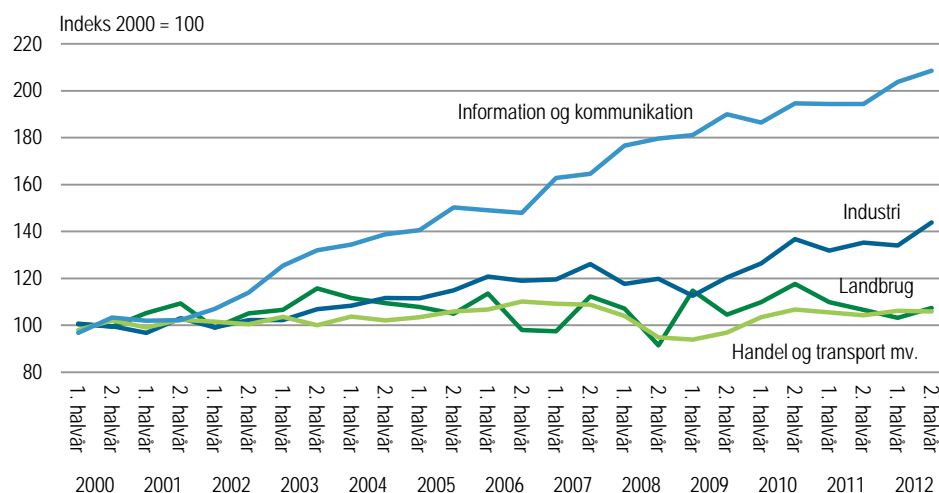
Stærk produktivetsstigning i serviceerhverv

Serviceerhvervene, her illustreret ved informations- og kommunikationsbranchen, har haft den kraftigste produktivetsstigning i de 12 år med ca. 6 pct. i gennemsnit hvert år. Da den samlede produktion er steget endnu mere, har der samtidig været en stigende beskæftigelse.

Stagnerende produktivitet i landbrug, skovbrug og fiskeri samt i handel og transport mv.

I landbrug, skovbrug og fiskeri og i handel og transport mv. har produktivetsfremgangen været beskeden med 0,5 pct. i årligt gennemsnit, hvorfor produktion og beskæftigelse er forløbet nogenlunde parallelt.

Figur 5 Bruttoværditilvækst i Danmark, 2005-kædede værdier pr. præsteret arbejdstime

Kilde: Det kvartalsvise nationalregnskab, Statistikbanken.

Produktivitetsudviklingen kan måles på flere måder. Her er der fokuseret på udviklingen i den såkaldte arbejdsproduktivitet, dvs. udviklingen i den mængdemæssige bruttoværditilvækst i forhold til udviklingen i arbejdsindsatsen. Produktivitetsudviklingen viser således, hvor meget mere man kan producere år efter år med en uændret arbejdsindsats opgjort i timer. Årsagen til denne udvikling kan dels være et større og bedre kapitalapparat, dels bedre uddannet arbejdskraft samt bedre arbejdstilrettelæggelse og udnyttelse af råvarer mv.

Udviklingen i byggeriets produktivitet er ikke medtaget i ovenstående beskrivelse af produktivitetsudviklingen, da nationalregnskabs tal herfor af metodemæssige årsager ikke vurderes at være retvisende for dette erhverv.

I ovenstående gennemgang af produktivitetsudviklingen har der været fokuseret på udviklingen i den mængdemæssige produktion i forhold til beskæftigelsen, idet det fortæller, hvorledes udviklingen i produktionen påvirker behovet for arbejdskraft. Ud fra en velstandsbetragtning kan det imidlertid også være relevant at se på produktionen i løbende priser, idet en gunstig prisudvikling (bytteforholdsgevinst) også kan bidrage til samfundet velstand såfremt konkurrenceevnen ikke forringes. Gunstige bytteforholdsgevinster opstår, når prisen på færdigvarer stiger mere end prisen på råvarene.

2.4 Konkurrenceevne

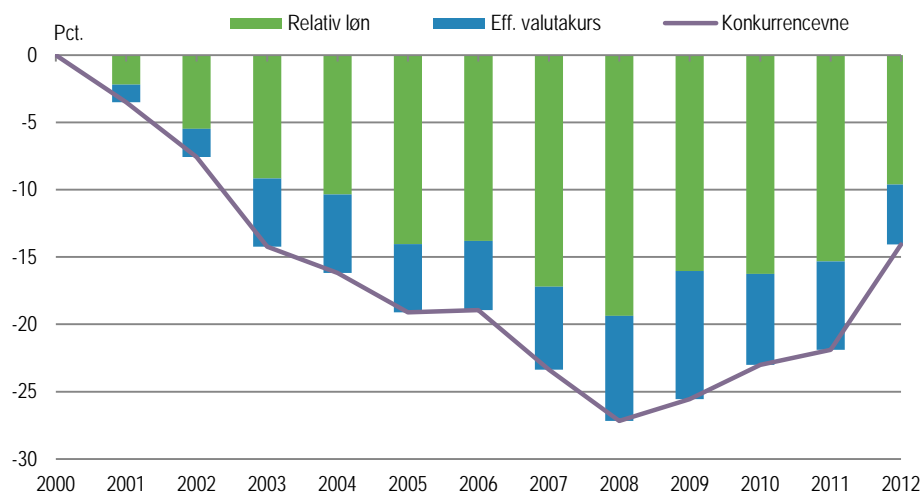
Ud over de underliggende trendmæssige forskydninger i erhvervsstrukturen og de efterspørgselsbestemte op- og nedgangsbevægelser er udviklingen – ikke mindst inden for industrien – påvirket af de danske virksomheders konkurrenceevne i forhold til de udenlandske virksomheder. Det centrale element i virksomheders konkurrenceevne er produktionsomkostningerne, men den samlede konkurrenceevne er også afhængigt af andre forhold, herunder de politiske rammebetingelser, infrastruktur, kultur og stabilitet.

Da det må antages, at råvarepriserne er nogenlunde ens på tværs af landegrænser, vil forskellen i produktionsomkostningerne primært skyldes lønomkostningerne, produktiviteten og valutakurserne, dvs. den såkaldte lønkonkurrenceevne.

Den danske lønkonkurrenceevne blev markant forringet i årene 2000 til 2008 med ca. 3 pct. om året målt i forhold til vore vigtigste samhandelspartnere. Herefter er der sket en vis genopretning, således at lønkonkurrenceevnen i gennemsnit er forringet med ca. 1 pct. om året set over hele perioden 2000-2012.

Den del af søjlerne, der betegnes relativ løn, dækker over den del af udviklingen i lønkonkurrenceevnen, som skyldes, at de danske lønninger er vokset i forhold til udlandets og at den danske produktivitet er faldet i forhold til udlandet frem til 2008. Den del af søjlerne, der betegnes eff. kronekurs, dækker over den del af udviklingen i lønkonkurrenceevnen, som skyldes, at den danske kronens værdi frem til 2009 er øget i forhold til en kurv af udenlandske valutaer sammenvejet med deres betydning for den danske udenrigshandel.

Figur 6 Udviklingen i industriens lønkonkurrenceevne (akkumuleret) siden 2000

Kilde: (treparts) Statistikudvalgets rapport 3. kvartal 2013

Den forringede konkurrenceevne er sandsynligvis en væsentlig forklaring på stagnationen i den danske industriproduktion, og det forhold, at den danske industri-beskæftigelse er faldet mere end industribeskæftigelsen i EU-15. Tab af konkurrenceevnen kan enten føre til ophør af produktion, eller til at produktionen flyttes til lande, hvor omkostningerne er lavere.

Udviklingen i lønkonkurrenceevnen er bestemt af forskellen i lønudviklingen i Danmark og udlandet (målt ved lønomkostningerne pr produceret enhed) og den effektive kronekurs. Hvis de danske lønomkostninger vokser langsommere end udlandets, hvis produktiviteten vokser hurtigere i Danmark end i udlandet eller hvis værdien af de udenlandske valutaer vokser i forhold til kronen, så forbedres den danske lønkonkurrenceevne.

Figuren er taget fra (treparts) Statistikudvalgets rapport 3. kvartal 2013.

www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2013/09/statistikudvalgets-statusrapport-3-kvartal-2013

2.5 International outsourcing

En del af den strukturelle udvikling i beskæftigelsen skyldes ændringer i den internationale arbejdsdeling, hvor produktion og arbejdspladser flytter på tværs af lande. Motiverne er ofte relateret til omkostningsreduktion, men også strategiske overvejelser, nærhed til markeder mv. kan påvirke en virksomheds beslutning om at flytte sine aktiviteter ud af landet. Statistikkerne, der dækker danske virksomheders outsourcing, er relativt nye, og det er derfor ikke muligt at lave en præcis opgørelse, der dækker hele perioden 2000 til 2012. Hovedtallene kan dog give et fingerpeg om størrelsesordnerne.

Nogle virksomheder vælger at tilbagesource funktioner efter en periode. Omfanget er dog begrænset. Resultaterne af ovennævnte undersøgelser indikerer, at under 2 pct. af virksomhederne samlet set tilbagesourcer funktioner. Grundet det begrænsede omfang kan statistikkerne ikke anvendes til at kvantificere omfanget nærmere. Det følgende vedrører alene outsourcing af aktiviteten ud af Danmark.

Opgørelserne i dette afsnit er baseret på to kilder:

Statistikken om international sourcing og organisering belyser væsentlige globaliseringstendenser i form af firmaernes globale organisering og opsplitning af deres værdikæde samt omfanget af outsourcing til udlandet. Der er gennemført to undersøgelser, der dækker hhv. 2001-2006 og 2009-2011. De to undersøgelser er sammenlignelige på en række nøglespørgsmål. Undersøgelserne dækker de private byerhverv og dækker virksomheder med 50 eller flere ansatte.

Statistikken om danske datterselskaber i udlandet belyser det danske erhvervslivs aktiviteter i udlandet gennem deres kontrollerede datterselskaber. Statistikken vedrører virksomhedernes udenlandske datterselskaber og belyser datterselskabernes lokalisering (land), aktivitet (branche) og antal ansatte.

Læs mere om statistikernes metode på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/161340 og www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/139389

Find flere tal om International outsourcing og aktivitet i udenlandske datterselskaber på www.statistikbanken.dk/2458

Industrien har højest grad af outsourcing

I perioden 2001 til 2006 outsourcede 17 pct. af virksomhederne med 50 eller flere ansatte i den private sektor kerne- og/eller hjælpefunktioner til udlandet. Dette mønster er stort set uændret i perioden 2009 til 2011, hvor 19 pct. outsourcede forretningsfunktioner. I industrien er andelen højere, da 25 pct. af alle industrivirksomheder med 50 eller flere ansatte outsourcede i perioden 2001 til 2006 og 28 pct. i perioden 2009 til 2011.

Industrien outsourcer kernefunktioner

Der er også forskel på typen af funktioner, der outsources. For de virksomheder, der outsourcer, er det i erhvervslivet generelt ca. 50 pct., der outsourcer kernefunktioner, og ca. 75 pct., der outsourcer hjælpefunktioner. I industrien outsourcer 70 pct. kernefunktioner, og ca. 60 pct. outsourcer hjælpefunktioner³. Ser man på motiverne for outsourcing, har industrivirksomhederne i højere grad fokus på en reduktion af omkostningerne end det øvrige erhvervsliv. Blandt industrivirksomhederne er det 86 pct., der angiver lønomkostninger som motiv, mens det i erhvervslivet generelt er 72 pct. Omkostningspres på produktionen, der er industrivirksomhedernes kernefunktion, ser altså ud til at være en væsentlig forklaring på outsourcing.

³ Summen overstiger 100 pct., da mange virksomheder outsourcer dele af begge typer af funktioner.

Outsourcing af jobs Antallet af job, der årligt outsources, har været nogenlunde stabilt i perioden 2001-2011. De større virksomheder har i gennemsnit outsourcet 5.600 job pr. år fra 2009 til 2011 og 5.500 i perioden 2001 til 2006. Størstedelen af disse job er outsourcet fra industrivirksomhederne med et gennemsnit på 3.400 jobs pr. år i den seneste periode og 3.300 i den første periode. Industrivirksomhederne står dermed for 60 pct. af det samlede antal outsourcete job. Industrien outsourcer i mindre grad højt kvalificerede job end erhvervslivet generelt, da industriens andel af højt kvalificerede job, der er outsourcet i perioden, kun er 30 pct.

Internationale arbejdsdeling skaber også jobs Outsourcing af funktioner flytter jobs fra Danmark til udlandet, men skaber også nye jobs. Dette kan enten være relateret direkte til outsourcing, hvor der kan opstå nye job som konsekvens af virksomhedernes øgede konkurrencedygtighed eller ved at udenlandske virksomheder placerer dele af deres værdikæde i Danmark. En undersøgelse fra Danmarks Statistik⁴ 2008 estimerede, at der årligt blev skabt 1.400 jobs i perioden 2001- 2006, som følge af international arbejdsdeling. Undersøgelsen viste også, at det primært var højtuddannede jobs med højere værdiskabelse, der opstod. Undersøgelsen giver ikke mulighed for at estimere den økonomiske nettoeffekt, men den er betydelig mindre end tallene for outsourcing af jobs umiddelbart indikerer.

Antallet af jobs i udenlandske datterselskaber Det samlede antal job i danske virksomheders udenlandske datterselskaber var i 2011 950.000. Hovedparten af disse job var inden for erhvervsservice med 570.000 job. Industrivirksomhederne har samlet set 180.000 job i udenlandske datterselskaber. Disse er fordelt med godt 110.000, der varetager kernefunktioner, og 70.000 der varetager støttefunktioner. Dette er en mere ligelig fordeling end for erhvervslivet samlet set, hvor over 80 pct. er beskæftiget med en kernefunktion og kan ses om et udtryk for det stigende serviceindhold i industrivirksomhedernes aktivitet.

Fordelingen for erhvervslivet samlet set er i høj grad drevet af erhvervsservice, hvor stort set alle job i udenlandske datterselskaber er i en kernefunktion. Erhvervsservice omfatter både vidensservice, som fx rådgivende ingeniørvirksomhed, og operationel service, som fx rengøring.

Der er ikke en entydig sammenhæng mellem outsourcing af job og ansatte i udenlandske datterselskaber, da outsourcing også kan ske til virksomheder uden for koncernen. Omvendt er det heller ikke alle ansatte i udenlandske datterselskaber, der er et resultat af outsourcing af jobfunktioner fra Danmark, men kan skyldes en vækst i de pågældende datterselskabers aktiviteter.

2.6 Industriens lokalisering i Danmark

Antalsmæssigt er der flest industrijob lokaliseret i landsdelen Sydjylland, hvor der er 51.000 beskæftigede i industrivirksomhederne. Østjylland er landsdelen med næstflest ansatte, nemlig omkring 40.000.

Den Regionalfordelte Regnskabsstatistik har til formål at beskrive fordelingen af de økonomiske aktiviteter i de private byerhverv geografisk. Fordelingen af de beskæftigelsesmæssige og økonomiske oplysninger sker på arbejdsstedsniveau. Statistikken er baseret på samme datagrundlag som Regnskabsstatistikken, der beskrives senere i rapporten.

Læs mere om statistikens metode på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/1033

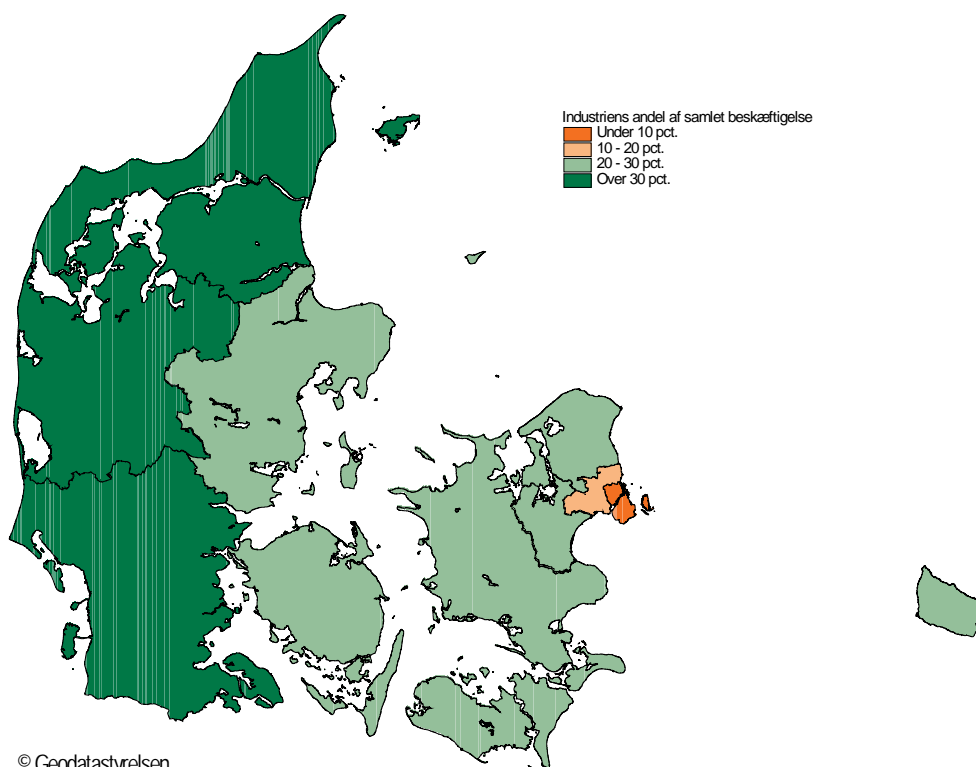
Find flere tal fra den regionalfordelte regnskabsstatistik på www.statistikbanken.dk/regn8

⁴ "International sourcing – Moving Business Functions Abroad", Danmarks Statistik, 2008

Ser man på udviklingen fra 2000 til 2011 er antallet af beskæftigede i industrivirksomhederne faldet i alle landsdele. Det største fald er sket i Sydjylland, hvor antallet af industrijob er faldet med godt **22.000**, svarende til ca. 30 pct. Det relativt største fald er på Fyn, hvor beskæftigelsen er reduceret med ca. 45 pct. fra 35.000 i 2000 til 19.000 i 2011. Det mindste fald er i Københavns omegn, hvor beskæftigelsen er reduceret med 22 pct. fra 35.000 til 27.000.

For Byen København og Københavns omegn udgør industribeskæftigelsen den laveste andel af den samlede beskæftigelse i den private sektor med henholdsvis **6 pct.** og **17 pct.** Størst betydning har industrivirksomhederne i Vestjylland med **40 pct.**, derefter Nord- og Sydjylland, **med andele på 32 og 33 pct.**

Figur 7 Industriens andel af den samlede beskæftigelse fordelt på landsdele

Kilde: Regionalfordelt Regnskabsstatistik
 Rettet i forhold til oprindelig version

Industrivirksomhederne er generelt geografisk mere spredt end den private sektor og har dermed større beskæftigelsesmæssig betydning uden for de store byer. Udviklingen over tid har dog vist tilbagegang i alle områder.

3. Industriproduktionen i internationalt perspektiv

- Dansk industriproduktion har været stigende siden 2009, og er nu på niveau med begyndelsen af 2005.
- Norge og Danmark har haft en stigende produktion siden 2009, mens den er faldet i Sverige og Finland fra 2011 og frem.
- Produktionen i EU-27 kom tilbage til 2005-niveauet i 2010, men har været faldende siden 2011.
- Industriproduktionen i Tyskland og Nederlandene kom tilbage til niveauet før krisen i 2011. I Spanien fortsætter industriproduktionen i nedadgående retning.
- Industriproduktionen i de nye økonomier og i de nye EU-lande er generelt blevet ramt mindre hårdt end i de gamle EU-lande, USA og Japan.

Produktionen i forhold til andre lande

I dette afsnit vil vi se nærmere på, hvordan den danske industri har klaret sig i forhold til industrien i andre lande. Specifikt vil vi se på, hvordan industriproduktionen har udviklet sig i Danmark i forhold til de nordiske lande, nogle udvalgte europæiske lande, Japan og USA, samt nogle af de store nye økonomier. Hovedfokus i afsnittet vil være på, hvordan industrien i de enkelte lande er blevet påvirket af finanskrisen, der satte ind i slutningen af 2008.

Dansk industriproduktion: Udvikling 2000 – 2008

Fra 2000 til slutningen af 2004 var der en nogenlunde konstant produktion, men samtidig også en støt faldende beskæftigelse inden for industrien i Danmark. Derefter fulgte en periode med vækst i produktionen og fra omkring 2007 også en vækst i beskæftigelsen.

Industriens produktionsindeks er et mængdeindeks, der beregnes ved at deflatere industriens omsætning fra salg af egne varer og tjenester samt lagerforskydninger. Beregningsmetoden kan variere fra land til land.

Læs mere om statistikens metode på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/134485

Find flere tal på www.statistikbanken.dk/prod01

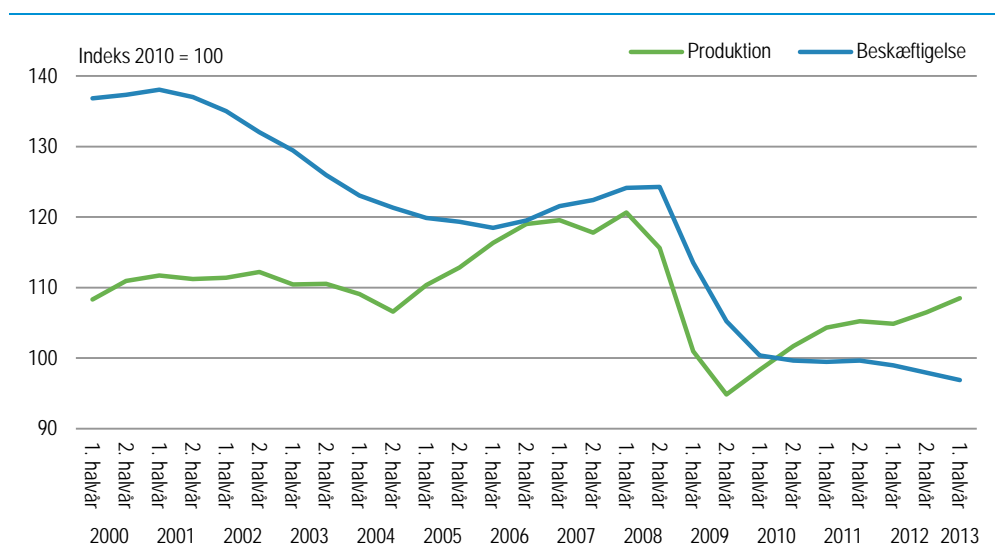
Finanskrisens påvirkning af industrien

Finanskrisen, der satte ind i slutningen af 2008, havde en ganske kraftig effekt på dansk industri. Inden for et år, fra slutningen af 2008 til slutningen af 2009, oplevede den danske industri et markant dyk i produktionen på omkring 20 pct. Der var tale om en voldsom opbremsning i produktionen, som også havde en tilsvarende effekt på beskæftigelsen i industrien.

Udvikling 2009 - 2012

Siden slutningen af 2009 har der igen været en stigning i produktionen, således at den ved indgangen til 2013 næsten er på samme niveau som umiddelbart inden vækstperioden 2005-2007. Beskæftigelsen er derimod fortsat faldende og ligger i slutningen af 2012 på et niveau næsten 20 pct. under niveauet i 2005 og omkring 30 pct. under niveauet i 2000. Stigningen i produktionen har dermed ikke udløst en stigning i beskæftigelsen.

Figur 8 Produktion og beskæftigelse i industrien i Danmark

Kilde: Det kvartalsvise nationalregnskab (beskæftigelse) og Industriens produktionsindeks (produktion)

Finanskrisen og den internationale industriproduktion

Finanskrisen i 2008 påvirkede ikke kun industriproduktionen i Danmark, men industriproduktionen globalt. I stort set alle lande har man kunnet observere et meget markant dyk fra 2008 til 2009, men der har også været store forskelle landene i mellem.

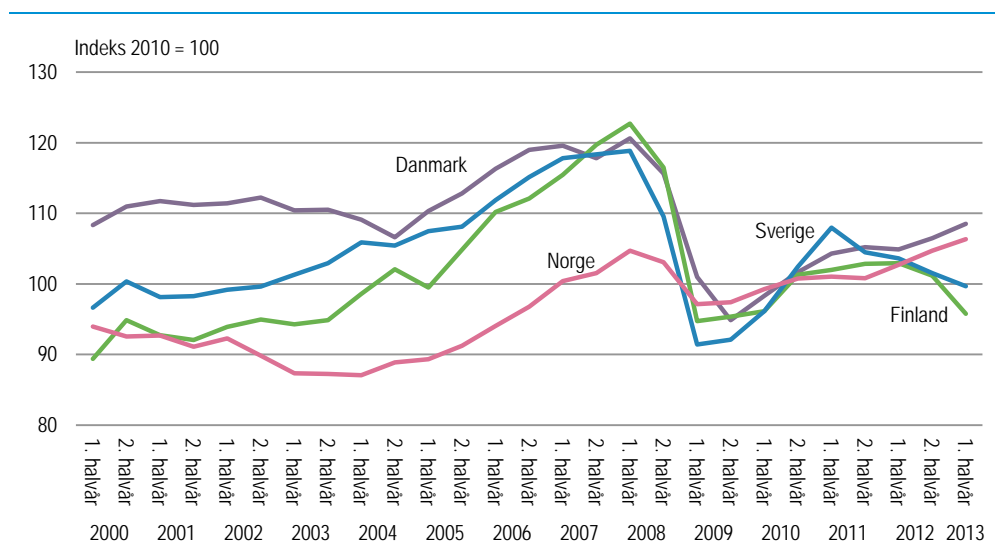
De nordiske lande

Ser man på de nordiske lande viser det sig, at krisen slog hårdt igennem i produktionen i Danmark, Finland og Sverige, mens der for Norges vedkommende var tale om et væsentligt mindre dyk i produktionen.

Norge bedst ud af krisen ... og til dels Danmark

Både Finland og Sverige har haft en stigende produktion i hele perioden fra 2000 til slutningen af 2008, hvor effekten af krisen satte ind. I Danmark og Norge satte stigningen først ind i slutningen af 2004. Efter krisen er produktionen steget igen i alle lande, men hvor den fortsat går op i Danmark og Norge, har der i Sverige og Finland været en nedadgående tendens siden 2011. Norge er det nordiske land, der er kommet bedst ud af krisen, hvad angår industriens produktion, for her er niveauet, som da det toppede umiddelbart inden krisen.

Figur 9 Produktion i industrien. Danmark, Finland, Norge og Sverige

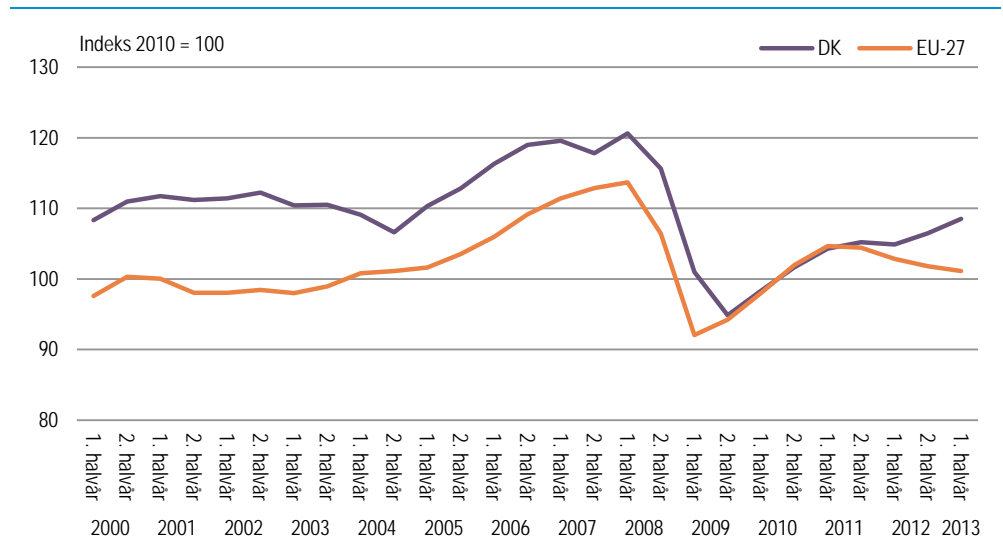
Kilde: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Produktion i Danmark sammenlignet med EU-27

Målt på produktionen har den danske industri haft et forløb, som er nogenlunde parallelt med den samlede europæiske industri. Den danske industriproduktion har dog oplevet et større fald. Og hvor industriproduktionen i EU som helhed siden slutningen af 2010 har ligget over niveauet fra før vækstperioden, der startede i 2005, så er den i Danmark først nu ved at nærme sig det niveau.

Fra 2012 og frem til første halvår 2013 har der dog været tale om en stigning i den danske industriproduktion, mens produktionen for EU-27 er gået tilbage i den periode.

Figur 10 Produktion i industrien

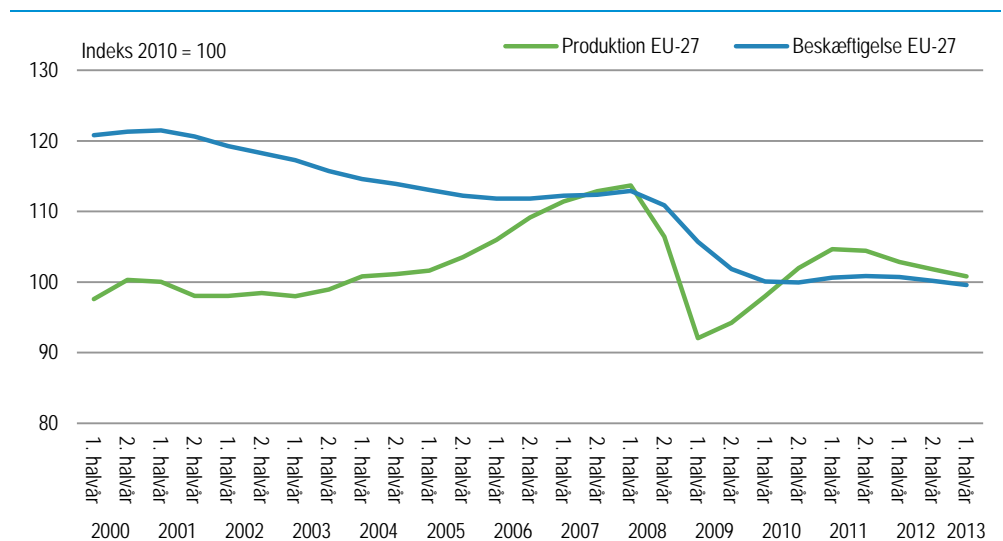

Kilde: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Industribeskæftigelse i DK sammenlignet med EU-27

I EU-27 har man også oplevet, at beskæftigelsen i industrien er faldet markant i perioden 2000 til 2012. Men hvor der i Danmark var en stigning i beskæftigelsen i forbindelse med den vækstperiode, der startede i 2005, har beskæftigelsen i EU-27 været konstant fra 2005 til finanskrisens indtog. Her oplevede man så et meget markant dyk i beskæftigelsen tilsvarende det i Danmark. Men i modsætning til udviklingen i Danmark, så er udviklingen i beskæftigelsen fladet ud fra 2010 samtidig med, at produktionen har været faldende fra midten af 2011.

Figur 11 Produktion og beskæftigelse i industrien i EU-27

Kilde: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Produktion i udvalgte EU-lande

Udviklingen i produktionen har været meget forskellig i de enkelte EU-lande. Til illustration sammenlignes Danmark med nogle udvalgte lande i figuren neden for.

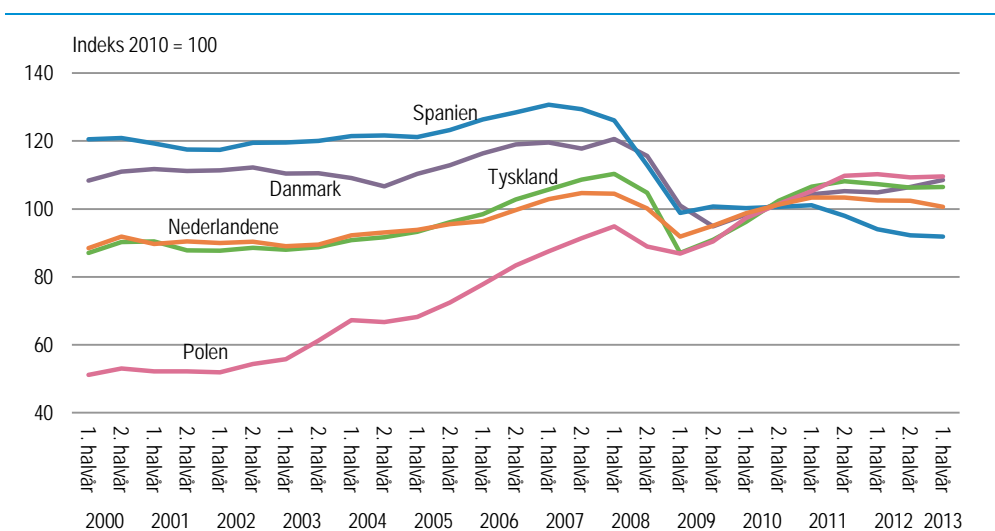
Krisen ramte hårdt i Spanien

Finanskrisen ramte den spanske industri hårdt, idet produktionen faldt med omkring 30 pct. fra toppen i midten af 2007 til midten af 2009, hvor produktionen grundet krisen nåede sin bund i de fleste lande. Niveaulet for produktionen i Spanien er ikke steget efter krisen slog igennem, og fra 2011 er der yderligere fald i den spanske industriproduktion.

Tyskland og Nederlandene har klaret sig pænt gennem krisen

Tyskland har klaret sig en del bedre end Spanien og også bedre end Danmark. Selvom man også her har oplevet et stort fald i produktionen i løbet af 2009, er man inden for ganske få år nået op på samme niveau, som da produktionen toppede umiddelbart inden krisen. Udviklingen i Nederlandene svarer til den i Tyskland, men krisen havde en relativ begrænset effekt på industriproduktionen, når man sammenligner med andre af de gamle EU-lande. Også i Nederlandene er industriproduktionen relativt hurtigt kommet op på samme niveau som før krisen.

Figur 12 Produktion i industrien. Udvalgte EU-lande

Kilde: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Finanskrisen havde lille betydning for produktionen i Polen

I Polen har udviklingen været noget anderledes end i de gamle EU-lande. Også her var der et fald i produktionen i forbindelse med krisen, men det var af meget mindre omfang og skete på baggrund af en markant vækst fra 2000 og frem til 2008. Allerede i midten af 2010 lå produktionen over niveauet umiddelbart før krisen, og fra slutningen af 2011 har den stabiliseret sig på et niveau, der ligger ca. 15 pct. over toppen i 2008. I en række af de østeuropæiske lande, der kom med i EU ved udvidelsen i 2004, ses samme udvikling i industriproduktionen som i Polen.

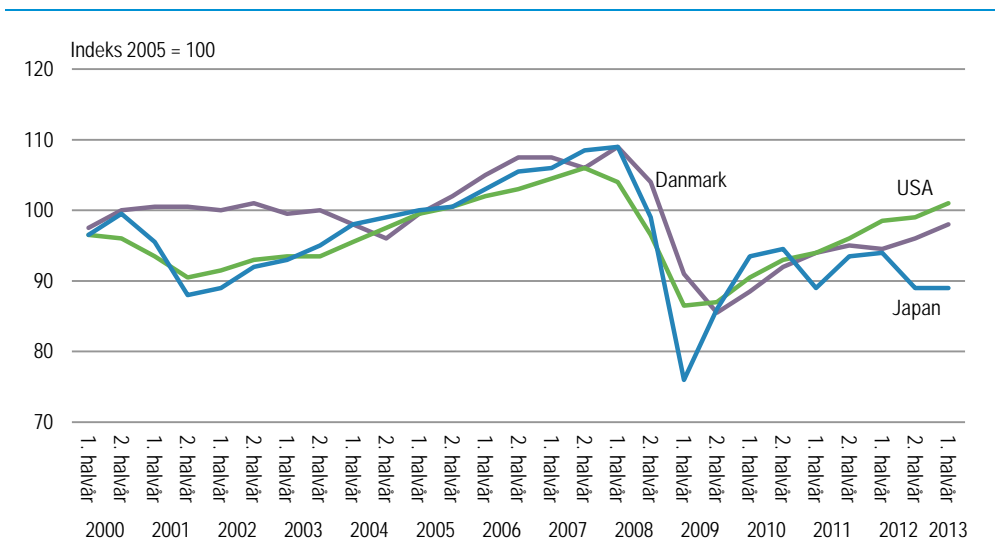
Udviklingen i Japan og USA

Japan og USA har begge oplevet en vækst i industriproduktionen fra slutningen af 2001 og frem til slutningen af 2008. Krisen indtraf også her ved slutningen af 2008. I USA, hvor krisen tog sin begyndelse, blev industriproduktionen ramt lidt tidligere end i Danmark og Japan. I Japan blev industriproduktionen ramt med betydelig større kraft end i både USA og Danmark. Siden bunden i 2009 har der været vækst i både Danmark og USA. Produktionen i USA er nået op på 2005-niveau, men altså ikke på et niveau, der svarer til toppen i 2008.

Japan har oplevet en lidt mere ustabil udvikling i industriproduktionen. Der har ganske vist været en stor stigning fra bunden i første kvartal 2009, men denne stigning har været efterfulgt af et fald igen i 2011, hvor Japan blev ramt af en kraftig tsunami. Væksten tog til i efterdønningerne af tsunamien, men i 2012 begyndte det atter at gå nedad for industriproduktionen i Japan.

Hvor produktionen i USA er på 2005-niveau, er den i Japan på niveau med 2001, umiddelbart før den lange vækstperiode satte ind.

Figur 13 Produktion i industrien. Danmark, USA og Japan

Kilde: OECD, <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=90>

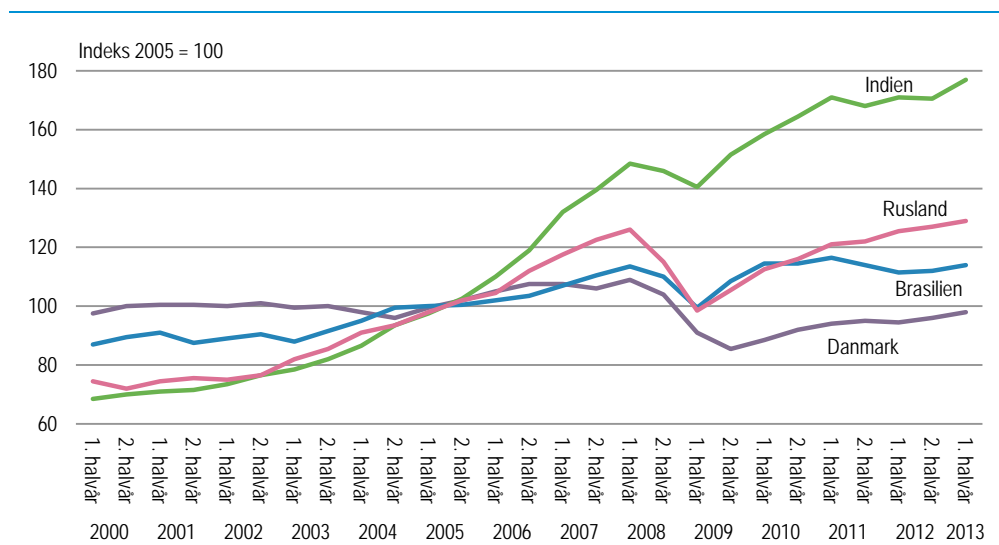
Krisens indflydelse på de nye store økonomier

Ser man på de store vækstøkonomier, Indien, Brasilien og Rusland⁵, så har de haft et andet forløb gennem krisen end Danmark og de gamle EU-lande. Det er karakteristisk, at industriproduktionen i de nye økonomier allerede nu ligger over den top, der var umiddelbart før krisen satte ind. I Indien var industriproduktionen allerede et år efter krisen satte ind tilbage på niveauet fra før krisen. Krisen betød her kun et mindre midlertidigt dyk i produktionen, som i perioden 2000 til 2012 er næsten tredoblet.

Rusland oplevede et noget større dyk i produktionen, men var tilbage på niveauet fra før krisen i begyndelsen af 2012. Industriproduktionen har været stigende i Rusland siden 1. halvår 2009. I Brasilien har udviklingen i industriproduktionen været knap så markant som i Indien og Rusland over årene 2000 – 2012, men også her er man nået tilbage til niveauet fra før, krisen satte ind.

⁵ Kina er ikke med i denne oversigt da der ikke findes tal for industriproduktionen i Kina i de kilder, der er anvendt her.

Figur 14 Produktion i industrien. Danmark, Indien, Brasilien og Rusland

Kilde: OECD, <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=90>

4. Industriens brancher

- Omsætningen i kemisk industri og olieraffinaderier mv. og maskindustri er fordoblet i 2012 i forhold til 2000.
- Der har været fald i beskæftigelsen i alle industriens branchegrupper på nær i medicinalindustrien.
- Industrien har klaret sig bedre på eksportmarkedet end på hjemmemarkedet efter krisen.
- Det er især maskinindustrien, der har stået for fremgangen på eksportmarkedet.
- Industriens investeringer er faldet samlet set, men er steget i medicinal- og maskinindustrien.
- Der er sket markante ændringer i sammensætningen af industrivirksomhedernes passiver og anlægsaktiver.

I de foregående kapitler er udviklingen i industrien som samlet erhverv beskrevet. Denne udvikling dækker over forskellige forløb i industriens brancher. Den branchespecifikke udvikling er emnet for nedenstående kapitel.

I det første afsnit opgøres udviklingen i omsætning og beskæftigelse. Derefter beskrives vareeksporten fra de forskellige brancher og ændringer i markedssammensætningen. Endelig i det tredje og sidste afsnit vises udviklingen i industrivirksomhedernes økonomiske resultater.

Branchegrupperne, som industrien er opdelt i, stammer fra Dansk Branchekode 2007. Alle virksomheder har en branchekode, som er en statistisk klassifikation af deres hovedaktivitet. Der findes 237 detaljerede branchekoder for industrien, men de samles normalt i såkaldte standardgrupper, som er defineret på flere niveauer. I denne publikation anvendes en opdeling af industrien i 12 branchegrupper (fra den såkaldte 38-gruppering).

Dansk Branchekode 2007 er baseret på den europæiske brancheklassifikation NACE rev. 2. Læs mere om standardbranchegrupperne og brancheklassifikation på www.dst.dk/db

4.1 Omsætning og beskæftigelse i industriens brancher

Beskæftigelsen i industrien har været faldende gennem perioden 2000 – 2012, med en kort opgangsperiode umiddelbart inden finanskrisen. Udviklingen i produktionen har været præget af vækst et par år inden krisen, hvorefter der skete et markant dyk i begyndelsen af 2009. I 2000 var den samlede omsætning i industrien 474 mia. kr. i løbende priser. Dette var i 2012 steget til 621 mia. kr. I den samme periode faldt beskæftigelsen fra ca. 420.000 til 300.000, mens produktionen i 2012 lå 3,2 pct. under niveauet i 2000.

At omsætningen er opgjort i løbende priser betyder, at der ikke er justeret for prisændringer. Hvis der er justeret for prisændringer, kalder man det faste priser. En stigning målt i løbende priser kan både skyldes øget salg (flere solgte produkter eller produkter af en bedre kvalitet) og stigende priser (højere pris for de enkelte solgte produkter). En stigning målt i faste priser skyldes altid øget salg, da effekten af stigende priser er fjernet vha. et prisindeks, dvs. en statistik der måler prisudviklingen for de relevante produkter.

Omsætningsudviklingen i industriens brancher

Industriens brancher har udviklet sig meget forskelligt over årene 2000 – 2012. Der har været store omsætningsstigninger i nogle brancher, mens andre enten har oplevet en nedgang eller en uændret omsætning.

Brancher med størst stigning i omsætningen

De største omsætningsstigninger skete i *kemisk industri og olieraffinaderier mv.*, samt *maskinindustri*. Begge branchegrupper har næsten fordoblet deres omsætning i 2012 i forhold til 2000. I *kemisk industri og olieraffinaderier mv.* var om-

sætningen 41 mia. højere, mens den i *maskinindustrien* var 54 mia. kr. højere i 2012 sammenlignet med 2000. *Føde-, drikke- og tobaksvareindustrien* var fortsat den største branchegruppe i 2012, men som en konsekvens af de store omsætningsstigninger har *maskindustri* og *kemisk industri og olieraffinaderier mv.* fået en relativ større vægt i den samlede industri i 2012 i forhold til 2000, og er blevet markant større end de øvrige branchegrupper målt på omsætning.

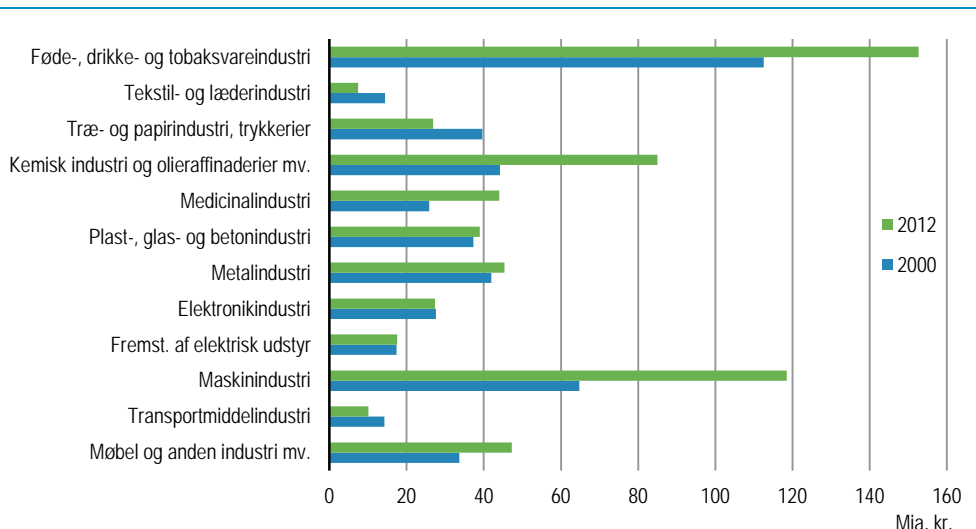
Andre brancher med stigning i omsætning

Føde-, drikke- og tobaksvareindustrien har også oplevet en pæn omsætningsstigning fra 2000 til 2012. I absolutte tal var omsætningen 40 mia. højere i 2012 i forhold til 2000, hvilket svarer til en stigning på 36 pct. Af andre brancher, der også har oplevet en fremgang, kan nævnes *medicinalindustrien*, der i 2012 lå 70 pct. over niveauet i 2000, og *møbel og anden industri mv.*, hvor omsætningen i 2012 lå 40 pct. over omsætningen i 2000.

Brancher med størst fald i omsætningen

De brancher, der har klaret sig mindre godt, er bl.a. *tekstil- og læderindustrien*, hvis omsætning i 2012 kun er det halve af, hvad det var i 2000, og *træ- og papirindustrier, trykkerier* med en omsætning, der er mindre end to tredjedele af niveauet i 2000. I absolutte tal er omsætningen 7 mia. kr. mindre i *tekstil- og læderindustrien* og 13 mia. kr. mindre i *træ- og papirindustrier, trykkerier*. Begge disse brancher – især *tekstil og læderindustrien* – er i dag relativt små brancher i den danske industri.

Figur 15 Industriens omsætning fordelt på brancher

Kilde: Industriens salg af varer, Statistikbanken

Fald i beskæftigelses i alle brancher undtagen medicinalindustrien

Der har generelt været fald i beskæftigelsen i industriens branchegrupper. Selv i de branchegrupper, der har oplevet en stor omsætningsstigning, er der sket en reduktion i antallet af beskæftigede. Undtagelsen er *medicinalindustrien*, hvor antallet af beskæftigede er steget med næsten 8.000 personer, svarende til en stigning på næsten 70 pct. fra 2000 til 2012.

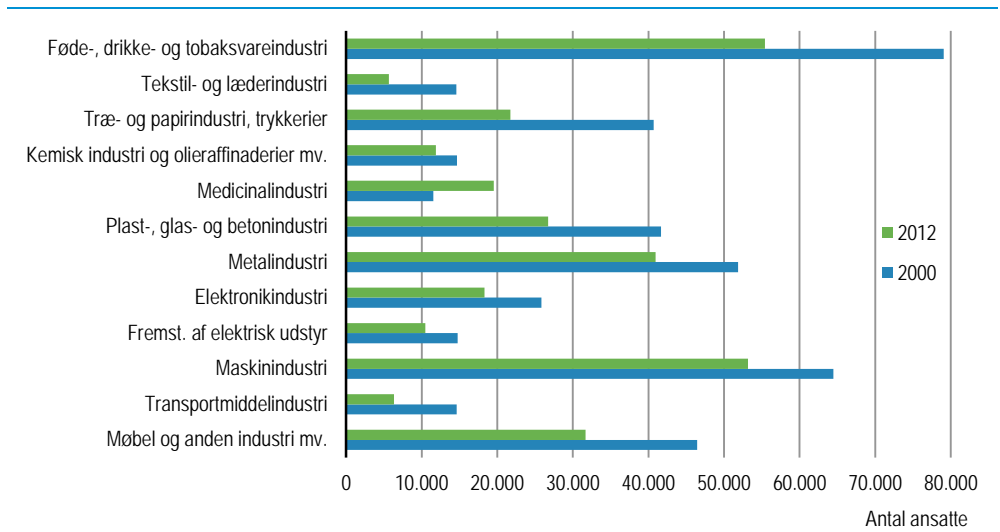
Brancher med det største fald i antal beskæftigede

Det største absolutte fald er sket i *føde-, drikkevare- og tobaksvareindustrien*, hvor antallet af beskæftigede er faldet fra 79.000 i 2000 til 55.000 i 2012. Det næststørste fald er sket i *træ- og papirindustri, trykkerier*, hvor der er forsvundet 20.000 jobs fra år 2000 til år 2012. Både i *træ- og papirindustrien, trykkerier* og *transportmiddelindustrien* er antallet af beskæftigede halveret i 2012 sammenlignet med 2000.

Målt på beskæftigelsen er de største branchegrupper i industrien i 2012 *føde-, drikke- og tobaksvareindustrien*, samt *maskindustrien*. Disse to branchegrupper

tegner sig tilsammen for mere end en tredjedel af den samlede beskæftigelse i industrien.

Figur 16 Industriens beskæftigelse fordelt på brancher

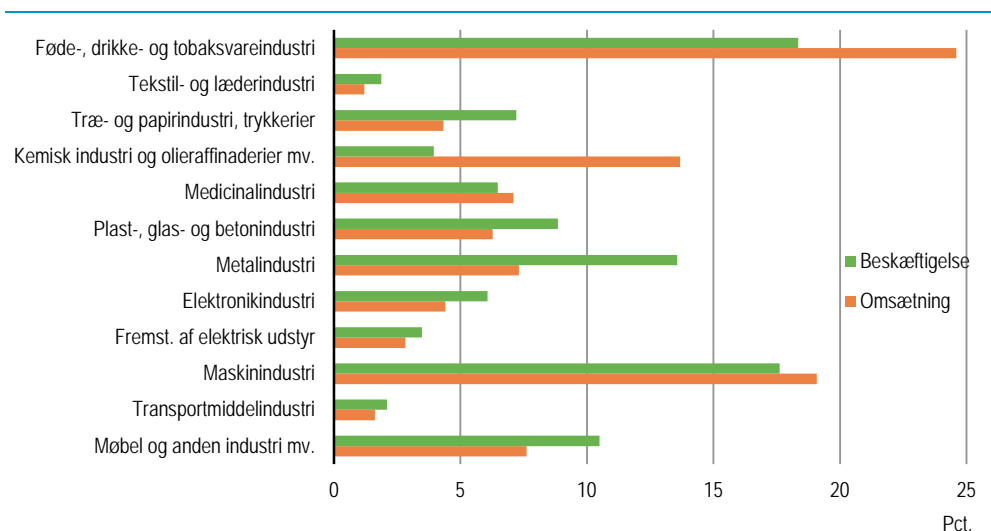
Kilde: Det kvartalsvise nationalregnskab, Statistikbanken

Forhold mellem beskæftigelse og omsætning i brancherne

Ser man på fordelingen af beskæftigelse og omsætning mellem branchegrupperne i 2012, viser det sig, at især *kemisk industri og olieraffinaderier mv.*, men også *føde-, drikke-, og tobaksvareindustrien* tegner sig for en relativt større andel af industriens omsætning end af beskæftigelsen. 13,7 pct. af den samlede omsætning i industrien i 2012 kom fra *kemisk industri og olieraffinaderier mv.*, der kun beskæftigede 3,9 pct. af de ansatte i industrien. *Føde-, drikke- og tobaksvareindustrien* tegnede sig for 24,6 pct. af industriens omsætning i 2012, mens blot 18,3 pct. af industriens beskæftigede var ansat i *føde-, drikke-, og tobaksvareindustrien*. De høje omsætningstal pr. beskæftiget i disse to brancher skal ses i sammenhæng med de store råvarekøb i samme brancher.

I den anden ende af spektret er der branchegrupper som f.eks. *metalindustrien*, der beskæftigede 13,6 pct. af de ansatte i industrien, men kun stod for 7,3 pct. af omsætningen.

Figur 17 Omsætning og beskæftigelse fordelt på brancher 2012

Kilde: Industriens salg af varer og det kvartalsvise nationalregnskab, Statistikbanken

Udvikling i produktion og omsætning

I figur 18 opsummeres udviklingen vedrørende omsætning og produktion i industriens branchegrupper ved at sammenholde niveauet i 2012 med niveauet i 2000⁶.

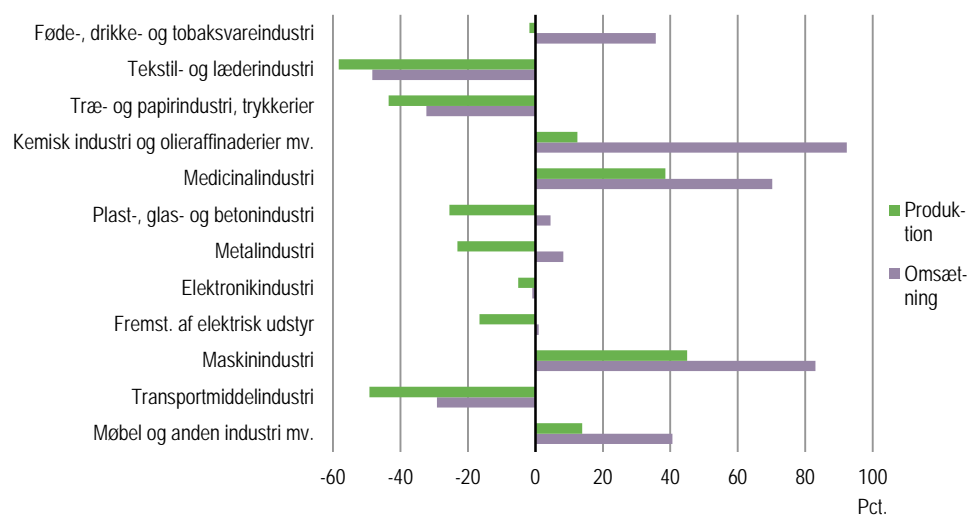
Fem brancher med stigning i omsætningen

I fem af industriens branchegrupper ligger omsætningen i 2012 markant over omsætningen i 2000. Det drejer sig om føde-, drikke- og tobaksvareindustrien, kemisk industri og olieraffinaderier mv., medicinalindustri, maskinindustri, samt møbel og anden industri mv.

I maskinindustrien og medicinalindustrien er omsætningen øget ved en produktionsstigning. I begge disse brancher ligger produktionen i 2012 på et niveau, der er mere end 40 pct. højere end i 2000. Der har også været produktionsstigninger i de tre andre branchegrupper med omsætningsstigning, men produktionsstigningerne har været væsentligt mindre end stigningen i omsætning. Det er især inden for kemisk industri og olieraffinaderier mv., at der er en stor forskel mellem omsætning og produktion. Den markant øgede omsætning i denne branchegruppe i 2012 skyldes dermed ikke en øget aktivitet, men de stigende priser inden for branchen.

⁶ Her er som mål for produktion anvendt omsætningen fra industriens salg af varer deflateret med prisindeks for industriens omsætning. Begge kilder er tilgængelige i Statistikbanken.

Figur 18 Udvikling i omsætning og produktion 2000-2012 (pct.) fordelt på branchegrupper

Kilde: Industriens salg af varer og prisindeks for industriens omsætning

Uændret omsætningsniveau
i flere brancher

En række brancher har tæt på samme omsætningsniveau i 2012 som i 2000. Det gælder *plast-, glas- og betonindustrien, metalindustrien, fremstilling af elektrisk udstyr, og elektronikindustri*. I de første to af disse ligger produktionen mere end 20 pct. under niveauet i 2000, mens den i *fremstilling af elektrisk udstyr* ligger omkring 15 pct. under 2000-niveauet.

I *elektronikindustrien* er produktionen næsten på samme niveau i 2012 som i 2000. Dette afspejler, at prisudviklingen i *elektronikindustrien* har været relativ beskeden sammenlignet med andre brancher. Inden for *elektronikindustrien* ligger de gennemsnitlige 2012-priser 4 pct. over priserne i 2000. For industrien samlet er 2012-priserne 30 pct. over priserne i 2000.

4.2 Eksport

Krisen påvirkede eksport og hjemmemarkedet forskelligt

Finanskrisen har haft betydning for udviklingen i industriens omsætning på henholdsvis eksportmarkedet og hjemmemarkedet. Frem til krisen slog igennem i slutningen af 2008 var der en nogenlunde ensartet udvikling i omsætningen på hjemmemarkedet og eksportmarkedet.

Industriens omsætningsindeks beregnes ud fra industriens omsætning fra salg af egne varer og tjenester fordelt på henholdsvis hjemmemarked og eksportmarked. Eksportbegrebet adskiller sig fra Udenrigshandelsstatistikens eksportbegreb da det tager udgangspunkt i ejerskabsprincippet. Dvs. at produktionen betragtes som dansk, hvis en dansk virksomhed ejer råvarerne, der indgår i produktionen, uanset om denne produktion foregår inden for de danske grænser eller ej.

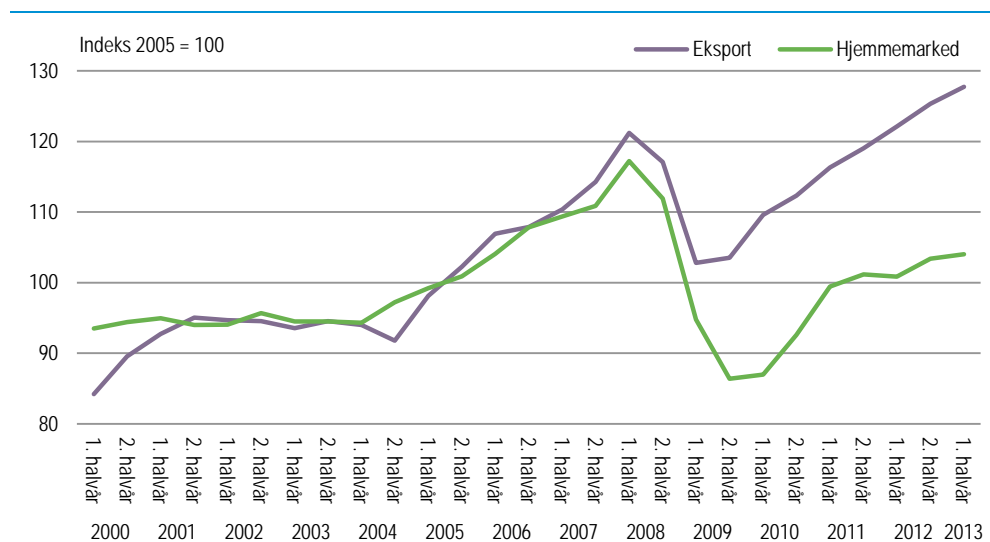
Læs mere om statistikens metode på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/134485

Find flere tal på www.statistikbanken.dk/ipoo1

Industrien klarer sig bedre på eksportmarkedet end på hjemmemarkedet

I begyndelsen af 2009, hvor krisen for alvor slog igennem i industrien, var der et fald i omsætningen både på eksport- og hjemmemarkedet, men faldet var markant større på hjemmemarkedet. På eksportmarkedet var industrien i 2012 faktisk tilbage på et niveau der svarer til toppen i 2008, mens omsætningen på hjemmemarkedet stadig lå en del under den top, der også blev nået i 2008. Omsætningen er opgjort i løbende priser, så der er ikke taget højde for prisudviklingen.

Figur 19 Udvikling i industriens eksport og hjemmemarkedsomsætning

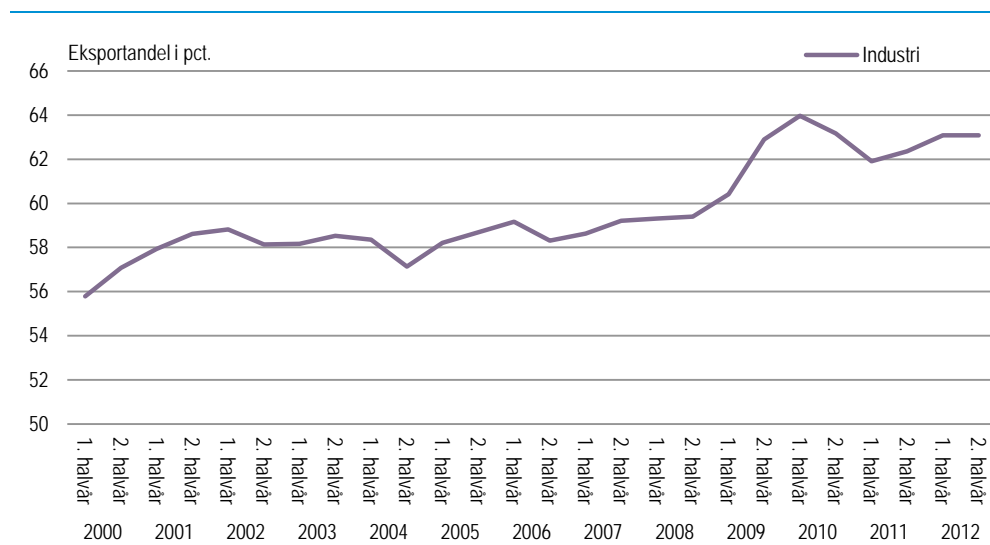

Kilde: Industriens omsætningsindeks, Statistikbanken

Eksportandelen er steget

En anden måde at illustrere dette på er at se på, hvor stor en andel af industriens omsætning, der stammer fra eksport. Eksportandelen var, efter en lille stigning fra 2000 til 2001, nogenlunde konstant frem til krisens indtræden. Herefter skete der en markant stigning i eksportens andel af omsætningen. Eksportandelen er faldet lidt igen efter 2010, men ligger fortsat højere end før krisen og har været stigende gennem 2012.

Figur 20 Udviklingen i eksportandelen

Kilde: beregnet ud fra industriens omsætningsindeks

4.2.1 Eksporten fordelt på brancher

Brancher med stor eksportandel

Der er stor forskel på, hvor eksportorienterede branchegrupperne i industrien er. De branchegrupper, som i højest grad afsætter deres varer på eksportmarkederne er *medicinalindustrien, elektronikindustrien, maskinindustrien og møbel og anden industri mv.* I *maskinindustrien* ligger bl.a. vindmølleproduktionen, mens branchen *møbel og anden industri mv.* også omfatter legetøjsproduktion.

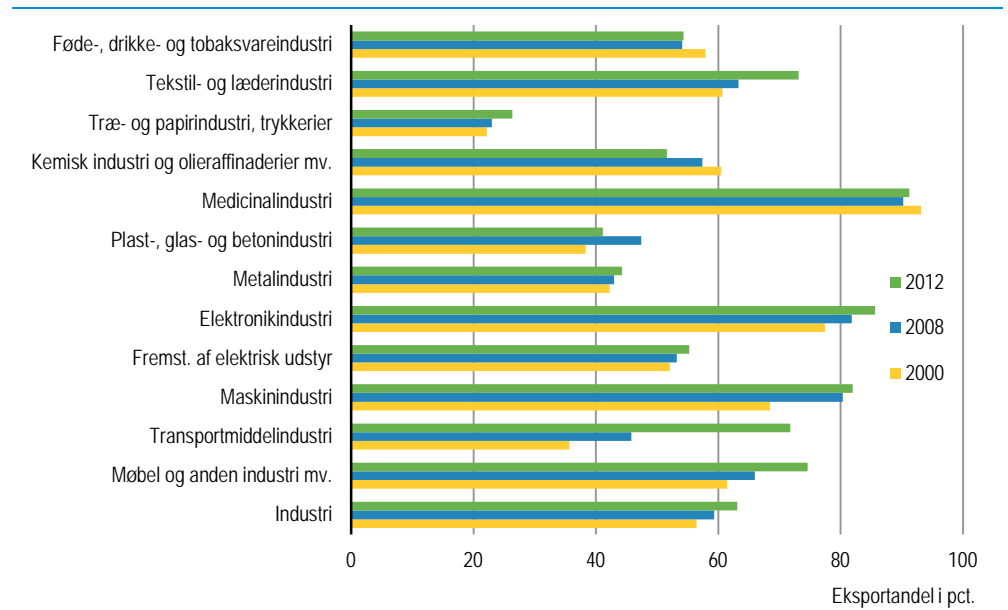
Udvikling i branchernes eksport

Eksportandelen har været nogenlunde konstant for *medicinalindustriens* vedkommende i perioden 2000 til 2012. Det er godt og vel 90 pct. af omsætningen, der vedrører eksport. For *elektronikindustrien*, *maskinindustrien* og *møbel og anden industri mv.* har der været en stigning i eksportandelen fra 2008 til 2012.

Transportmiddelindustrien

Der har været en markant stigning i eksportandelen inden for *transportmiddelindustrien*. Denne branche har dog været i stor tilbagegang i de senere år på grund af lukning af de store skibsværfter og har i dag mindre betydning for den samlede industriproduktion. Derfor har ændringen i eksportandelen for denne branche kun begrænset betydning for industriens samlede eksportandel.

Figur 21 Eksportandele i brancher

Kilde: beregnet ud fra industriens omsætningsindeks

Markant udvikling i maskinindustriens eksport

Maskinindustrien, herunder primært vindmølleindustrien, har derimod ydet et stort bidrag til stigningen i industriens eksport. Det kan bl.a. illustreres ved, at *maskinindustrien* tegnede sig for lidt over 15 pct. af den samlede eksport i 2000. I 2012 var dette tal steget til 24 procent. I absolutte tal var *maskindustriens* eksport mere end fordoblet i 2012 sammenlignet med 2000.

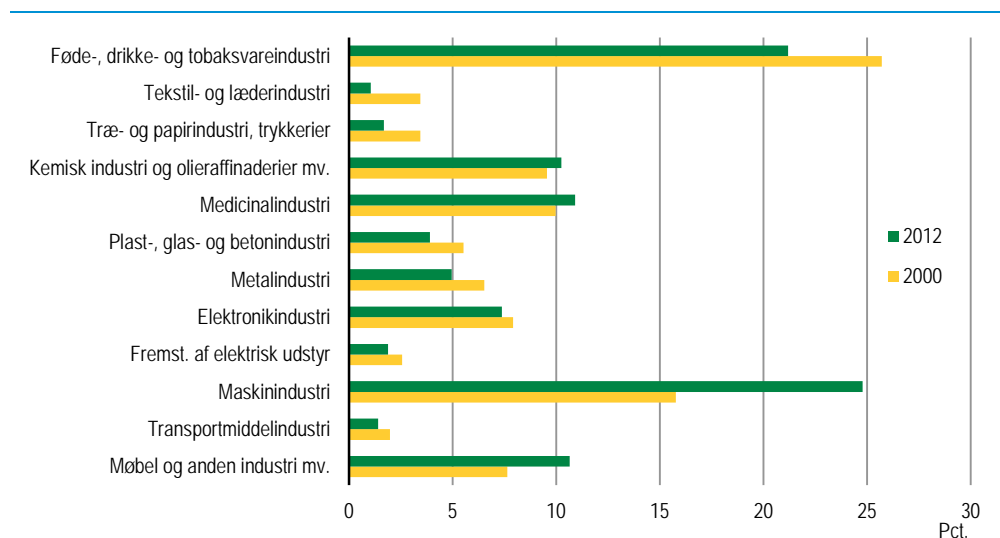
Også stor stigning i møbel og anden industri mv.

Møbel og anden industri mv. tegnede sig for næsten 10 pct. af industrieksporten i 2012 mod omkring 8 pct. i 2000.

Fødevarer største eksportbranche

Føde-, drikke- og tobaksvareindustrien var samlet set den største eksportbranche i 2000, idet mere end 26 pct. af eksporten stammede fra salg af fødevarer på det internationale marked. I 2012 var *føde-, drikke- og tobaksvareindustriens* andel af eksporten faldet til omkring 21 pct.

Figur 22 Industrieksporten fordelt på brancher

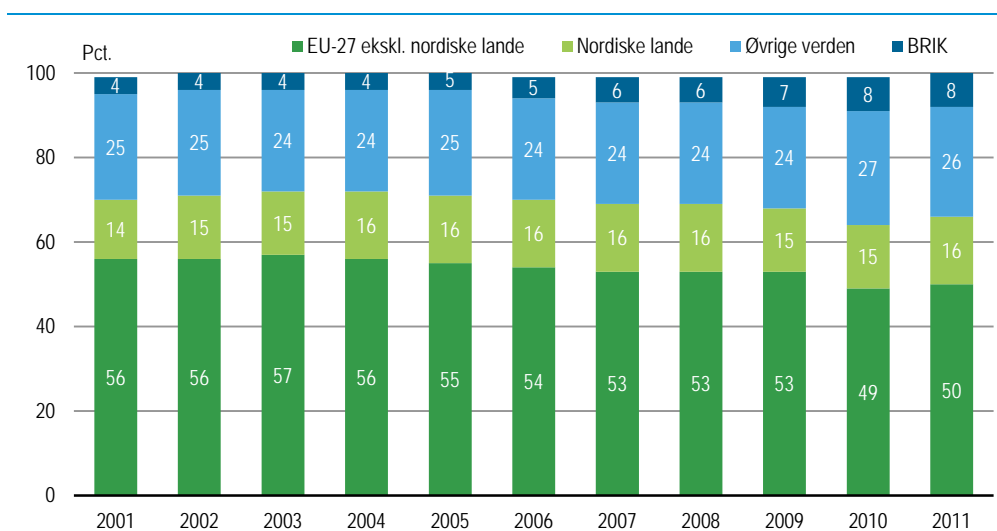
Kilde: beregnet ud fra industriens omsætningsindeks

4.2.2 Industrieksporten fordelt på markeder

For at belyse industrivirksomhedernes internationale afsætning er industriens eksport fordelt på EU-27 ekskl. de nordiske lande, de nordiske lande, BRIK og Øvrige verden. Opgørelsen er baseret på en kobling mellem statistikken for udenrigshandel, der indeholder information om produkter og markeder, og Regnskabsstatistikken, hvorfra virksomhedernes branchetilhørsforhold er hentet. Perioden, der kan dækkes med disse to kilder, er 2001 til 2011.

For industrien samlet set er eksportens fordeling på hovedmarkederne relativt stabil gennem perioden. I 2001 gik 56 pct. af eksporten til EU-27 landene ekskl. de nordiske lande og 29 pct. til resten af verden, heraf 4 pct. til BRIK-landene. I 2011 er andelen til EU-27 landene ekskl. de nordiske lande faldet til 50 pct.

Figur 23 Industri i alt

Anm.: Eksport til uoplyst marked er udeladt af figuren. Derfor summer procentfordelingen ikke til 100 i alle år. Kilde: Udenrigshandelsstatistikken og Regnskabsstatistikken

Der er dermed en tendens til, at eksporten til EU-landene er blevet relativt mindre, mens eksporten til resten af verden er steget. Eksporten til resten af verden inkl. BRIK-landene udgjorde således mellem 28 pct. og 30 pct. fra 2001 til 2007. Derefter er den steget til at udgøre 34 pct. i 2011.

Industrivirksomhedernes eksport fordelt på markeder kan ikke opgøres direkte ud fra de offentliggjorte statistikker, men er opgjort ved en kobling af Udenrigshandelsstatistikken og Regnskabsstatistikken.

Udenrigshandelsstatistikken belyser på detaljeret niveau udviklingen i Danmarks udenrigshandel med varer (import og eksport) fordelt på lande og varetyper.

Regnskabsstatistikken har til formål at belyse det danske erhvervsliv og danne grundlag for driftsøkonomiske analyser, erhvervspolitiske beslutninger og for evaluering af den førte erhvervspolitik. Regnskabsstatistikken er baseret på en årlig spørgeskemaundersøgelse blandt 8.000 virksomheder. Alle virksomheder med over 50 ansatte deltager hvert år, mens der udvælges repræsentative stikprøver for de mindre virksomheder. Der indgår derudover oplysninger fra SKAT i datagrundlaget.

Læs mere om statistikens metode på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/1033 og www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/801

Find flere tal fra Regnskabsstatistikken og Udenrigshandel på www.statistikbanken.dk

4.3 Økonomi

I dette afsnit belyses de økonomise forhold for virksomhederne i de forskellige industribrancher. Opgørelserne er baseret på Regnskabsstatistikken 2011, der er det seneste år, der foreligger endelige regnskabsoplysninger for.

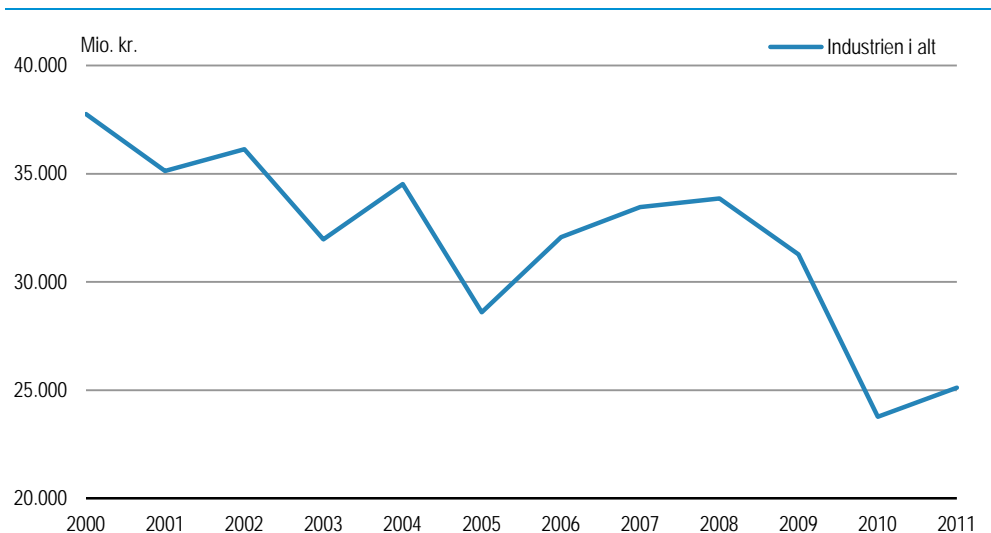
Samlede investeringer på 30 mia. kr.

De samlede investeringer i industrien udgjorde 30 mia. kr. i 2011, hvilket er ca. 30 pct. af de samlede investeringer i de private byerhverv. Målt i forhold til antal ansatte blev de største investeringer foretaget i *medicinalindustrien* med 243.000 kr. pr. ansat, mens de mindste investeringer var inden for *tekstil- og læderindustri*, *metalindustri* og *transportmiddelindustri* med investeringer på mellem 54.000 og 57.000 kr. pr. ansat.

Investeringerne steg mest i maskinindustri

Ser man på udviklingen, er investeringerne i industrien faldet siden 2000 målt i faste priser. Frem til 2005 var der generelt en nedadgående trend i investeringerne, der derefter steg fra 2005 til 2008. Siden 2008 er investeringerne faldet, dog med en mindre stigning fra 2010 til 2011. Niveautet er i 2011 godt 30 pct. lavere sammenlignet med 2000.

Figur 24 Udviklingen i industriens investeringer, faste priser

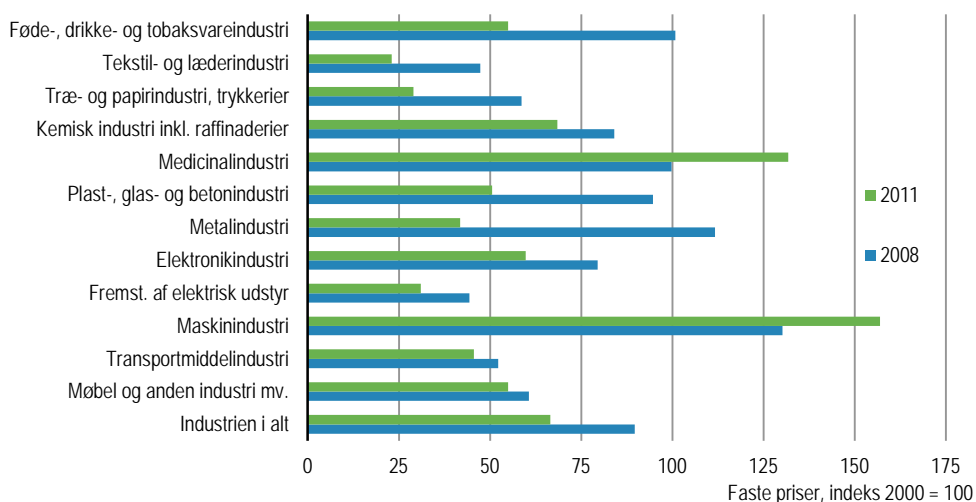

Kilde: Beregnet fra Regnskabsstatistikken 2011

Medicinal- og maskinindustrien har haft vækst i investeringerne

Med en stigning på ca. 50 pct. i *maskinindustrien* har denne branche oplevet den største vækst i perioden. Den anden branche, der har oplevet vækst i investeringerne, er *medicinalindustrien*, hvor investeringerne er steget med ca. 30 pct. Alle andre brancher i industrien har haft et fald i investeringerne. Mest udtalt i *tekstil- og læderindustri* og *træ- og papirindustri, trykkerier*, hvor investeringerne i 2011 udgør under 30 pct. af investeringerne i 2000.

Figur 25 Investeringer

Kilde: Beregnet fra Regnskabsstatistikken 2011

Kraftigt fald i investeringerne siden 2008

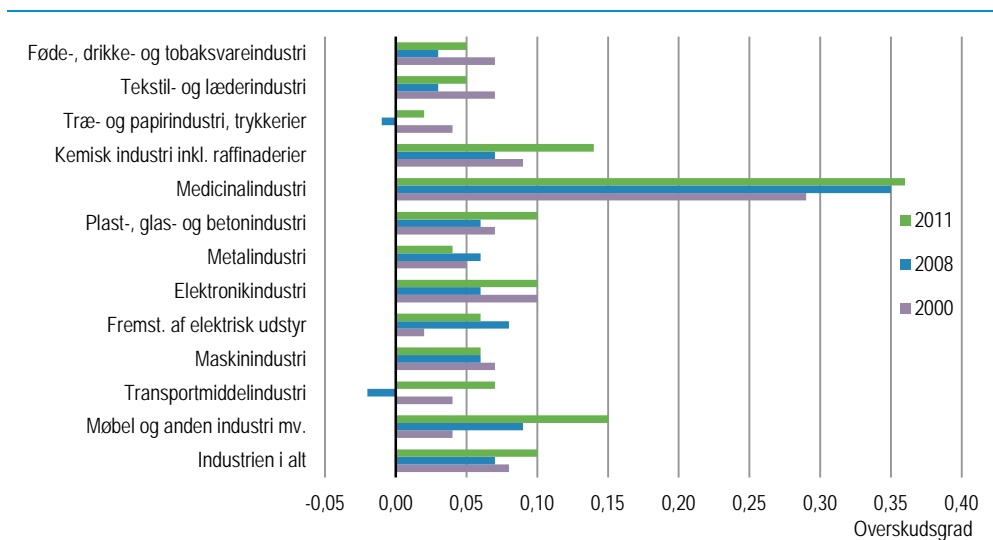
Siden 2008 er investeringerne generelt faldet kraftigt og mest inden for *metalindustrien*, hvor faldet har været på 63 pct. fra 2008 til 2011. Investeringerne er også faldet markant inden for *føde-, drikke-, og tobaksvareindustri, plast-, glas- og betonindustri, tekstil- og læderindustri og træ- og papirindustri, trykkerier* med omkring 50 pct. siden finanskrisens start.

Overskudsgraden i en virksomhed udtrykker, hvor stort resultatet af driften (før skat og finansielle poster) er i forhold til den samlede omsætning.

- Overskudsgrad** Samlet set var overskudsgraden i industrien 10 pct. i 2011, hvilket er på samme niveau som i de private byerhverv samlet set, hvor overskudsgraden var 8 pct.
- Størst overskudsgrad i medicinalindustrien** Den klart højeste overskudsgrad findes i *medicinalindustrien*, da resultatet i 2011 udgjorde godt 36 pct. af omsætningen. De næsthøjeste overskudsgrader findes i *møbel og anden industri mv.* og *kemisk industri inkl. raffinaderier*, med overskudsgrader på omkring 15 pct.

Transportmiddelindustri og træ- og papirindustri, trykkerier havde samlet set underskud i 2008 og dermed negative overskudsgrader. Begge branchegrupper har igen positive overskudsgrader i 2011.

Figur 26 Overskudsgrad

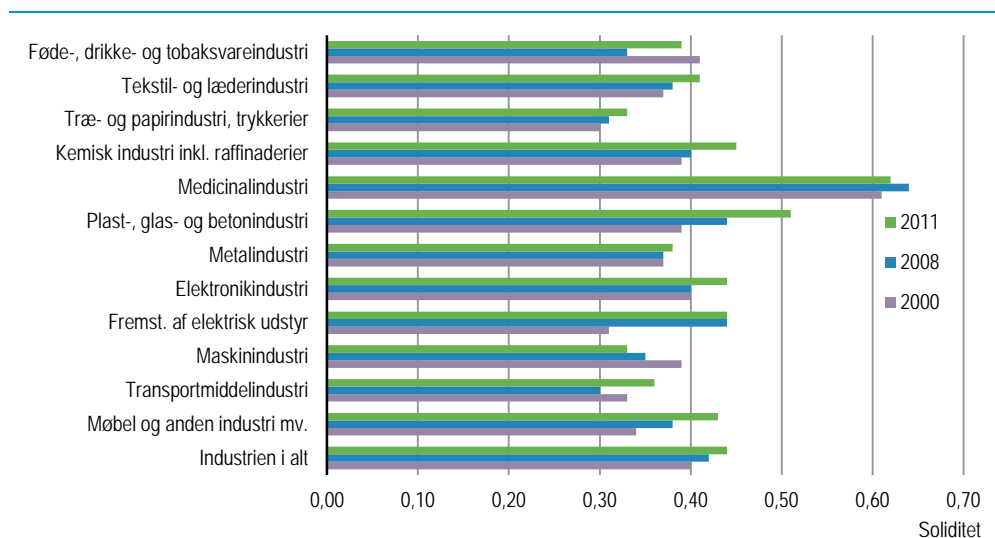

Kilde: Regnskabsstatistikken 2011

- Højest soliditet i medicinalindustrien** Samlet var soliditeten i industrien på 44 pct. i 2011, hvilket er på niveau med de private byerhverv samlet set, hvor soliditeten var 42 pct. Inden for industrien skiller *medicinalindustrien* sig ud ved at have en soliditet på over 60 pct. *Plast-, glas- og betonindustri* har en soliditet på godt 50 pct., mens de øvrige brancher har omkring 40 pct. Den laveste soliditet findes blandt virksomhederne i *træ- og papirindustri, trykkerier, samt maskinindustri*, hvor soliditeten hos begge er 33 pct.

Soliditeten opgøres som egenkapitalens andel af en virksomheds samlede passiver. Soliditeten udtrykker med andre ord, hvor stor en del af kapitalgrundlaget ejerne selv råder over og hvor meget, der er uden for ejernes kontrol, fx lån i en bank eller eksterne investorer.

Figur 27 Soliditet

Kilde: Regnskabsstatistikken 2011

Stigning i soliditeten i siden 2008

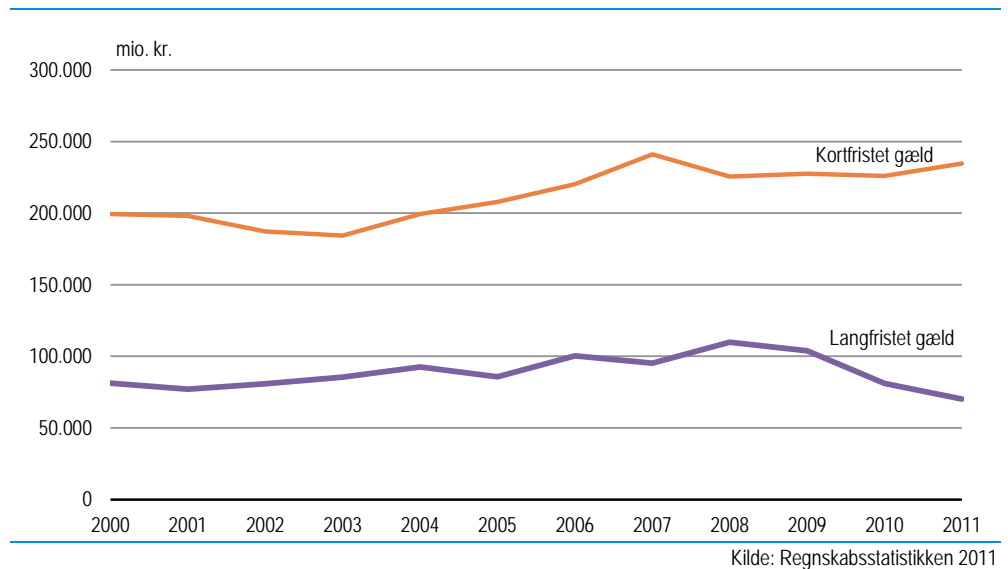
For industrien samlet set er soliditeten steget svagt fra 0,40 i 2000 til 0,44 i 2011. Stigningen har været jævn og tilsyneladende kun i begrænset omfang påvirket af krisen i 2008. Det er kun *maskinindustrien* og *føde, drikke og tobaksvareindustri*, der har lavere soliditet i 2011 sammenlignet med 2000. Faldet i *føde-, drikke- og tobaksvareindustrien* er et resultat af et fald i 2008, hvorefter soliditeten i 2011 er tilbage på næsten samme niveau som før krisen, mens *maskinindustrien* har haft faldende soliditet gennem hele perioden. For sidstnævnte branchegruppe kan denne udvikling ses i sammenhæng med de store investeringer, der er sket i perioden.

Fremmedkapitalen er den del af virksomhedens passiver, der ikke er egenkapital. Fremmedkapitalen kan opdeles i langfristet og kortfristet gæld afhængig af om gælden forfalder mere eller mindre end et år efter balancetidspunktet.

Stigning i kortfristede gældsforpligtelser

Siden 2000 er industrivirksomhedernes kortfristede gæld steget fra 200 mia. kr. til 235 mia. kr., mens de langsigtede gældsforpligtelser er faldet fra 81 mia. kr. til 70 mia. kr. Frem til 2008 var udviklingen i de to gældstyper ens. Efter 2008 er de kortfristede gældsforpligtelser, efter en kort opbremsning, fortsat med at stige, mens de langfristede er begyndt at falde. Sammenholdt med udviklingen i soliditeten ser det dermed ud til, at fremmedkapitalens andel af kapitalgrundlaget er uændret, men med et skifte over mod kortere forpligtelser og dermed kortere kredittid.

Figur 28 Udviklingen i industrivirksomhedernes fremmedkapital

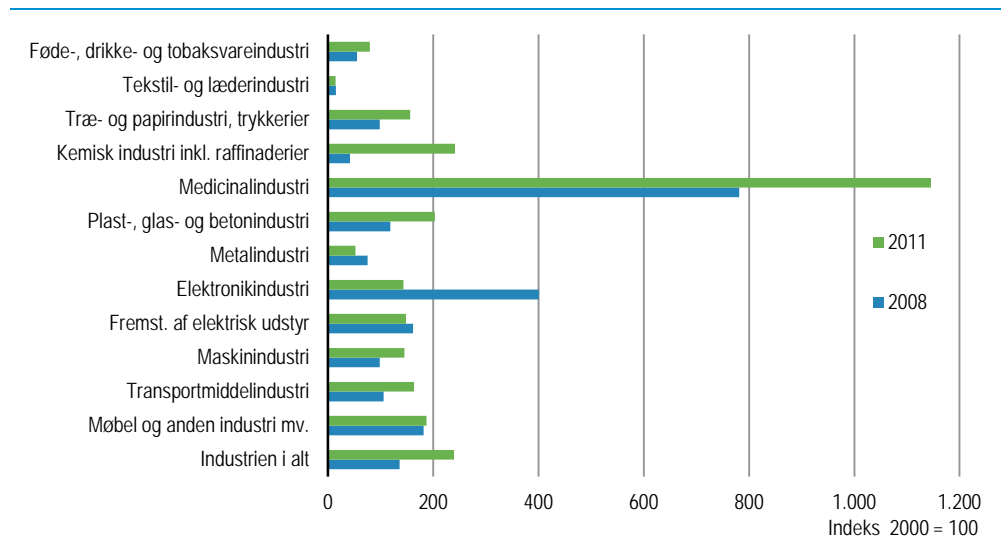

Indtægter af kapitalandele er de indtægter virksomhederne modtager som overskud fra tilknyttede eller associerede virksomheder, fx datterselskaber i Danmark eller udlandet. Dette er en finansiel post i resultatopgørelsen, der ikke indgår som en driftsindtægt.

Stigende indtægter for kapitalandele

I 2011 udgjorde industrivirksomhedernes indtægter af kapitalandele 28 mia. kr., hvilket er næsten halvdelen af alle kapitalindtægter i de private byerhverv. Set over perioden er der tale om en stigning på 140 pct. i faste priser. Stigningen for industrien samlet set er drevet af *medicinalindustrien* og *kemisk industri inkl. raffinaderier*.

Figur 29 Indtægter af kapitalandele

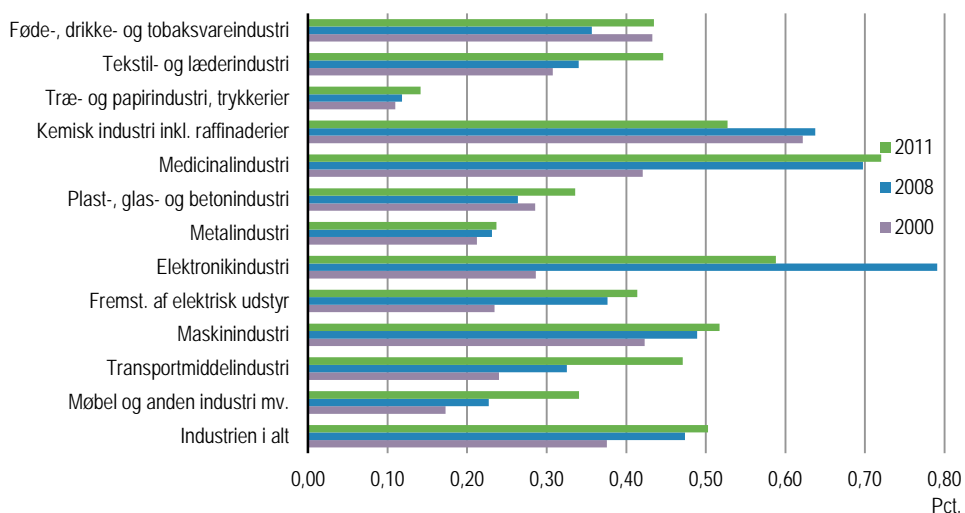
Indtægter fra kapitalandele er medtaget i analysen her som en indikator på, hvorvidt der er sket strukturelle ændringer i industrivirksomhedernes produktion, hvor stadig større dele af deres indtægter ser ud til at være skabt gennem ejerskab af andre virksomheder. Tendensen ser ud til at findes i de fleste industribrancher, men mest udtalt i *medicinalindustri* og *kemisk industri inkl. raffinaderier*.

Anlægsaktiverne udtrykker virksomhedens formue og består af

- materielle anlægsaktiver, fx bygninger, maskiner, inventar,
- immaterielle anlægsaktiver som fx software, patenter, goodwill og
- finansielle anlægsaktiver i form af langsigtede investeringer af finansiell karakter, fx aktier og obligationer.

En anden indikator på strukturelle ændringer i industrien er anlægsaktivernes sammensætning. Opgørelsen nedenfor viser udviklingen i de finansielle anlægsaktivers andel af de samlede anlægsaktiver.

Figur 30 Finansielle anlægsaktivers andel af de samlede anlægsaktiver

Kilde: Regnskabsstatistikken 2011

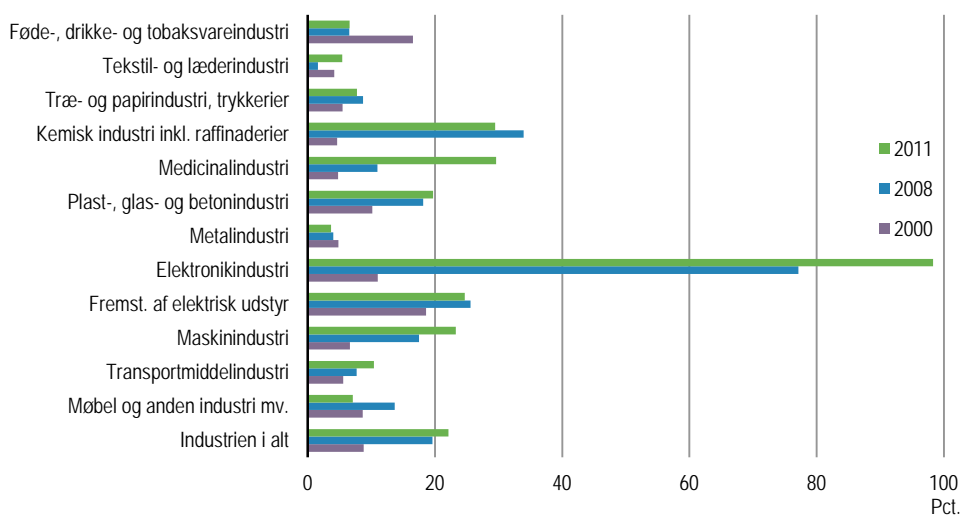
Finansielle anlægsaktiver udgør en stigende andel af anlægsaktiverne

De finansielle anlægsaktiver udgør en stadig større andel af industrivirksomhedernes anlægsaktiver. I 2000 udgjorde de 38 pct., hvilket i 2011 var steget til 50 pct. De største stigninger ses inden for *møbelindustri og anden industri mv., transportmiddelindustri, føde-, drikke- og tobaksvareindustri, samt tekstil- og læderindustri*. De finansielle anlægsaktivers andel af de samlede anlægsaktiver har været stigende gennem hele perioden 2000-2011. I de øvrige private byerhverv faldt de finansielle anlægsaktiver kraftigt mellem 2007 og 2008, men er derefter steget igen og var i 2011 igen på samme niveau som i industrien.

Immaterielle anlægsaktivers betydning er steget

For industrien samlet set er betydningen af de immaterielle anlægsaktiver steget. I 2000 var værdien af de immaterielle anlægsaktiver 9 pct. af værdien af de materielle anlægsaktiver. Dette forholdstal mellem de to typer af anlægsaktiver er øget til 22 pct. i 2011. Dette indikerer, at værdien af forædling og nyudvikling af virksomhedernes produkter udgør en stadig større del af industriens aktiver i forhold til de mere traditionelle produktionsfaktorer som maskiner og bygninger. De immaterielle anlægsaktivers andel er forholdsmæssigt steget mest i *medicinalindustrien*, men har størst absolut betydning i *elektronikindustrien*, hvor de er næsten lige så meget værd som de materielle anlægsaktiver.

Figur 31 Immaterielle anlægsaktiver som andel af de materielle anlægsaktiver

Kilde: Regnskabsstatistikken 2011

Immaterielle anlægsaktiver har større betydning i industrien

De immaterielle anlægsaktiver har større betydning i industrien, da de udgjorde 22 pct. i 2011 mod 15 pct. i de øvrige private byerhverv. De immaterielle anlægsaktiver udgjorde en relativt konstant andel af de materielle anlægsaktiver fra 2001 til 2008 på omkring 6 pct., hvorefter de er steget kraftigt frem til 2011. For industrivirksomhederne har der været en konstant stigning gennem perioden.

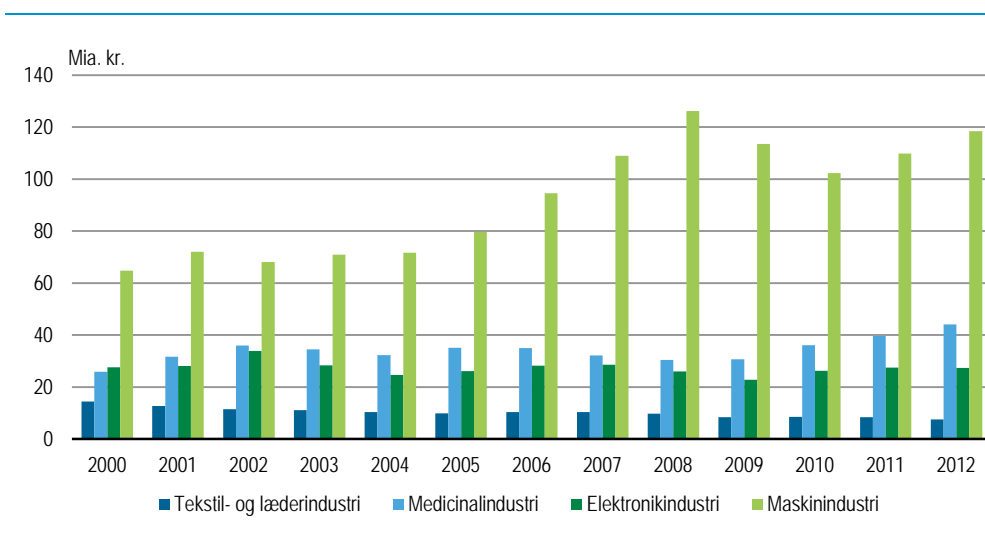
5. Karakteristik af udvalgte brancher

Industriens brancher er forskellige både i forhold til produktionens størrelse, beskæftigelse, eksport og økonomiske forhold. Udviklingen har også været meget forskellig siden 2000, hvor nogle industrier har oplevet vækst og andre tilbagegang.

I dette kapitel beskrives fire udvalgte industribrancher nærmere. Brancherne er udvalgt med henblik på at belyse forskellige udviklinger i industrien.

- Maskinindustrien er valgt, fordi omsætningen i denne branche er øget 83 pct. fra 65 mia. kr. i 2000 til 119 mia. kr. i 2012, samtidig med at beskæftigelsen er reduceret 18 pct. fra 64.000 til 53.000.
- Medicinalindustrien er valgt, fordi denne branche, som den eneste af industribrancherne, har øget beskæftigelsen i perioden fra godt 11.000 fuldtidsansatte i 2000 til godt 19.000 i 2012. Omsætningen er øget tilsvarende.
- Elektronikindustrien er valgt, fordi der er sket et markant skift i produktsammensætningen, mens omsætningen samlet set har været stagnerende. I starten af perioden var produktionen domineret af mobiltelefoner, mens det i 2012 er høreapparater, der er det vigtigste produkt.
- Tekstil- og læderindustrien er valgt, fordi det er en branche præget af mange mindre virksomheder og hvor såvel omsætning som beskæftigelse er faldet gennem hele perioden.

Figur 32 Udvalgte branchers omsætning, løbende priser

Kilde: Industriens salg af varer

Udviklingen i hver af de fire brancher beskrives i de følgende afsnit i forhold til produktsammensætning, eksportmarkeder og andre faktorer af betydning for branchens udvikling, herunder medarbejdernes uddannelsesniveau og forsknings- og udviklingsaktiviteter. Afsnittene er struktureret, så de kan læses uafhængigt af hinanden. Der er derfor et vist overlap i nogle af sammenligningerne med udviklingen i industrien samlet set.

Kilden til opgørelserne over industriens mest solgte produkter i dette kapitel er *Industriens salg af varer*. Til denne statistik indberetter alle industrivirksomheder med 10 eller flere ansatte deres salg af egne fremstillede varer fordelt på detaljerede varekoder.

Læs mere om statistikkens metoder på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/921

Varekoderne er defineret i EU's Kombinerede Nomenklatur, som er 8-cifret og revideres hvert år. For bedre at kunne sammenligne over hele perioden er opgørelserne i denne analyse lavet på det lidt mindre detaljerede 6-cifrede niveau. For tekstil- og læderindustrien er opgørelserne lavet på 4-cifret niveau, pga. den meget høje detaljeringsgrad i varekoderne på dette område. Det 6-cifrede niveau af KN er identisk med FN's Harmoniserede System (HS). HS revideres sjældnere end KN, normalt hvert 5. år.

Nogle varekoder er udeladt i tabellerne af fortrolighedshensyn (markeret med ...).

Varekodernes beskrivende tekster er redigerede og forkortede i denne udgivelse i forhold til de officielle tekster. Find hele KN og de officielle tekster på www.dst.dk/kn

Find tal for industriens salg fordelt på de detaljerede KN-koder i Statistikbanken på www.statistikbanken.dk/varer1

5.1 Maskinindustri

- Maskinindustrien har haft stigende omsætning fra 2000-2012, men faldende beskæftigelse.
- Vindmøller er helt dominerende i maskinindustriens salg og har stigende betydning gennem perioden, også efter finanskrisen.
- Investeringerne er steget markant og maskinindustrien stod i 2011 for den største andel af de samlede investeringer i industrien.
- Eksporten er vokset med **53 mia. kr.**, hvilket er den største vækst både absolut som relativt.
- Maskinindustrien er den industri, der uden sammenligning har oplevet den største stigning både absolut og relativt i forsknings- og udviklingsudgifterne i perioden fra 2,7 mia. kr. til 5,1 mia. kr., svarende til 90 pct..

Næststørste branche
i industrien*

Maskinindustrien er den næststørste branchegruppe i den danske industri efter føde-, drikke- og tobaksvareindustrien. Maskinindustri omfatter blandt andet fremstilling af vindmøller, motorer, industri- og landbrugsmaskiner, pumper, motoriseret værktøj og kraner. Maskinindustrien stod i 2012 for 19 pct. af den samlede omsætning og 18 pct. af den samlede beskæftigelse i industrien.

*Omsætningen er steget,
mens beskæftigelsen
er faldet*

Maskinindustriens omsætning voksede fra 65 mia. kr. i 2000 til 119 mia. kr. i 2012. Det er en stigning på 83 pct. Beskæftigelsen faldt i samme periode 18 pct. fra 64.000 til 53.000 ansatte.

Store investeringer

Maskinindustriens investeringer var 4,3 mia. kr. i 2000, og 6,8 mia. kr. i 2011 (opgjort i 2005-priser). I 2011 udgjorde maskinindustriens investeringer 27 pct. af industriens samlede investeringer. Maskinindustrien var dermed den branchegruppe, der havde de klart største investeringer. Opgjort som investeringer pr. ansat så er maskinindustriens investeringer dog overgået af medicinalindustri og kemisk industri og olieraffinerier mv.

*Overskudsgrad under
gennemsnittet*

Maskinindustriens overskudsgrad var 6 pct. i 2011, hvilket er noget under den gennemsnitlige overskudsgrad for hele industrien (10 pct.). Det er også lidt lavere end i 2000, hvor den var 7 pct. Maskinindustriens soliditet var 33 pct. i 2011, hvilket er lidt lavere end i 2000, hvor den var 39 pct. Det er også lavere end industriens gennemsnit, som var 44 pct. i 2011.

2/3 er ansat i virksomheder med over 100 ansatte

Store virksomheder med 100 eller flere ansatte står for 67 pct. af beskæftigelsen i maskinindustrien i 2011. 23 pct. af de ansatte er i virksomheder med 20-99 ansatte. Kun 4 pct. af de beskæftigede findes i virksomheder med under 10 ansatte. Denne struktur er næsten uændret sammenlignet med 2000. I forhold til den samlede industri er der en lidt større koncentration af beskæftigelsen i de store virksomheder i maskinindustrien.

5.1.1 Maskinindustriens mest solgte produkter

Vindmøller er maskinindustriens mest solgte produkt...

Maskinindustriens klart mest solgte produkt i 2012 med et salg på 34,1 mia. kr. var *vinddrevne elektriske generatorer*. En vinddrevne elektrisk generator er hovedkomponenten i en vindmølle. Samme produkt indtog også førstepladsen i 2000.

... fulgt af ventiler...

Andenpladsen er også uændret gennem perioden, det næstmest solgte produkt fra maskinindustrien er *ventiler til sanitet, radiatorer, procesregulering; skyde-, sæde-, kugle- og membranventiler o.l.* I denne produktgruppe findes blandt andet de termostatregulerede ventiler, som findes på radiatorerne i de fleste hjem.

... og pumper

På tredjepladsen over mest solgte produkter fra maskinindustrien lå i både 2000 og 2012 *centrifugal- og cirkulationspumper til væsker*. Sådanne pumper anvendes blandt andet i industrien, i rensningsanlæg og i varme anlægget i de fleste huse.

Dele til vindmøller indgår i andre varekoder

I 2006 var det tredjemest solgte produkt *glasfibre og varer af glasfibre*. Dette dækker blandt over vindmøllevinger af glasfiber. Dele og komponenter til vindmøller indgår også i mange andre varekoder, blandt andet tandhjul og gear, jern- og stålkonstruktioner og sammensatte elektriske og elektroniske komponenter. I disse varekoder er det ikke muligt at adskille dele bestemt til vindmøller fra dele bestemt til andre maskiner.

Maskiner til fødevarerindustri

Maskiner til fødevarerindustrien, blandt andet centrifuger, køle- og fryseanlæg, ovne og tørremaskiner, er også en vigtig varegruppe i den danske maskinindustri salg. De er klassificeret i mange forskellige varekoder, som dækker maskiner til forskellige formål i fødevarerindustrien. Listen over de mest sælgende produkter reflekterer derfor ikke fuldt ud betydningen af maskiner til fødevarerindustrien. Hvis de havde været samlet i én varekode, så ville den have været højere placeret. Dette gælder generelt for halvfabrikata, hvor den endelige anvendelse ikke er direkte afspejlet i varekoden.

Tabel 1 Mest solgte produkter fra maskinindustrien

Varekode (HS6)	Produktbeskrivelse	Placering			Salg mio. kr.
		2000	2006	2012	
850231	Vinddrevne elektriske generatorer	1	1	1	34 136
848180	Ventiler til sanitet, radiatorer, procesregulering; skyde-, sæde-, kugle- og membranventiler o.l. ...	2	2	2	4 326
841370	Centrifugal- og cirkulationspumper til væsker ...	3	5	3	4 254
841391	Dele til pumper til væsker	6	6	4	3 425
...
840999	Dele til dieselmotorer	13	8	6	1 692
841939	Maskiner og anlæg til tørring (undt. til land- brugsprodukter, papir, tekstil, flasker ol.) ...	105	102	7	1 675
848120	Ventiler til oliehydrauliske og pneumatiske transmissioner	7	10	8	1 616
853710	Sammensatte komponenter til elektrisk styring eller distribution af elektricitet	94	89	9	1 539
701990	Glasfibre og varer af glasfibre	5	3	10	1 504
848340	Tandhjulsudvekslinger, friktionsgear; kugle- og rulleskruer; gearkasser, andre regulerbare gear. .	40	31	11	1 486
843880	Andre maskiner og apparater til fødevarerindustri	25	25	12	1 465
842119	Andre centrifuger	30	13	13	1 398
841869	Industrimaskiner til køling og frysning	4	14	14	1 388
847989	Maskiner og apparater, der ikke er klassificeret andre steder i HS	9	7	15	1 295

Kilde: Industriens salg af varer

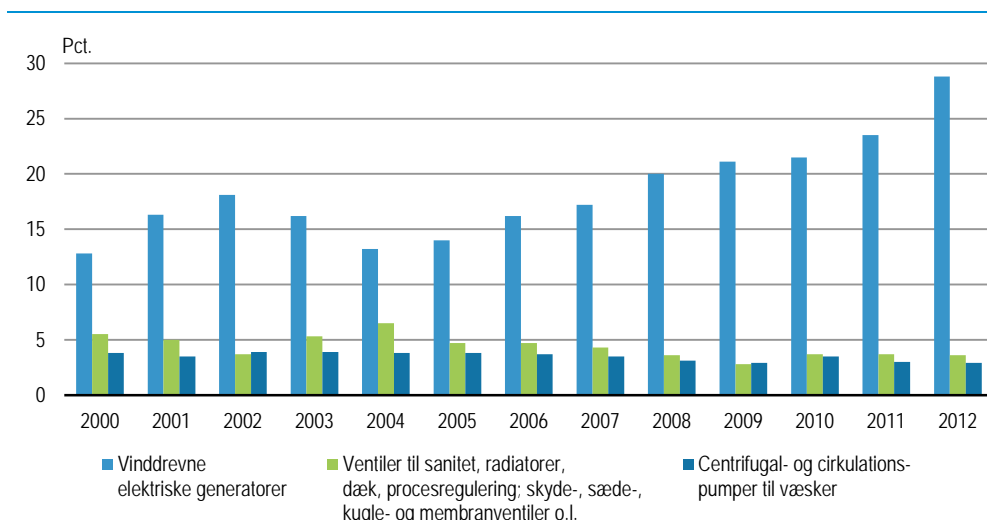
*Vindmøllerne
har stigende
betydning
i branchen*

Vindmøllerne er ikke bare maskinindustriens mest sælgende produkt gennem perioden, de har også fået stigende betydning. I 2000 udgjorde salget af *vinddrevne elektriske generatorer* 13 pct. af maskinindustriens omsætning. I 2012 var andelen steget til 29 pct. Denne andel afspejler ikke den fulde betydning af vindmølleindustrien, fx indgår vindmøllevinger i produktgruppen *glasfibre og varer af glasfibre*, der i 2012 var maskinindustriens tiendemest solgte produkt.

*35 pct. af
salget udgøres
af tre produkter*

Samlet udgjorde salget af de tre mest solgte produkter (vindmøller, ventiler og pumper) 35 pct. af maskinindustriens omsætning i 2012. Det er væsentlig mere end i 2000, hvor andelen var 22 pct. Det er kun vindmøllernes andel, der er steget: Ventiler og pumper har lidt mindre andele af salget i 2012 end i 2000.

Figur 33 Udvalgte produkters andel af maskinindustriens samlede salg

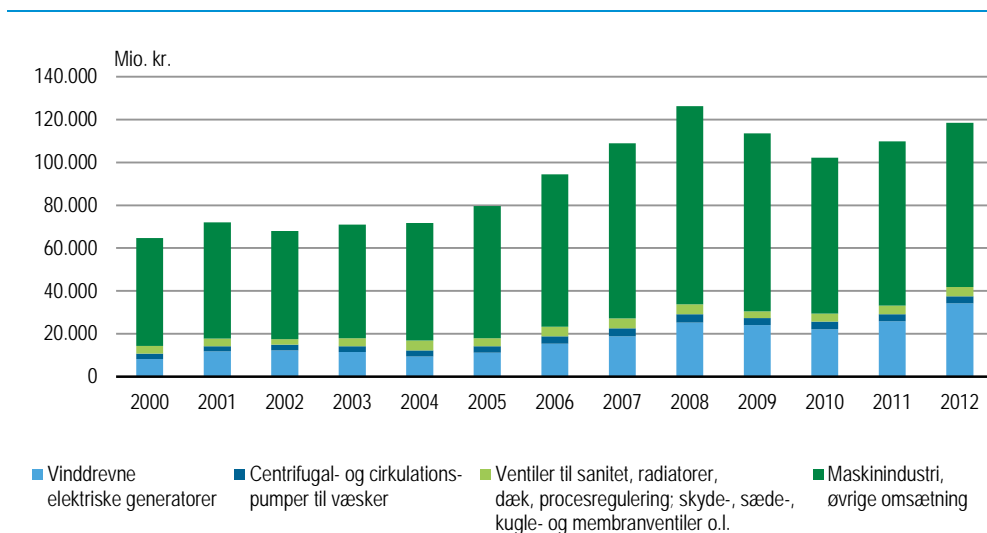

Kilde: Industriens salg af varer

Vindmøller bag stigende omsætning siden 2009

I forbindelse med finanskrisen faldt maskinindustriens samlede omsætning 19 pct. fra 2008 til 2010. Salget af vindmøller faldt lidt mindre, 13 pct., i samme periode. Fra 2010 til 2012 er maskinindustriens samlede omsætning vokset igen til niveauet fra 2009. Salget af vindmøllernes har haft afgørende betydning for dette. 75 pct. af stigningen i maskinindustriens omsætning fra 2010 til 2012 skyldes alene øget salg af vinddrevne elektriske generatorer.

Figur 34 Maskinindustriens omsætning fordelt på udvalgte produkter og øvrige omsætning

Kilde: Industriens salg af varer

5.1.2 Maskinindustriens eksport

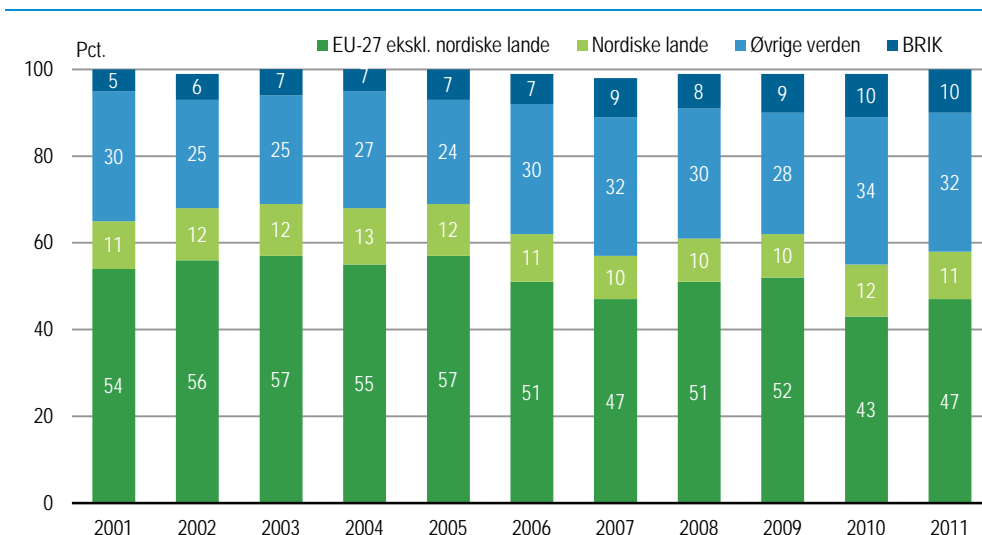
Mest eksporterende industribranche

Maskinindustrien eksporterede i 2012 for **97 mia. kr.** og var dermed den mest eksporterende industribranche. Set over perioden 2000-2012 er det en stigning på **53 mia. kr.** og 117 pct., hvilket er den største vækst i eksporten i industribrancherne både absolut og relativt.

Fordelingen af eksporten på markeder har ændret sig gennem perioden. I 2001 afsatte maskinindustrien 54 pct. af eksporten til EU-27, hvilket i 2011 er faldet til 47 pct. Dette fald modsvares af en stigning i eksporten til BRIK-landene og til resten af verden.

Der ser dermed ud til at være sket et skift fra eksport primært til nærmarkederne til at eksporten i stigende omfang går til fjerntmarkederne.

Figur 35 Maskinindustriens eksportmarkeder

Anm.: Eksport til uoplyst marked er udeladt af figuren. Derfor summer procentfordelingen ikke til 100 i alle år. Kilde: Sammenkøring af Udenrigshandelsstatistikken og Regnskabsstatistikken

Ser man på den samlede periode har eksporten til de nordiske lande ligget stabilt på 10-12 pct. af den samlede eksport, mens BRIK-landenes andel er steget støt gennem hele perioden. Eksporten til EU-27 markederne ekskl. de nordiske lande varierer fra 43 pct. i 2010 til 57 pct. i 2005 og til resten af verden mellem 24 pct. og 34 pct. Der er ikke nogen klar trend i disse ændringer.

5.1.3 Uddannelse, forskning og udvikling i maskinindustrien

Uddannelsesniveau lavere i industri

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau opgjort som andelen af de beskæftigede, der har en lang videregående uddannelse, er lidt lavere i industrien end i de øvrige private byerhverv⁷. I industrien er det således 6,5 pct., der har en lang videregående uddannelse, mens det er 8,1 pct. i de private byerhverv samlet set. Udviklingen i uddannelsesniveauet har været meget ens fra 2000 til 2012, da andelen både for industrien og for de øvrige private byerhverv er mere end fordoblet.

Uddannelsesniveauet er lidt lavere i maskinindustrien end i industrien samlet set. I maskinindustrien har ca. 3.300 ud af i alt ca. 53.000 beskæftigede en lang videregående uddannelse. I industrien samlet set er det ca. 19.000 ud af i alt ca. 284.000 beskæftigede.

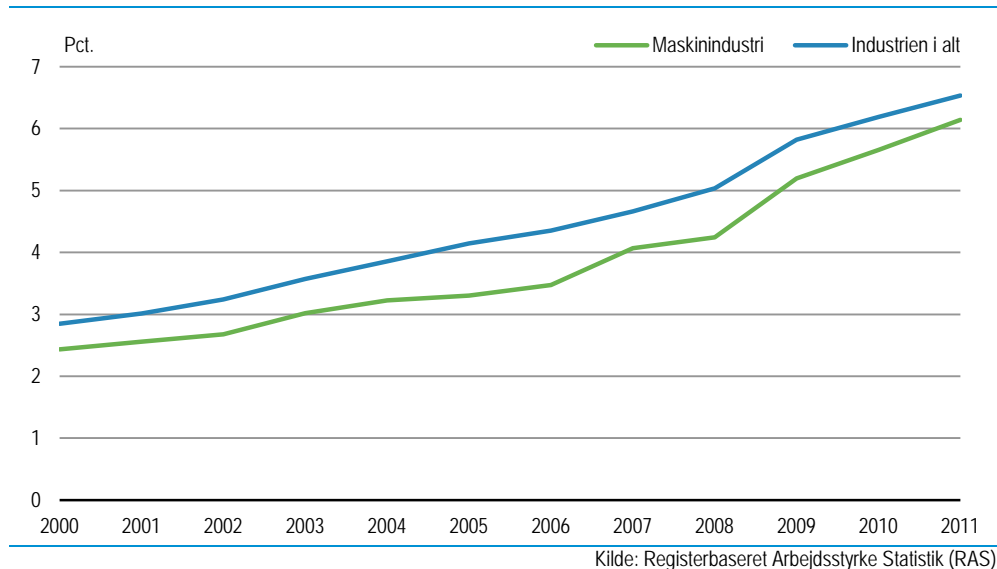
⁷ Opgørelsen her er baseret på antal beskæftigede i den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). De tidligere opgørelser i rapporten har været baseret på antal årsværk fra Regnskabsstatistikken. Tallene her er derfor højere.

Den Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS) opgør befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet på et bestemt tidspunkt.

Læs mere om statistikkens metode på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/848

Find flere tal om beskæftigelse og uddannelse på www.statistikbanken.dk/10319

Figur 36 Andelen af beskæftigede med en lang videregående uddannelse

I perioden 2000 til 2011 har uddannelsesniveaet i maskinindustrien udviklet sig parallelt med industrien i alt, men på et lidt lavere niveau. Andelen med en lang videregående uddannelse er steget fra 2 pct. til 6 pct. i maskinindustrien og fra 3 pct. til 7 pct. i industrien samlet set.

Udviklingen i produkter og processer er søgt belyst gennem to kilder neden for. Den første er statistikken over forskning og udvikling i private virksomheder og den anden Regnskabsstatistikken for private byerhverv.

Forskningsstatistikken for erhvervslivet undersøger og kortlægger omfanget af dansk erhvervslivs forsknings- og udviklingsarbejde (FoU) gennem en opgørelse af de anvendte ressourcer på området. Statistikken er spørgeskemabaseret. Der indsamles data fra ca. 5.000 virksomheder, der er udtrukket som en stikprøve blandt en population af ca. 20.000 virksomheder.

Forskning og udvikling (FoU) omfatter: skabende arbejde foretaget på et systematisk grundlag for at øge den eksisterende viden og udnyttelsen af denne viden til at udtænke nye anvendelsesområder. FoU inddeles i tre forskningstyper: Grundforskning, Anvendt forskning og Udviklingsarbejde.

Innovation er introduktion af nye eller væsentligt forbedrede produkter, produktionsprocesser, organisatoriske metoder og markedsføringstiltag.

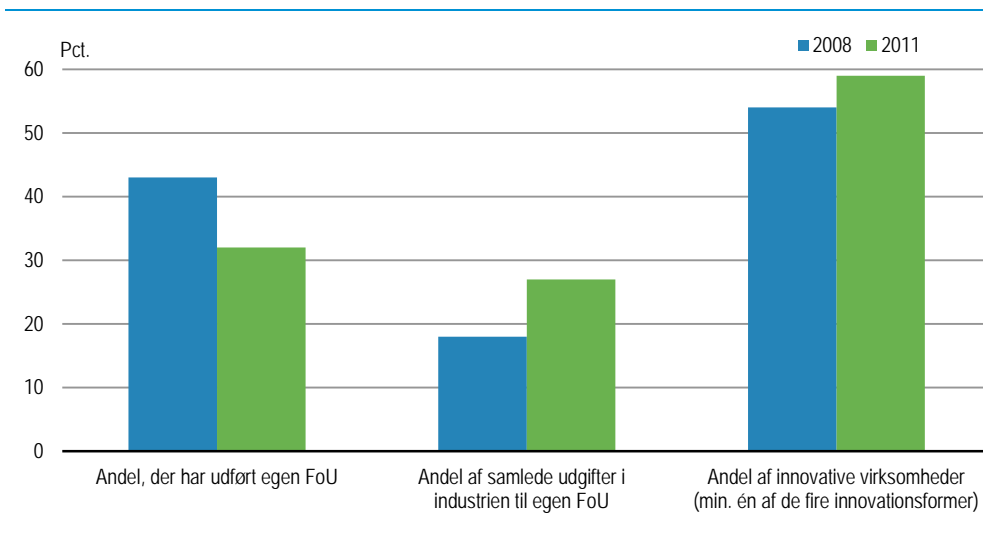
Læs mere om statistikkens metode på www.dst.dk/kvalitetsdeklaration/128021

Find flere tal om Forskning og Udvikling på www.statistikbanken.dk/10148

Ser man på forsknings- og udviklingsstatistikken er andelen af virksomheder i maskinindustrien, der udfører egen forskning og udvikling (herefter FoU) faldet fra 43 pct. i 2008 til 32 pct. i 2011. I industrien samlet er andelen faldet fra 28 pct. til 19 pct. Ændringen i maskinindustrien er således meget lig den generelle udvikling i industrien, men med en lidt højere andel af virksomheder, der udfører egen FoU.

Andelen af innovative virksomheder i maskinindustrien er steget fra 54 pct. i 2008 til 59 pct. i 2011. For industrien samlet set er andelen steget fra 45 pct. til 47 pct. Der er således også her tale om en parallel udvikling i maskinindustrien og industrien i alt, men på forskelligt niveau. Da der er tale om mindre ændringer over en kort tidsperiode, er det ikke muligt at konkludere entydigt på udviklingen i FoU i maskinindustrien.

Figur 37 Forskning, udvikling og innovation i maskinindustrien

Kilde: Forskning og Innovation i private virksomheder

Andelen af virksomheder, der udfører egen FoU og gennemfører innovative projekter og processer, er et udtryk for udbredelsen af udviklingsaktiviteter blandt virksomhederne i branchen. De faktiske udgifter til egen FoU er et mål for intensiteten af aktiviteterne.

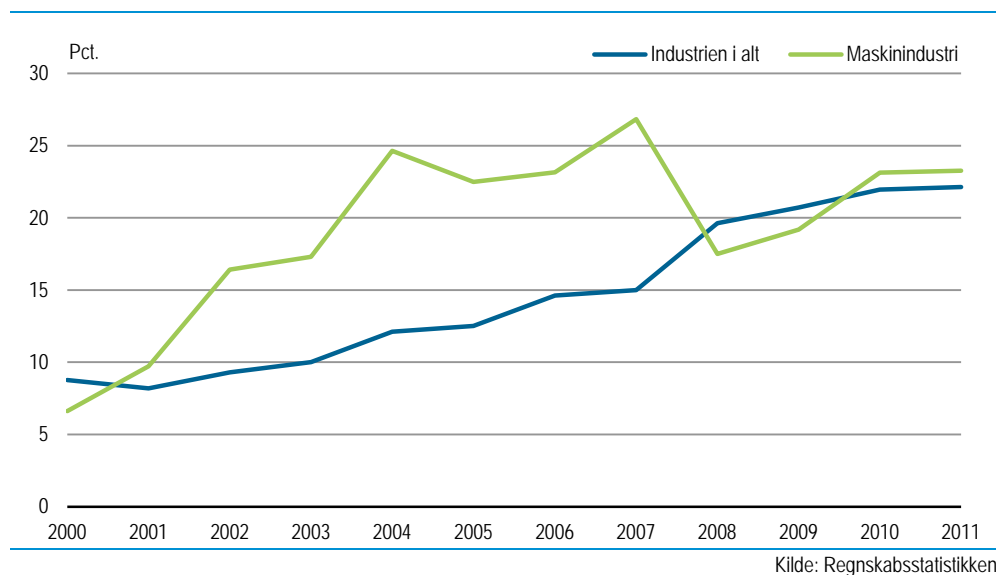
Største stigning i FoU udgifter

I 2008 brugte virksomhederne i maskinindustrien 2,7 mia. kr. på egen FoU, svarende til 18 pct. af FoU udgifterne i industrien. I 2011 var udgifterne steget til 5,1 mia. kr., dvs. næsten en fordobling. Selvom de samlede FoU-udgifter også steg i industrien i denne periode, steg maskinindustriens andel fra 18 pct. til 27 pct. af de samlede FoU-udgifter. Maskinindustrien er dermed den industri, der uden sammenligning har oplevet den største stigning i FoU-udgifterne i perioden.

Stigning i de immaterielle anlægsaktivers betydning

For industrien samlet er de immaterielle anlægsaktiver steget fra at udgøre 9 pct. af de materielle anlægsaktiver i 2000 til at udgøre 22 pct. i 2011. Maskinindustrien har gennemgået næsten samme udvikling nemlig fra 7 pct. i 2000 til 23 pct. i 2011. Forløbet afviger dog ved, at maskinindustrien oplevede en kraftig vækst frem til 2007 og derefter et fald, hvorefter udviklingen følger industrien samlet set tæt.

Figur 38 Immaterielle anlægsaktiver som andel af de materielle anlægsaktiver

5.2 Medicinalindustri

- Medicinalindustrien har som den eneste branche haft både stigende omsætning og beskæftigelse fra 2000 til 2012.
- De tre mest sælgende produkter udgør 72 pct. af det samlede salg fra medicinalindustrien. Især lægemidler med indhold af hormoner har haft stigende salg.
- Medicinalindustrien har den største andel af de samlede FoU-udgifter i industrien i 2011 og det højeste uddannelsesniveau målt ved andelen af beskæftigede med en lang videregående uddannelse.
- Branchen er domineret af store virksomheder, da 97 pct. af de beskæftigede er ansat i virksomheder med 100 eller flere ansatte.

Medicinalindustrien udgør 7 pct. af industriens omsætning

Medicinalindustrien omfatter fremstilling af farmaceutiske råvarer, medicin, vacciner og andre lægemidler. Fremstilling af høreapparater eller andre hjælpemidler og fremstilling af diagnostiske apparater er derimod ikke en del af medicinalindustrien. Medicinalindustrien stod i 2012 for 7,1 pct. af den samlede omsætning i industrien og 6,5 pct. af den samlede beskæftigelse i industrien.

Stor stigning i både omsætning og beskæftigelse

Medicinalindustriens omsætning voksede fra 26 mia. kr. i 2000 til 44 mia. kr. i 2012. Det er en stigning på næsten 70 pct. Beskæftigelsen voksede i samme periode også 70 pct. fra 11.500 til 19.500 ansatte. Det er den eneste industribranche, der har haft vækst i beskæftigelsen fra 2000 til 2012.

Største investeringer pr. ansat

Medicinalindustriens investeringer var 3,0 mia. kr. i 2000 og 4,0 mia. kr. i 2011 (opgjort i 2005-priser). I 2011 udgjorde medicinalindustriens investeringer 16 pct. af den samlede industris investeringer. Det er en væsentlig større andel end af omsætningen og beskæftigelsen, hvor medicinalindustrien udgør 7 pct. Medicinalindustrien har derfor også klart de højeste investeringer pr. ansat i industrien.

Højeste overskudsgrad

Medicinalindustriens overskudsgrad var 36 pct. i 2011, hvilket er langt det højeste blandt industriens brancher. Den gennemsnitlige overskudsgrad for hele industrien var 10 pct. I 2000 var medicinalindustriens overskudsgrad 29 pct., og i 2007 var den helt oppe på 50 pct. Medicinalindustriens soliditet var 62 pct. i 2011, hvilket er på niveau med 2000, hvor den var 61 pct.

Store virksomheder er helt dominerende

Store virksomheder med 100 eller flere ansatte er helt dominerende i medicinalindustrien med 97 pct. af de ansatte i 2011. Dette adskiller sig markant fra industrien samlet set, hvor kun 60 pct. af de ansatte er i virksomheder med mere end 100 ansatte. Koncentrationen i de store virksomheder for medicinalindustrien er steget siden 2000, hvor den var 92 pct.

5.2.1 Medicinalindustriens mest solgte produkter

Mest solgte produkt er andre lægemidler

Medicinalindustriens mest solgte produkt i 2012 var *andre lægemidler (uden insulin, antibiotika, hormoner, alkaloider el. vitaminer)* med et salg på 12,1 mia. kr. Denne produktgruppe var den næstmest solgte i 2000 og 2006. I både 2000 og 2006 var det mest solgte produkt *lægemidler med indhold af insulin*, som i 2012 var det tredjemest solgte.

Det næstmest solgte produkt i 2012 var *lægemidler med indhold af hormoner* med et salg på 10,3 mia. kr. Andre produkter på listen over de mest sælgende er blandt andet lægemidler med vitaminer og antibiotika.

Tre mest sælgende produkter udgør 72 pct.

De tre mest sælgende produkter udgjorde tilsammen 72 pct. af medicinalindustriens omsætning i 2012 (62 pct. i 2000). Dette hænger sammen med detaljeringsgraden i produktklassifikationssystemet, som ikke er så fintmasket for lægemidler. På det mest detaljerede niveau (KN, 8 cifre) findes under 150 varekoder knyttet til medicinalindustrien, mens der til sammenligning til maskinindustrien findes mere end 750 varekoder.

Tabel 2 Medicinalindustriens mest solgte produkter

Varekode (HS6)	Produktbeskrivelse	Placering			Salg mio. kr.
		2000	2006	2012	2012
300490	Andre lægemidler, uden insulin, antibiotika, hormoner, alkaloider el. vitaminer	2	2	1	12 100
300439	Lægemidler med indhold af hormoner	3	3	2	10 315
300431	Lægemidler med indhold af insulin	1	1	3	9 415
300450	Lægemidler med indhold af vitaminer o.l.	9	7	4	2 027
294190	Antibiotika (undtagen penicilliner, streptomyciner, tetracycliner, m.fl.)	8	6	5	1 091
300190	Kirtler og andre organer til medicinsk brug; heparin og salte heraf	13	16	6	1 020
293712	Insulin og salte deraf	6	4	7	761
300420	Lægemidler med indhold af antibiotika (undtagen penicillin og streptomycin)	10	8	8	577
300210	Antisera, andre blodbestanddele og immunologiske produkter	5	10	9	466
300220	Vacciner til mennesker	-	-	10	436
293629	Andre vitaminer end vitamin A, B, C og E	19	14	11	384
901831	Sprøjter, også med nåle	12	17	12	290
300290	Kulturer af mikroorganismer; blod; toksiner ol.	7	5	13	264
210690	Diverse næringsmidler, i.a.n.	32	19	14	145
300630	Kontrastmidler til røntgenundersøgelser; diagnostiske reagensmidler	24	29	15	109

Kilde: Industriens salg af varer

Mest solgte produkt er 'andre lægemidler'

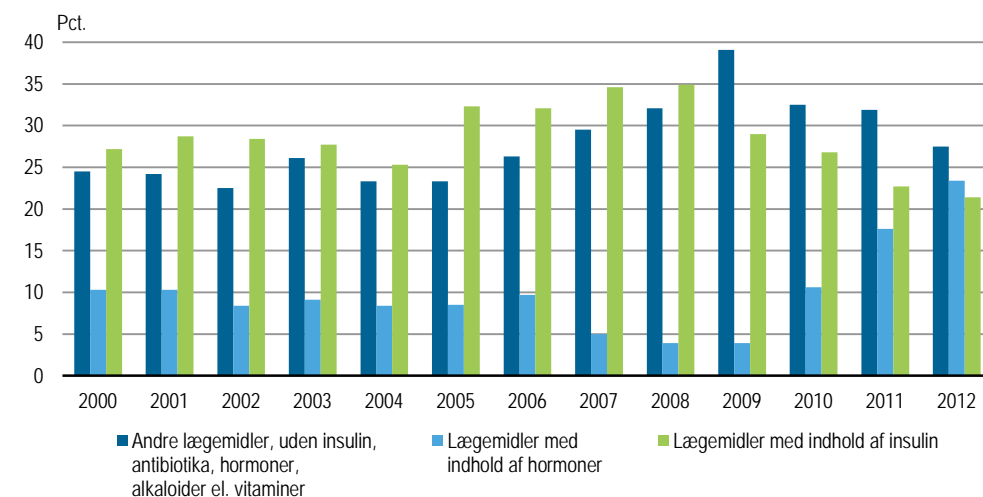
Den mest solgte produktgruppe er *andre lægemidler (uden insulin, antibiotika, hormoner, alkaloider eller vitaminer)*, som udgjorde 28 pct. af det samlede salg i 2012. Andelen har været endnu højere i 2009 med 39 pct. Det er vanskeligt at fortolke på denne varekode, da den er defineret ud fra, hvad den *ikke* indeholder.

Den bruges til lægemidler, der ikke er omfattet andre steder i klassifikationen, fx fordi de er nye.

Stigende andel af lægemidler med hormoner

Salget af lægemidler med indhold af hormoner udgjorde 23 pct. af det samlede salg i 2012. Der er tale om en væsentligt højere andel. I 2000 udgjorde varegruppen 10 pct., og andelen var i 2008 og 2009 nede på 4 pct.

Figur 39 Udvalgte produkters andel af medicinalindustriens samlede salg

Kilde: Industriens salg af varer

Kun lille påvirkning af finanskrisen

Medicinalindustriens omsætning blev i mindre grad end den samlede industri påvirket af finanskrisen i 2008 og 2009. Siden har branchegruppen haft en støt stigende omsætning. Fra 2009 til 2012 steg omsætningen 44 pct.

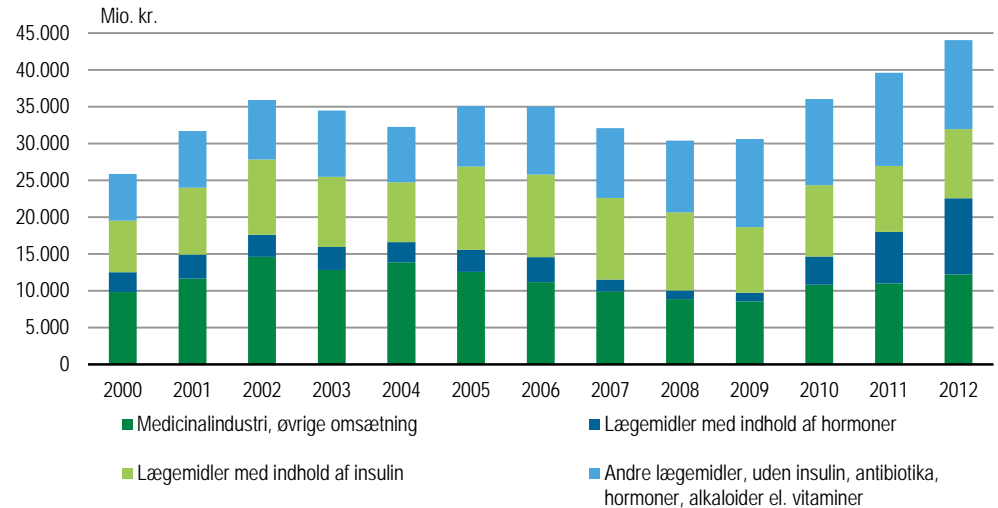
Lægemidler med hormoner især skyld i stigning

Det er især stigningen i salget af lægemidler med hormoner, der forklarer stigningen i medicinalindustriens salg siden 2009. For denne produktgruppe alene er salget steget fra 1,2 mia. kr. i 2009 til 10,3 mia. kr. i 2012. Det svarer til 70 pct. af den samlede omsætningsstigning for medicinalindustrien i samme periode.

Lægemidler med insulin sælger stadig

Lægemidler med insulin var det mest sælgende produkt i 2000-2008, men har siden fået relativ mindre betydning. Det er i 2012 det tredjemest solgte produkt, men har haft stigende salg i absolut værdi. Fra 2009 til 2012 steg salget 6 pct.

Figur 40 Medicinalindustriens omsætning fordelt på udvalgte produkter og øvrige omsætning

Kilde: Industriens salg af varer

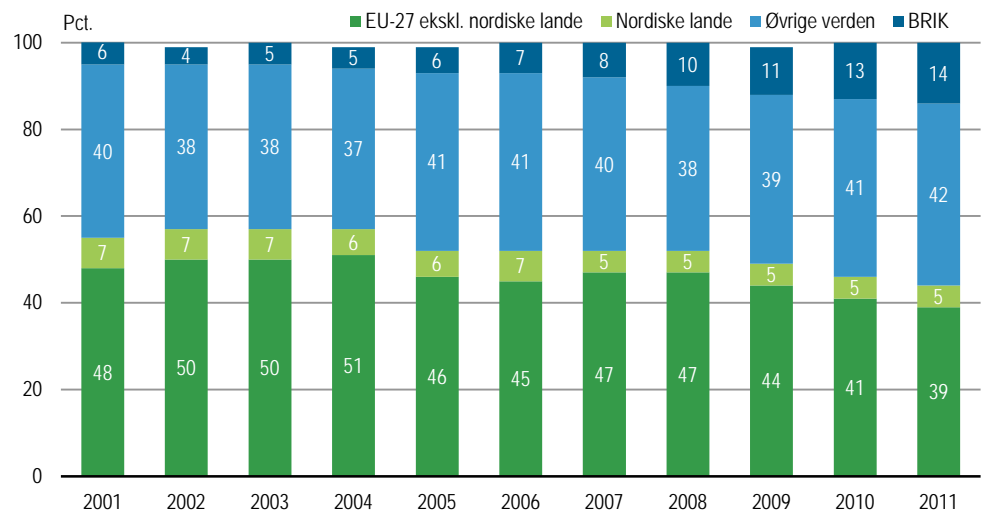
5.2.2 Medicinalindustriens eksport

Medicinalindustrien eksporterede i 2012 for 40 mia. kr., hvilket er en stigning fra 24 mia. kr. i 2000. Det er en stigning på mere end 60 pct., hvilket er højere end for industrivirksomhederne samlet set, hvor eksporten steg med 43 pct.

Mere eksport til
fjernmarkeder

For medicinalindustrien er der sket et skift i eksportens fordeling på markeder. I 2001 udgjorde eksporten til nærmarkederne i Norden og EU 55 pct. af den samlede eksport. I 2011 udgjorde disse markeder kun 44 pct. af eksporten, mens eksporten til BRIK-landene var steget til 14 pct. Opgjort i absolutte tal er eksporten steget til alle markeder undtagen de nordiske lande, hvor eksporten har samme værdi i 2011 som i 2001.

Figur 41 Medicinalindustriens eksportmarkeder

Anm: Eksport til uoplyst marked er udeladt af figuren. Derfor summer procentfordelingen ikke til 100 i alle år.

Kilde: Sammenkøring af Udenrigshandelsstatistikken og Regnskabsstatistikken

For EU landene kan det bemærkes, at det er eksporten til de gamle EU lande (EU-15) der er faldet, mens eksporten til de nye lande (EU-12) er uændret. For landene uden for Europa er eksporten til USA steget gennem perioden. Stigningen

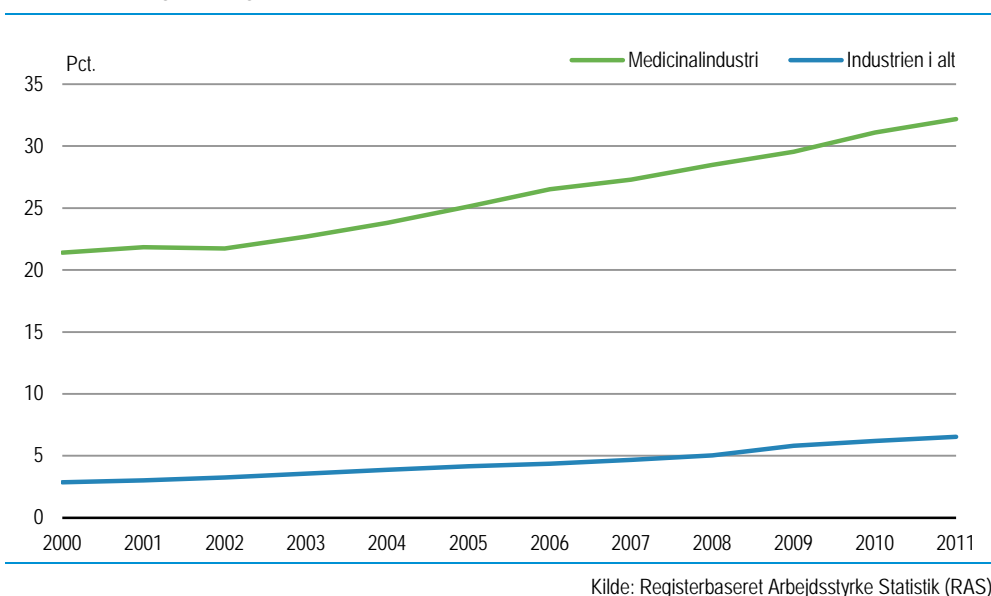
til dette marked ses særligt i den sidste del af perioden. Andelen af eksporten til USA fra medicinalindustrien nåede det laveste niveau i 2008 med 10 pct., men er steget til 17 pct. i 2011, det højeste niveau i perioden.

5.2.3 Uddannelse, forskning og udvikling i medicinalindustrien

Højt uddannelsesniveau

Uddannelsesniveaet i medicinalindustrien er ikke overraskende det højeste blandt industribrancherne. Der er i alt 18.000 beskæftigede i medicinalindustrien, og af disse har 5.700 en lang videregående uddannelse⁸. I industrien samlet set er det 19.000 ud af i alt 284.000 beskæftigede. Medicinalindustrien beskæftiger således næsten en tredjedel af de ansatte med en lang videregående uddannelse i industrien.

Figur 42 Andel med lang videregående uddannelse

Stigende andel med lang videregående uddannelse

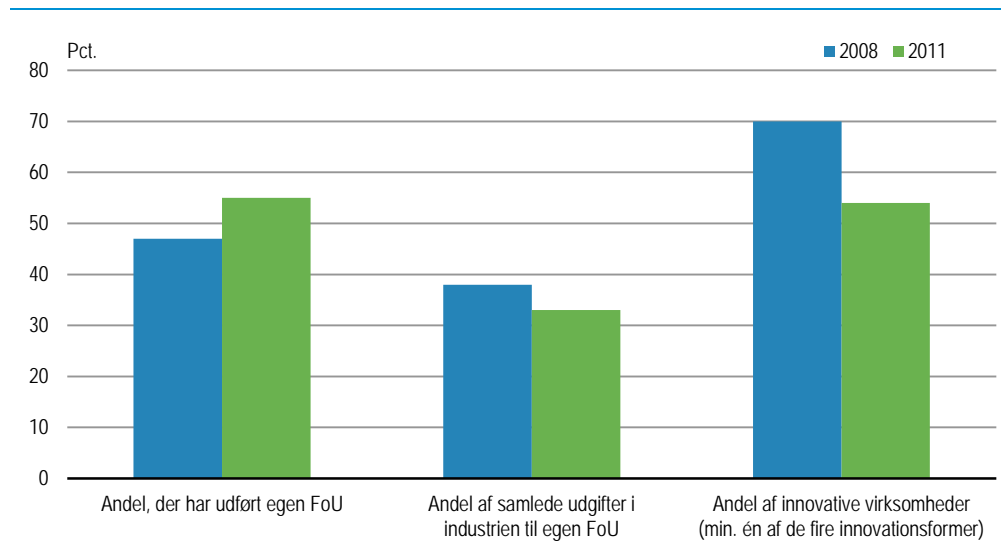
Fra 2000 til 2011 er andelen med en lang videregående uddannelse i medicinalindustrien steget fra 21 pct. til 32 pct. For industrien samlet set er andelen steget fra 3 pct. til 7 pct. Denne udvikling dækker over en stigning i antallet af beskæftigede med en lang videregående uddannelse i medicinalindustrien på 132 pct. mod 37 pct. i industrien i øvrigt.

I forhold til forskning og udvikling er andelen af virksomheder inden for medicinalbranchen, der udfører egen FoU, steget fra 47 pct. i 2008 til 55 pct. i 2011. I industrien samlet set er andelen faldet fra 28 pct. til 19 pct. Medicinalindustrien er kun overgået af elektronikindustrien på dette område, hvor 64 pct. angiver at have egne FoU-aktiviteter. For elektronikindustrien er der dog tale om et fald fra 79 pct. i 2008.

Andelen af innovative virksomheder er faldet fra 70 pct. i 2008 til 54 pct. i 2011. I 2008 var der derfor flere virksomheder inden for medicinalindustrien, der var innovative uden at have egne forsknings- og udviklingsaktiviteter, sammenlignet med 2011.

⁸ Opgørelsen her er baseret på antal beskæftigede i den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). De tidligere opgørelser i rapporten har været baseret på antal årsværk fra Regnskabsstatistikken. Tallene her er derfor højere.

Figur 43 Forskning, udvikling og innovation i medicinalindustrien

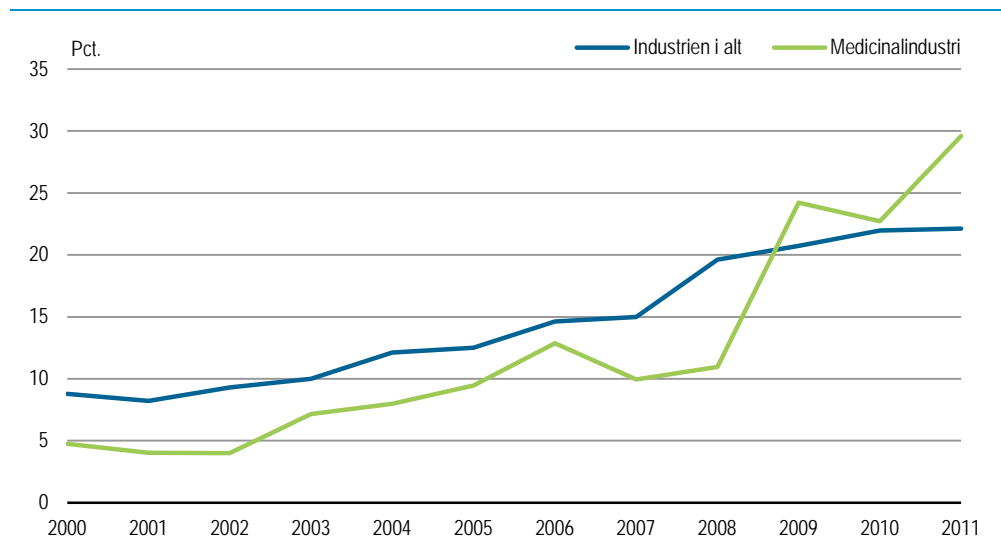

Kilde: Forskning og Innovation i private virksomheder

38 pct. af de samlede FoU-udgifter i industrien

I 2008 brugte virksomhederne i medicinalindustrien 5,7 mia. kr. på egen FoU svarende til 38 pct. af FoU-udgifterne i industrien. I 2011 var medicinalindustriens udgifter til FoU steget til 6,1 mia. kr. De samlede FoU-udgifter steg samlet set mere i industrien, særligt med en kraftig stigning i maskinindustrien. Medicinalindustriens andel af de samlede FoU-udgifter faldt dermed fra 38 pct. til 33 pct. Medicinalindustrien stod dog fortsat for den største andel af FoU-udgifter i industrien i 2011.

Figur 44 Immaterielle anlægsaktiver som andel af de materielle anlægsaktiver

Kilde: Regnskabsstatistikken

Kraftig stigning siden 2008 af immaterielle aktivers betydning

For industrien samlet er de immaterielle anlægsaktiver steget fra at udgøre 9 pct. af de materielle anlægsaktiver i 2000 til at udgøre 22 pct. i 2011. Medicinalindustrien har frem til 2008 haft en lavere andel af immaterielle aktiver med 5 pct. i 2000 til 10 pct. i 2008. Derefter er de immaterielle anlægsaktivers andel steget kraftigt og udgør i 2011 næsten 30 pct. af de materielle anlægsaktiver. Datagrundlaget giver ikke mulighed for at afdække årsagen til denne stigning, men det kan være drevet af, at virksomhedernes markedsposition internationalt er blevet styrket, og/eller at mængden af patenterede produkter er vokset, således at virksomhedernes immaterielle værdi er øget.

5.3 Elektronikindustri

- Elektronikindustrien har haft en stagnerende omsætning fra 2000 til 2012.
- Der er sket store ændringer i løbet af perioden med hensyn til hvilke varer, der sælges. I 2000 var det mest solgte produkt mobiltelefoner, i 2012 var det høreapparater.
- Eksporten fra elektronikindustriens virksomheder er uændret, men der er sket et skift fra nær- til fjermarkederne gennem perioden.
- Elektronikindustrien er den industribranche, der har den højeste andel af virksomheder, der udfører egne FoU-aktiviteter. Andelen er dog faldet gennem perioden.
- Branchen er karakteriseret ved relativt mange små og mellemstore virksomheder.

4 pct. af omsætningen,
6 pct. af beskæftigelsen

Elektronikindustrien omfatter fremstilling af blandt andet computere, telefoner, kameraer, fjernsyn og musikanlæg, mens også elektroniske måleapparater, navigationsudstyr, hospitalsscannere, ultralydsudstyr og høreapparater. Elektronikindustrien stod i 2012 for 4,4 pct. af omsætningen og 6,1 pct. af beskæftigelsen i den samlede industri.

Omsætningen stabil,
beskæftigelsen faldet

Elektronikindustriens omsætning var 27,6 mia. kr. i 2000 og 27,4 mia. kr. i 2012, altså stort set uændret. Beskæftigelsen er i samme periode gået fra 26.000 ansatte til 18.000 ansatte, et fald på omkring 30 pct. Den samlede industribeskæftigelse faldt i samme periode også 30 pct., så elektronikindustrien har på dette punkt udviklet sig gennemsnitligt.

Lavere investeringer

Elektronikindustriens investeringer var 2,3 mia. kr. i 2000 og 1,3 mia. kr. i 2011 (opgjort i 2005-priser). Investeringerne er altså 40 pct. lavere. Opgjort i forhold til antallet af ansatte, så investerer elektronikindustrien lidt mindre end gennemsnittet af industrien.

Svingende overskudsgrad

Elektronikindustriens overskudsgrad var 10 pct. i 2011, hvilket er det samme som den gennemsnitlige overskudsgrad for hele industrien. I 2000 var elektronikindustriens overskudsgrad også 10 pct., men undervejs i perioden har den haft store udsving – i 2001 og 2002 var den negativ (minus 11 og minus 14 pct.) og i 2010 toppede den med 30 pct. Elektronikindustriens soliditet var 44 pct. i 2011, hvilket er på niveau med 2000, hvor den var 40 pct.

Faldende koncentration
i forhold til 2000

Beskæftigelsen i elektronikindustrien er mindre koncentreret i store virksomheder i 2012 end i 2000. I 2000 var 74 pct. af de ansatte i virksomheder med 100 eller flere ansatte. I 2011 var den tilsvarende andel faldet til 66 pct. 25 pct. af de ansatte arbejder i virksomheder med mellem 20 og 99 ansatte.

5.3.1 Elektronikindustriens mest solgte produkter

Høreapparater er mest
sælgende produkt i 2012, ...

Elektronikindustriens mest solgte produkt i 2012 var *høreapparater, undtagen dele og tilbehør* med et salg på 4,1 mia. kr. *Dele og tilbehør til høreapparater* opgøres særskilt og var i 2012 den fjerdemest solgte produktkategori med et salg på 1,0 mia. kr. Høreapparater var også det mest sælgende produkt i 2006, mens det i 2000 var nr. to på listen.

... i 2000 var det
mobiltelefoner

Det mest solgte produkt i 2000 var *mobiltelefoner*. I 2006 var *mobiltelefoner* røget ned på en 14. plads, og i 2012 er de placeret som nr. 76 på listen over mest solgte produkter.

Måle- og kontrolapparater er nr. to Det næstmest solgte produkt i 2012 var *måle- og kontrolapparater/-maskiner* med et salg på 2,9 mia. kr. *Dele og tilbehør til måle- og kontrolapparater*, som også opgøres særskilt, var det tredjemest solgte produkt med et salg på 2,0 mia. kr. Gruppen *måle- og kontrolapparater/-maskiner* dækker blandt andet måleudstyr til laboratorier, men også el- og vandmålere og lydmålere.

Andre betydende produkter fra elektronikindustrien er *elektrodiagnostiske apparater*, fx til test af syn og hørelse, og *processorer og kontrol- og styreenheder*. Sidstnævnte er typisk dele, der er bestemt til at indgå i andre produkter med elektronisk styring. Den danske elektronikindustri producerer også radioer, højttalere og fjernsyn.

Tabel 3 Elektronikindustriens mest solgte produkter

Varekode (HS6)	Produktbeskrivelse	Placering			Salg mio. kr. 2012
		2000	2006	2012	
902140	Høreapparater, undtagen dele og tilbehør	2	1	1	4 051
903180	Måle- og kontrolapparater/-maskiner	7	4	2	2 893
903190	Dele og tilbehør til måle- og kontrolapparater ..	37	90	3	1 964
902190	Dele og tilbehør til høreapparater mv.	24	10	4	1 041
...
854231	Processorer og kontrol- og styreenheder1	.1	6	940
851770	Dele til telefoner, antenner1	.1	7	722
901819	Elektrodiagnostiske apparater	10	5	8	714
852990	Dele til radioer, fjernsyn, telefoner mm.	9	2	9	685
902820	Væskemålere	26	20	10	535
852721	Radioer	-	118	11	497
851822	Højttalersystemer monteret i fælles kabinet	4	6	12	465
847330	Dele og tilbehør til computere	22	21	13	432
851762	Routere, koblingsapparater og andre apparater til modtagelse og overførsel af data	15	31	14	422
853400	Trykte kredsløb	8	11	15	394
851712	Mobiltelefoner	1	14	76	29

¹ I nogle tilfælde har produktgruppen ikke eksisteret som særskilt varekode i hele perioden og kan derfor ikke opgøres for alle år. Kilde: Industriens salg af varer

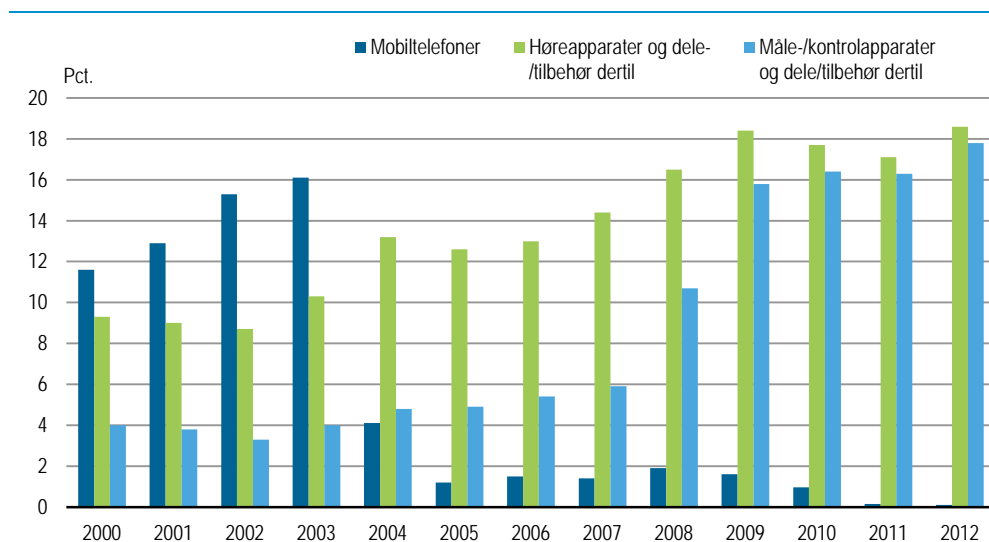
Mobiltelefoner dominerende indtil 2003 Fra 2000-2003 var elektronikindustriens mest solgte produkt mobiltelefoner. I 2003 udgjorde de 16 pct. af branchegruppens salg. Mobiltelefoner har i 2012 helt mistet sin betydning og er nu det 76. mest solgte produkt med salg for 29 mio. kr.

Høreapparater vigtigste produkt fra 2004 Siden 2004 har det mest solgte produkt fra elektronikindustrien været høreapparater. Hvis man slår høreapparater og dele til høreapparater sammen, så udgør salget af disse 18,6 pct. af elektronikindustriens salg i 2012. Det er næsten en fordobling fra 9,3 pct. i 2000.

Stigende betydning af måleapparater Den anden store produktgruppe, måle- og kontrolapparater og dele til disse, er næsten lige så stor med en andel på 17,8 pct. Stigningen for denne gruppe har været mere markant, da andelen i 2000 kun var 4 pct.

Tilsammen udgjorde salget af de to største produktgrupper 36 pct. af elektronikindustriens salg i 2012. De samme to produktgrupper udgjorde i 2000 kun 13 pct. tilsammen, mens mobiltelefonerne dengang udgjorde 12 pct.

Figur 45 Udvalgte produkters andel af elektronikindustriens samlede salg

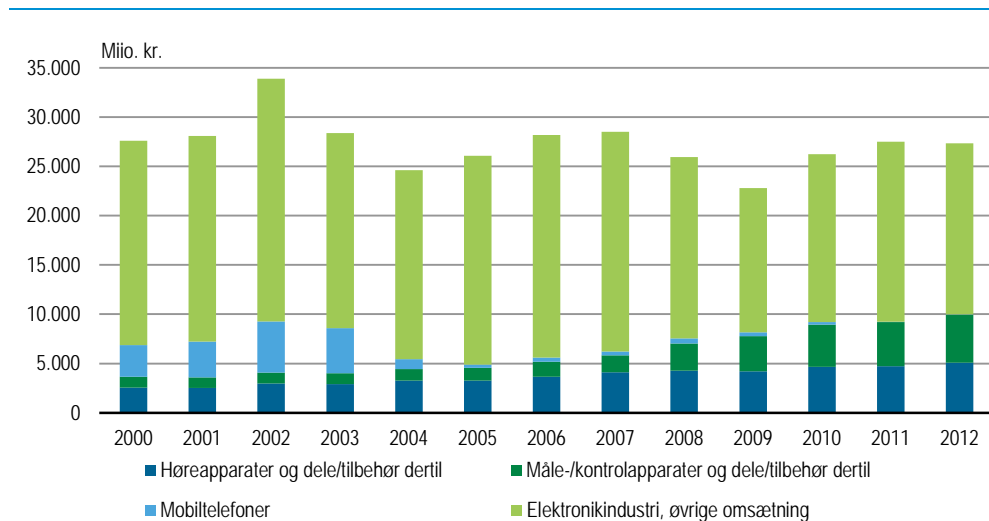
Kilde: Industriens salg af varer

Samme omsætning
i 2000 som i 2012

Elektronikindustriens samlede omsætning er næsten den samme i 2000 og 2012, men der har været en del stigninger og fald undervejs. Samtidig har produksammensætningen ændret sig. *Mobiltelefoner* udgjorde som nævnt en stor del af salget i 2000-2003, men er siden stort set forsvundet.

Fra 2007 til 2009 faldt elektronikindustriens omsætning med 20 pct. eller 5,7 mia. kr. Fra 2009 til 2012 er omsætningen igen steget med 4,6 mia. kr. De to store produktgrupper har haft omtrent samme stigningstakst som den samlede omsætning. Stigningen i omsætningen kan derfor ikke tilskrives nogle få produkter, men skyldes stigninger for mange forskellige produkter.

Figur 46 Elektronikindustriens omsætning fordelt på udvalgte produkter og øvrige omsætning

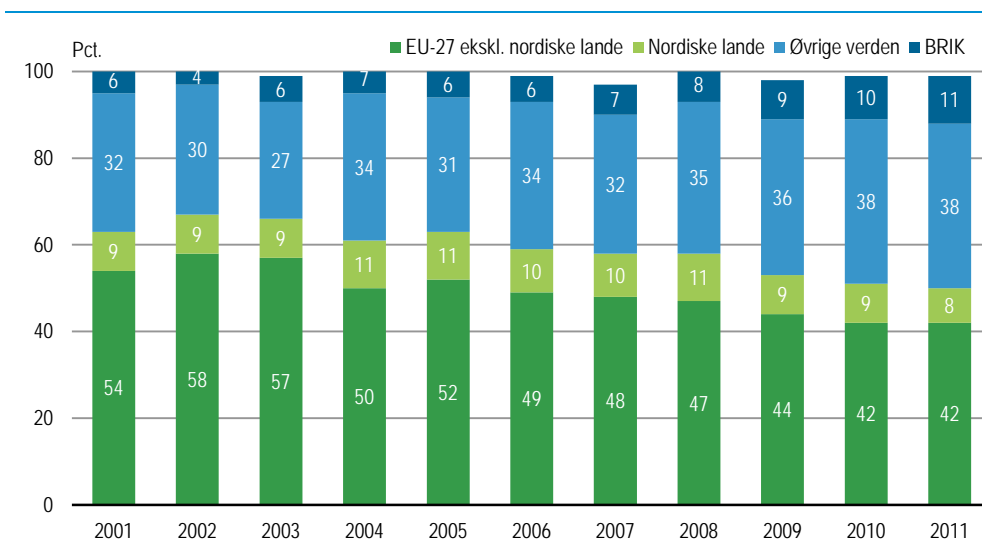
Kilde: Industriens salg af varer

5.3.2 Elektronikindustriens eksport

Stabil eksport Elektronikindustriens eksport er steget moderat gennem perioden 2001 til 2012. I 2000 var eksporten 21,4 mia. kr. og i 2012 var den 23,4 mia.

Stigende andel til fjermarkeder Den stabile udvikling i eksporten dækker over store skift i de markeder, der eksporteres til. I 2001 gik 63 pct. af eksporten til nærmarkederne i EU- og de nordiske lande. I 2011 var denne andel faldet til 50 pct. Opgjort i værdi er det ca. 2 mia. kr. eller 10 pct. af den samlede eksport fra elektronikindustrien, der dermed er flyttet fra nær- til fjermarkederne.

Figur 47 Elektronikindustriens eksportmarkeder

Anm: Eksport til uoplyst marked er udeladt af figuren. Derfor Kilde: Sammenkøring af Udenrigshandelsstatistikken og Regnskabsstatistikken
summer procentfordelingen ikke til 100 i alle år.

Skiftet fra nær- til fjermarkederne er endnu tydeligere ved en mere detaljeret opgørelse på markeder. Det er således de gamle EU-lande (EU-15), der er gået tilbage, mens de nordiske lande er uændrede, og alle øvrige markeder er steget. Den største fremgang har elektronikindustrien haft til BRIC-landene, hvor eksporten er mere end fordoblet fra 1,1 mia. kr. til 2,4 mia. kr.

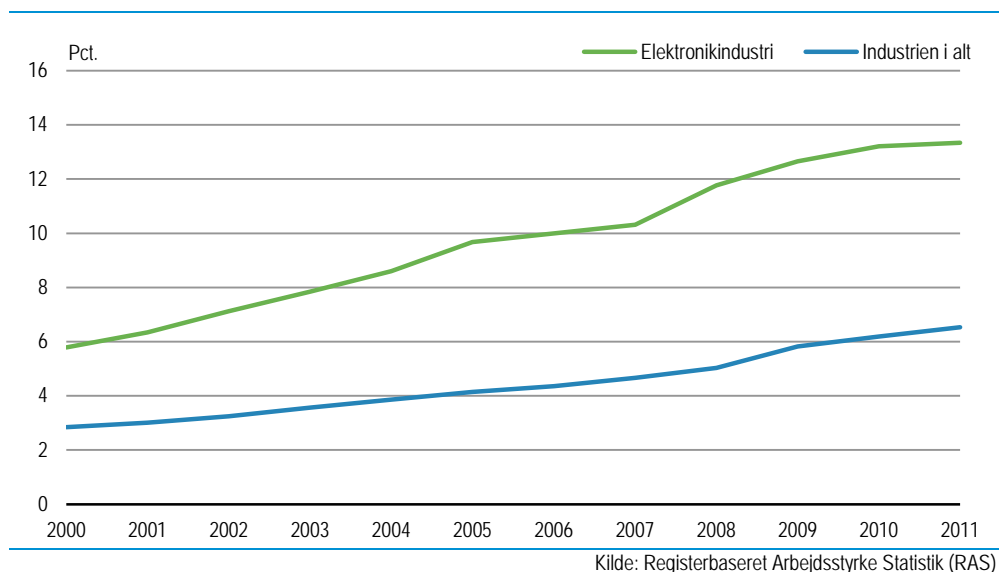
5.3.3 Uddannelse, forskning og udvikling i elektronikindustrien

13 pct. af de ansatte med lang videregående uddannelse Uddannelsesniveaulet i elektronikindustrien er det tredje højeste i industrien, kun overgået af medicinalindustri og kemisk industri og olieraffinaderier mv. I 2011 havde 2.100 af i alt ca. 16.000 ansatte en lang videregående uddannelse, svarende til 13 pct.⁹

Stigningen i andelen med lang videregående uddannelse er et resultat af, at der dels er blevet flere med en lang videregående uddannelse, nemlig ca. 2.100 i 2011 mod 1.500 i 2000, og dels at den samlede beskæftigelse i elektronikindustrien i samme periode er faldet fra ca. 25.000 til ca. 16.000.

⁹ Opgørelsen her er baseret på antal beskæftigede i den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). De tidligere opgørelser i rapporten har været baseret på antal årsværk fra Regnskabsstatistikken. Tallene her er derfor højere.

Figur 48 Andel med lang videregående uddannelse

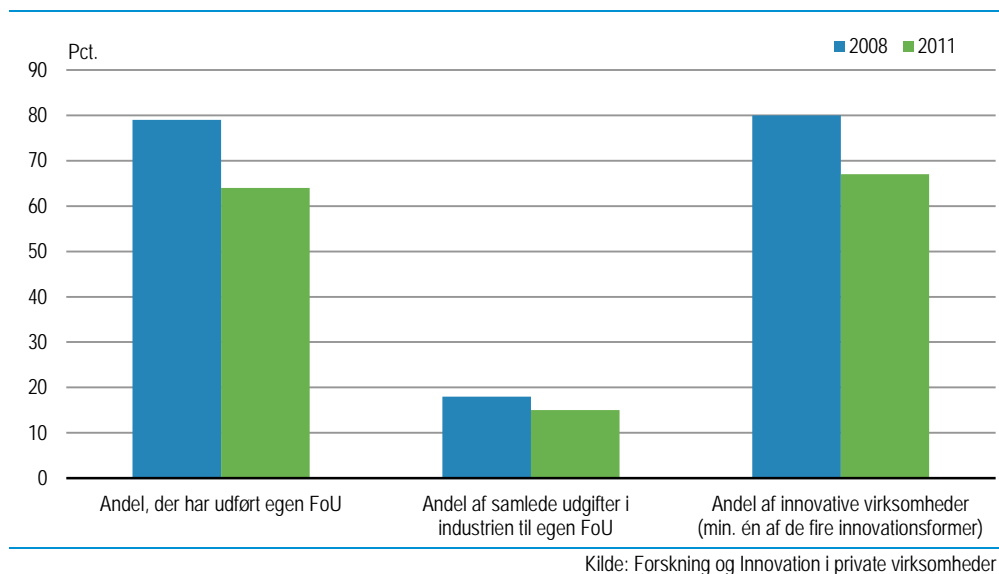
Høj andel med FoU-aktiviteter...

Andelen af virksomheder i elektronikindustrien, der udfører egen FoU er faldet fra 79 pct. i 2008 til 64 pct. i 2011. Branchen har dog fortsat den højeste andel af virksomheder, der udfører egen FoU. I industrien samlet er andelen faldet fra 28 pct. til 19 pct.

... og med innovation

Der er relativt mange virksomheder, der har udviklet nye produkter, produktionsprocesser, markedsføringstiltag eller organisatoriske metoder i elektronikindustrien. Andelen af innovative virksomheder er således 67 pct., hvilket er den næsthøjeste andel blandt industriens brancher, kun overgået af fremstilling af elektrisk udstyr med 76 pct. innovative virksomheder.

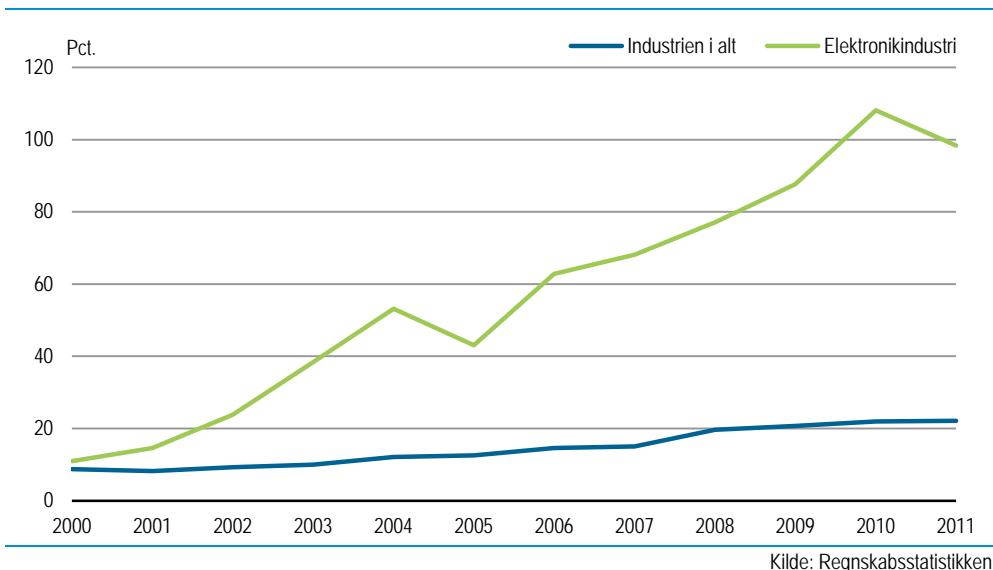
Figur 49 Forskning, udvikling og innovation i elektronikindustrien

I 2008 brugte virksomhederne i elektronikindustrien 2,7 mia. kr. på egen FoU, hvilket var stort set uændret frem til 2011, hvor udgifterne var 2,8 mia. kr. De samlede FoU-udgifter steg nogenlunde det samme i industrien generelt og elektronikindustriens andel var derfor stort set uændret.

På baggrund af Regnskabsstatistikken er forholdet mellem immaterielle anlægsaktiver og de mere traditionelle produktionsfaktorer som bygninger og maskiner opgjort nedenfor¹⁰.

Figur 50 Immaterielle anlægsaktiver som andel af de materielle anlægsaktiver

Stor stigning i betydning af immaterielle anlægsaktiver

De immaterielle anlægsaktivers andel af de materielle anlægsaktiver er steget markant for virksomhederne i elektronikindustrien. I 2000 var andelen stort set den samme som i industrien samlet set, nemlig omkring 11 pct. I 2011 er andelen steget til tæt på 100 pct., hvilket betyder, at de immaterielle anlægsaktiver har stort set samme værdi som de materielle.

5.4 Tekstil- og læderindustri

- Tekstil- og læderindustrien var allerede relativt lille i 2000, men har siden oplevet yderligere fald i både omsætning og beskæftigelse.
- Varesalgets sammensætning er ændret meget. I 2000 var de mest solgte produkter sko og sweatere. I 2012 var det fiberdug og gulvtæpper.
- Tekstil- og læder industri har oplevet det største relative fald i eksporten blandt industriens brancher. Det er især på nærmarkederne, at eksporten er reduceret, da 80 pct. af faldet i eksporten kan henføres til EU-27 og de nordiske lande.
- Forsknings- og udviklingsaktiviteterne er begrænsede og andelen af de beskæftigede med en lang videregående uddannelse er lavere end i industrien samlet set.

En af de mindste branchegrupper i industrien

Tekstil- og læderindustri omfatter fremstilling af alle slags tekstiler, tæpper, tøj, sko og andre beklædningsgenstande. Garverier (fremstilling af læder) er også omfattet, ligesom fremstilling af tasker og reb. Tekstil- og læderindustrien stod i 2012 for 1,2 pct. af den samlede omsætning og 1,9 pct. af den samlede beskæftigelse i industrien og er dermed en af de mindste branchegrupper i industrien. Tekstil- og læderindustrien har en lang historie i Danmark, men produktionen er i høj grad flyttet ud af landet.

¹⁰ Der er i denne opgørelse fjernet en enkelt enhed fra Regnskabsstatistikken med en meget høj andel af immaterielle anlægsaktiver fra 2008 og frem. Denne enhed ville have en ekstrem påvirkning af udviklingen.

<i>Beskæftigelsen er faldet mere end omsætningen</i>	Fra 2000 til 2012 faldt omsætningen i tekstil- og læderindustrien fra 14,4 mia. kr. til 7,5 mia. kr. Det svarer til et fald på 48 pct. Beskæftigelsen faldt i samme periode fra 14.500 ansatte til 5.600 ansatte, hvilket svarer til 61 pct. Beskæftigelsen er således faldet endnu mere end omsætningen.
<i>Investeringer faldet mere end omsætning</i>	Tekstil- og læderindustriens investeringer var 906 mio. kr. i 2000 og 208 mio. kr. i 2011 (opgjort i 2005-priser). Investeringerne er faldet næsten 80 pct., hvilket er væsentligt mere end omsætningen er faldet. Opgjort i forhold til antallet af ansatte, så er investeringerne blandt de laveste i industriens branchegrupper (sammen med metalindustri og transportmiddelindustri).
<i>Lav overskudsgrad</i>	Overskudsgraden var 5 pct. i 2011, hvilket er noget under den gennemsnitlige overskudsgrad for hele industrien (10 pct.). I 2000 var tekstil- og læderindustriens overskudsgrad 7 pct. Soliditeteten var 41 pct. i 2011, hvilket er på niveau med 2000, hvor den var 37 pct.
<i>Relativt mange beskæftigede i små virksomheder</i>	I tekstil- og læderindustrien er 23 pct. af de ansatte beskæftiget i virksomheder med mindre end 10 ansatte i 2011. Der er dermed markant flere beskæftigede i de mindste virksomheder i denne branchegruppe end i industrien samlet set, hvor kun 8 pct. af de ansatte findes i de mindste virksomheder. De store virksomheder med 100 eller flere ansatte beskæftigede 24 pct. Dette tal er faldet siden 2000, hvor det var 39 pct.

5.4.1 Tekstil- og læderindustriens mest solgte produkter

<i>Fiberdug var det mest solgte produkt i 2012, ...</i>	Tekstil- og læderindustriens mest solgte produkt i 2012 var <i>fiberdug</i> med et salg på 804 mio. kr. Fiberdug betegner tekstilmateriale, som ikke er vævet, men fremstillet ved at fibre er presset sammen kemisk eller mekanisk. Fiberdug anvendes til mange formål, i blandt andet byggeriet, møbelindustrien, gartnerier og til fremstilling af filtre.
<i>... fulgt af gulvtæpper og madrasser/dyner</i>	Det næstmest solgte produkt var <i>gulvtæpper, tuftede</i> med et salg på 791 mio. kr., mens det tredjemest solgte produkt var <i>sengebunde og sengeudstyr (madrasser, dyner, puder ol.)</i> . Tuftede gulvtæpper er fremstillet ved, at trådene til luven stikkes gennem underlaget og limes fast på bagsiden, i modsætning til vævede gulvtæpper.
<i>I 2000 var sko det mest solgte produkt</i>	I 2000 så listen ganske anderledes ud. Dengang var det mest solgte produkt <i>fodtøj med overdel af læder</i> . I 2012 er dette produkt nede på en 36. plads. Det næstmest solgte produkt i 2000 var <i>sweatere, cardigans, veste ol., af trikotage</i> , som i 2012 er på 11. pladsen. Også nr. 3 fra listen i 2000, <i>dragter, jakker, kjoler, nederdele, bukser og shorts, ikke af trikotage, til kvinder eller piger</i> , er røget ned ad listen til en 13. plads i 2012.
<i>Tøj og sko er næsten forsvundet fra salget</i>	Produktsammensætningen er i det hele taget ændret væk fra tøj og sko. <i>Jakkesæt, habitter, jakker, bukser og shorts, ikke af trikotage, til mænd eller drenge</i> er nr. 4 i 2012 og dermed det højest placerede beklædningsprodukt med et salg på 461 mio. kr.

Tabel 4 Tekstil- og læderindustriens mest solgte produkter

Varekode (HS4)	Produktbeskrivelse	Placering			Salg mio. kr. 2012
		2000	2006	2012	
5603	Fiberdug	17	4	1	804
5703	Gulvtæpper, tuftede	4	1	2	791
9404	Sengebunde og sengeudstyr (madrasser, dyner, puder ol.)	6	2	3	569
6203	Jakkesæt, habitter, jakker, bukser og shorts, ikke af trikotage, til mænd eller drenge	5	5	4	461
6306	Presenninger og markiser; telte; sejl til både ol.; campingudstyr	10	3	5	297
6109	T-shirts og undertrøjer, af trikotage	11	10	6	257
5702	Gulvtæpper, vævede	46	31	7	251
5602	Filt, også imprægneret, overtrukket, belagt eller lamineret	12	7	8	238
6104	Dragter, jakker, kjoler, nederdele, bukser og shorts, af trikotage, til kvinder eller piger	7	13	9	226
6303	Gardiner og rullegardiner	32	15	10	190
6110	Sweatere, cardigans, veste ol., af trikotage	2	9	11	179
...
6204	Dragter, jakker, kjoler, nederdele, bukser og shorts, ikke af trikotage, til kvinder eller piger	3	6	13	164
6304	Indendørs boligudstyr (bortset fra sengeudstyr)	31	22	14	141
6113	Beklædningsgenstande af trikotagestof, med plast eller gummi	47	37	15	125
6403	Fodtøj med overdel af læder	1	8	33	36

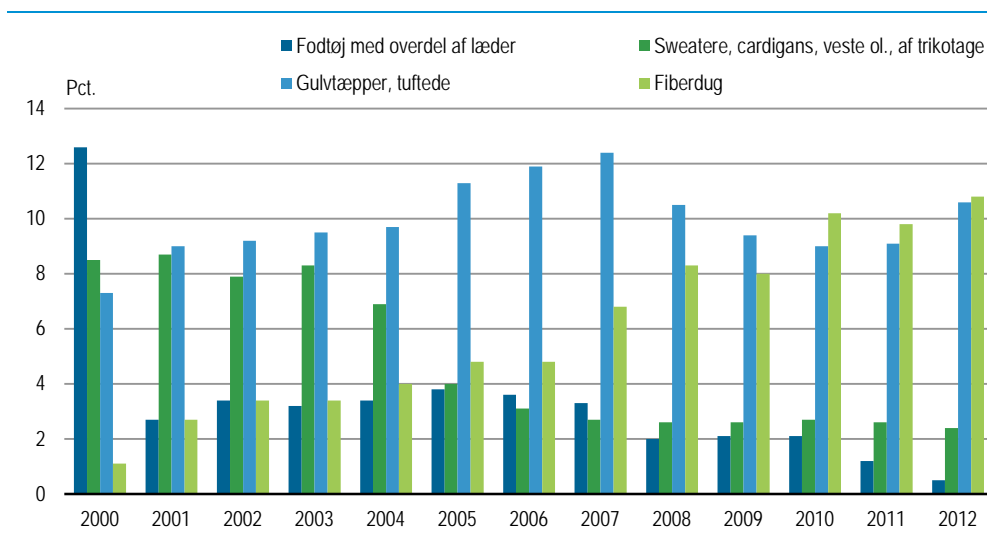
Kilde: Industriens salg af varer

*Store skift
i brancheandele*

De store skift i hvilke varer, der har været vigtigst i branchens salg, ses også i figuren over udvalgte produkters andele af branchegruppens samlede salg. I 2000 udgjorde salg af *fodtøj med overdel af læder* 12,6 pct. af tekstil- og læderindustriens salg, men det er faldet til 0,5 pct. i 2012.

Gulvtæpper, tuftede var det mest solgte produkt i årene 2001-2009, med en andel der toppede i 2007 på 12,4 pct. *Fiberdug* udgjorde bare 1,1 pct. af salget i 2000, men overhalede i 2010 gulvtæpper som det mest solgte produkt. I 2012 er *fiberdugs* andel af det samlede salg fra tekstil- og læderindustrien steget til 10,8 pct.

Figur 51 Udvalgte produkters andel af tekstil- og læderindustriens samlede salg

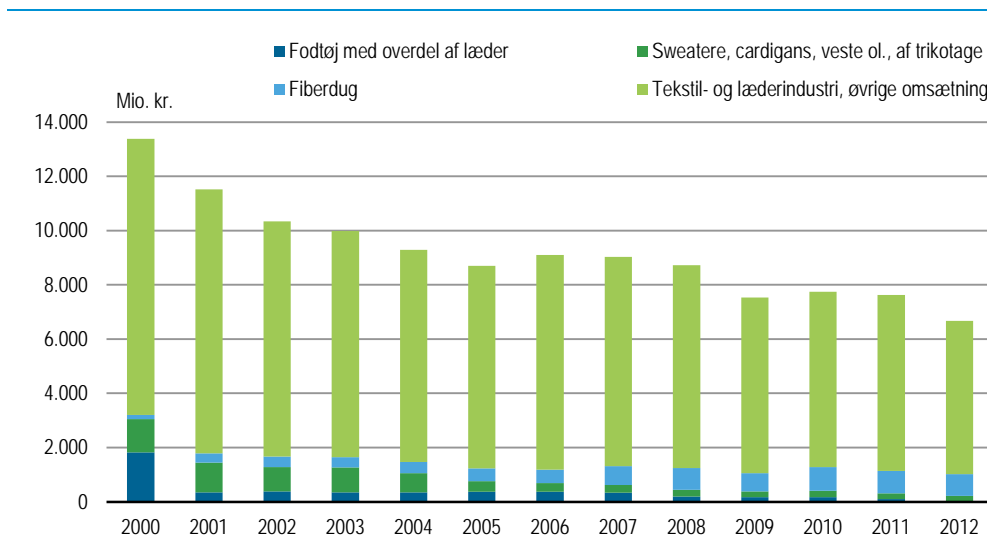

Kilde: Industriens salg af varer

Omsætning halveret
fra 2000 til 2012

Tekstil- og læderindustriens samlede omsætning er næsten halveret fra 2000 til 2012. Den stigende relative betydning af gulvtæpper og fiberdug i branchegruppen dækker altså over et faldende eller stagnerende salg i absolut forstand. Da omsætningen har været faldende gennem hele perioden er effekten af finanskrisen mindre tydelig. Omsætningen faldt 15 pct. fra 2008 til 2009, og var herefter stabil nogle år, men faldt så igen 11 pct. fra 2011 til 2012.

Figur 52 Tekstil- og læderindustriens omsætning fordelt på udvalgte produkter og øvrige omsætning

Kilde: Industriens salg af varer

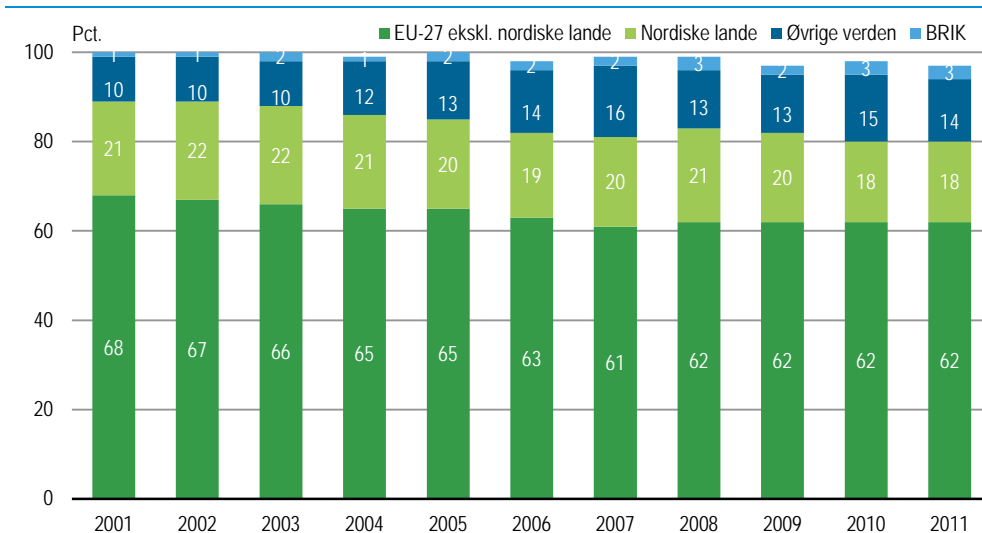
5.4.2 Tekstil- og læderindustriens eksport

Stort fald
i eksport

Eksperten fra tekstil- og læderindustrien udgjorde i 2012 **5,5 mia. kr.** Dette er et fald fra **8,8 mia. kr.** i 2000. Branchen har dermed oplevet det samlet set relativt største fald i eksporten blandt industribrancherne i perioden med **ca. 38 pct.**

Det er især eksporten til nærmarkederne, der er reduceret i perioden. Eksporten til EU-27 ekskl. de nordiske lande er faldet med 2,7 mia. kr. hvilket er næsten 80 pct. af det samlede fald. Også eksporten til de nordiske lande er faldet med næsten 900 mio. kr. Samlet betyder det, at hvor eksporten til EU-27 og de nordiske lande udgjorde 90 pct. af den samlede eksport i 2001, er andelen 80 pct. i 2011.

Figur 53 Tekstil- og læderindustriens eksportmarkeder

Anm: Eksport til uoplyst marked er udeladt af figuren. Derfor summer procentfordelingen ikke til 100 i alle år.

Kilde: Sammenkøring af Udenrigshandelstatistikken og Regnskabsstatistikken

5.4.3 Uddannelse, forskning og udvikling i tekstil- og læderindustrien

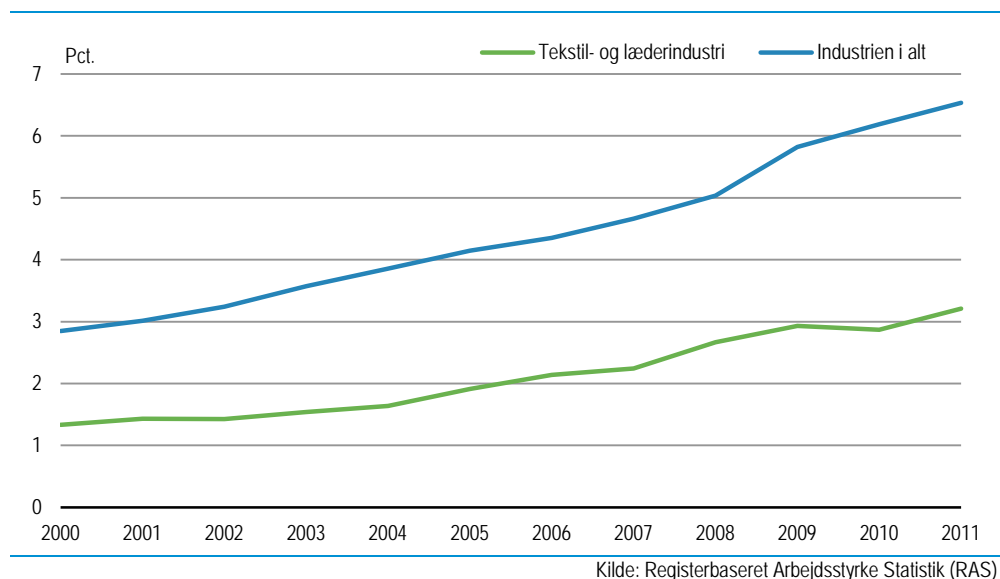
Relativt lavt uddannelsesniveau

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau opgjort som andelen af de beskæftigede, der har en lang videregående uddannelse, er lidt lavere i industrien end i de øvrige private byerhverv¹¹. I industrien er det således 6,5 pct., der har en lang videregående uddannelse, mens det er 8,1 pct. i de private byerhverv samlet set. Udviklingen i niveauet har været meget ens fra 2000 til 2012, da andelen for begge er omtrent fordoblet.

Uddannelsesniveauet i tekstil- og læderindustrien er noget lavere end i industrien samlet set. I tekstil- og læderindustri har ca. 200 ud af i alt ca. 5.600 beskæftigede en lang videregående uddannelse. I industrien samlet set er det ca. 19.000 ud af i alt 284.000 beskæftigede.

¹¹ Opgørelsen her er baseret på antal beskæftigede i den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). De tidligere opgørelser i rapporten har været baseret på antal årsværk fra Regnskabsstatistikken. Tallene her er derfor højere.

Figur 54 Andel med lang videregående uddannelse

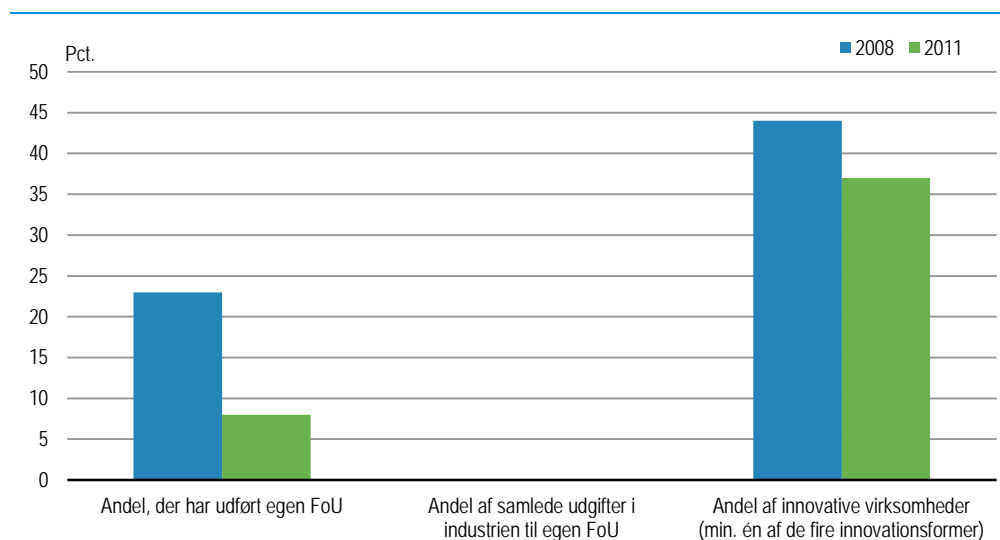
I perioden 2000 til 2011 er andelen med en lang videregående uddannelse i tekstil- og læderindustrien steget fra ca. 1 pct. til ca. 3 pct. Den relative stigning er dog et resultat af den samlede tilbagegang i beskæftigelsen i denne industri, da antallet af beskæftigede med en lang videregående uddannelse er ca. 200 både i 2000 og 2012.

Lille andel med FoU-aktiviteter

Forsknings- og udviklingsaktiviteterne i tekstil- og læderindustrien er begrænset. Andelen af virksomheder, der udfører egen FoU, er faldet fra 23 pct. i 2008 til 8 pct. i 2011. Udover møbel og anden industri mv., hvor andelen er 7 pct. er tekstil- og læderindustrien den branche i industrien, der har den laveste andel af virksomheder med egen FoU-aktivitet. I industrien samlet er andelen 19 pct., et fald fra 28 pct. i 2008.

Andelen af innovative virksomheder er faldet fra 44 pct. 2008 til 37 pct. i 2011, hvilket er den laveste andel blandt industriens brancher. For industrien samlet set er andelen steget svagt fra 45 pct. til 47 pct.

Figur 55 Forskning, udvikling og innovation i tekstil- og læderindustrien

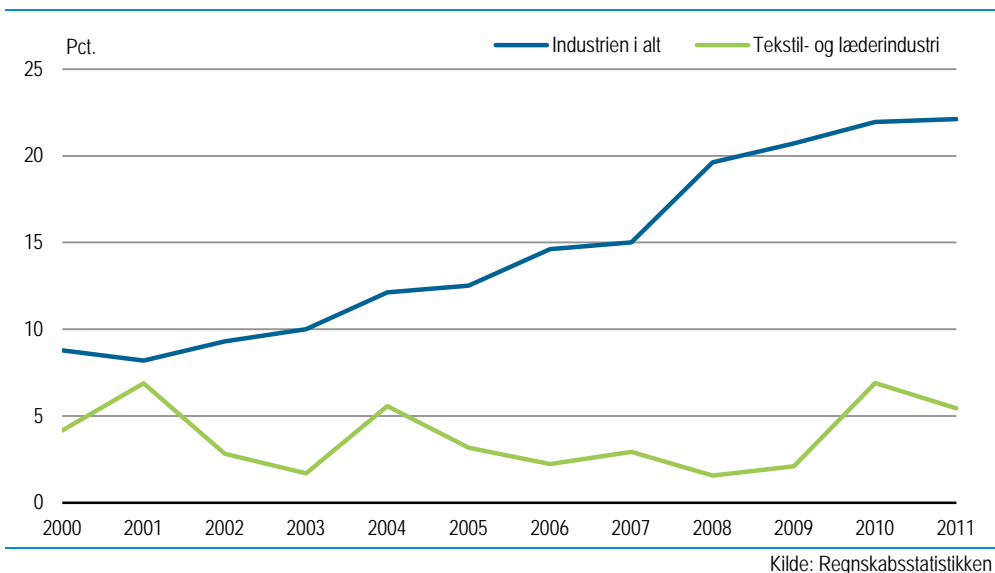

Kilde: Forskning og Innovation i private virksomheder

I både 2008 og 2011 brugte virksomhederne i tekstil- og læderindustrien tilsammen under 20 mio. kr. på egne forsknings- og udviklingsaktiviteter, hvilket i begge år er under 1 pct. af de samlede FoU-udgifter i industrien.

På baggrund af Regnskabsstatistikken er forholdet mellem immaterielle anlægsaktiver og de mere traditionelle produktionsfaktorer som bygninger og maskiner opgjort neden for.

Figur 56 Immaterielle anlægsaktiver som andel af de materielle anlægsaktiver

Ingen stigning i immaterielle anlægsaktiver

De immaterielle anlægsaktivers andel af de materielle anlægsaktiver er for tekstil- og læderindustrien stort set uændret gennem perioden. I både 2000 og 2011 udgjorde de immaterielle anlægsaktivers 5 pct. af de materielle anlægsaktiver. For industrien i alt er andelen steget fra 9 pct. til 22 pct. Sammenholdt med den forholdsvis lave FoU-aktivitet indikerer dette et begrænset udviklingspotentiale i denne industri.

Bilag

Industriens branchegrupper

36 std. gruppering	Branchetekst	DB07	
Føde-, drikke- og tobaks- vareindustri	Forarbejdning af svinekød	10.11.10	
	Forarbejdning af andet kød	10.11.90	
	Forarbejdning og konservering af fjerkrækød	10.12.00	
	Produktion af kød- og fjerkrækødprodukter	10.13.00	
	Fremstilling af fiskemel	10.20.10	
	Forarbejdning og konservering af fisk, krebsdyr og bløddyr, undtagen fiskemel	10.20.20	
	Forarbejdning og konservering af kartofler	10.31.00	
	Fremstilling af frugt- og grøntsagssaft	10.32.00	
	Anden forarbejdning og konservering af frugt og grøntsager	10.39.00	
	Fremstilling af olier og fedtstoffer	10.41.00	
	Fremstilling af margarine o.l. spiselige fedtstoffer	10.42.00	
	Mejerier samt ostefremstilling	10.51.00	
	Fremstilling af konsumis	10.52.00	
	Fremstilling af møllepriprodukter	10.61.00	
	Fremstilling af stivelse og stivelsesprodukter	10.62.00	
	Industriel fremstilling af brød; kager mv.	10.71.10	
	Fremstilling af friske bageriprodukter	10.71.20	
	Fremstilling af tvebakker og kiks; fremstilling af konserverede kager, tærter mv.	10.72.00	
	Fremstilling af makaroni, nudler, couscous og lignende dejvarer	10.73.00	
	Fremstilling af sukker	10.81.00	
	Fremstilling af kakao, chokolade og sukkervarer	10.82.00	
	Forarbejdning af te og kaffe	10.83.00	
	Fremstilling af smagspræparater og krydderier	10.84.00	
	Fremstilling af færdigretter	10.85.00	
	Fremstilling af homogeniserede produkter og diætmad	10.86.00	
	Fremstilling af andre fødevarer i.a.n.	10.89.00	
	Fremstilling af færdige foderblandinger til landbrugsdyr	10.91.00	
	Fremstilling af færdige foderblandinger til kæledyr	10.92.00	
	Destillation, rektifikation og blanding af alkohol	11.01.00	
	Fremstilling af vin af druer	11.02.00	
	Fremstilling af cider og anden frugtvin	11.03.00	
	Fremstilling af andre ikke-destillerede gærede drikkevarer	11.04.00	
	Fremstilling af øl	11.05.00	
	Fremstilling af malt	11.06.00	
	Fremstilling af læskedrikke; fremstilling af mineralvand og andet vand på flaske	11.07.00	
	Fremstilling af tobaksprodukter	12.00.00	
	Tekstil- og læderindustri	Forbehandling og spinning af tekstilfibre	13.10.00
		Vævning af tekstiler	13.20.00
		Efterbehandling af tekstiler	13.30.00
		Fremstilling af trikotagestoffer	13.91.00
		Fremstilling af boligtekstiler	13.92.10
		Fremstilling af færdige tekstilvarer undtagen boligtekstiler og beklædningsartikler	13.92.20
Fremstilling af tæpper		13.93.00	
Fremstilling af reb, tovværk, sejlgarn og netstoffer		13.94.00	
Fremstilling af fiberdug og varer af fiberdug undtagen beklædningsartikler		13.95.00	
Fremstilling af andre tekniske og industrielle tekstiler		13.96.00	
Fremstilling af andre tekstiler i.a.n.		13.99.00	
Fremstilling af beklædningsartikler af læder		14.11.00	
Fremstilling af arbejdsbeklædning		14.12.00	
Fremstilling af anden yderbeklædning		14.13.00	
Fremstilling af underbeklædning		14.14.00	

Industriens branchegrupper (fortsat)

36 std. gruppering	Branchetekst	DB07	
Tekstil- og læderindustri	Fremstilling af andre beklædningsartikler samt tilbehør	14.19.00	
	Fremstilling af varer af pelsskind	14.20.00	
	Fremstilling af strikkede og hæklede strømpevarer	14.31.00	
	Fremstilling af andre strikkede og hæklede beklædningsartikler	14.39.00	
	Garvning og beredning af læder; beredning og farvning af pelsskind	15.11.00	
	Fremstilling af tasker, kufferter, sadelmagervarer mv.	15.12.00	
	Fremstilling af fodtøj	15.20.00	
Træ- og papirindustri, trykkerier	Udsavning og høvling af træ	16.10.00	
	Fremstilling af finerplader og træbaserede plader	16.21.00	
	Fremstilling af sammensatte parketstave	16.22.00	
	Fremstilling af bygningstømmer og snedkeriartikler i øvrigt	16.23.00	
	Fremstilling af træemballage	16.24.00	
	Fremstilling af andre træprodukter; fremstilling af varer af kork, strå og flettematerialer	16.29.00	
	Fremstilling af papirmasse	17.11.00	
	Fremstilling af papir og pap	17.12.00	
	Fremstilling af bølgepap og pap og emballage af papir og pap	17.21.00	
	Fremstilling af husholdningsartikler og hygiejneartikler samt toiletartikler af papir og pap	17.22.00	
	Fremstilling af kontorartikler af papir	17.23.00	
	Fremstilling af tapet	17.24.00	
	Fremstilling af andre papir- og papvarer	17.29.00	
	Trykning af dagblade	18.11.00	
	Anden trykning	18.12.00	
	Prepress- og premedia-arbejde	18.13.00	
	Bogbinding og lignende serviceydelser	18.14.00	
	Reproduktion af indspillede medier	18.20.00	
	Olieraffinaderier mv.	Fremstilling af koks mv.	19.10.00
		Fremstilling af raffinerede mineralolieprodukter	19.20.00
Kemisk industri	Fremstilling af industrigasser	20.11.00	
	Fremstilling af farvestoffer og pigmenter	20.12.00	
	Fremstilling af andre uorganiske basiskemikalier	20.13.00	
	Fremstilling af andre organiske basiskemikalier	20.14.00	
	Fremstilling af gødningsstoffer og nitrogenprodukter	20.15.00	
	Fremstilling af plast i ubearbejdet form	20.16.00	
	Fremstilling af syntetisk gummi i ubearbejdet form	20.17.00	
	Fremstilling af pesticider og andre agrokemiske produkter	20.20.00	
	Fremstilling af maling, lak og lignende overfladebehandlingsmidler, trykfarver samt tætningsmaterialer	20.30.00	
	Fremstilling af sæbe, rengørings- og rensemidler samt poleremidler	20.41.00	
	Fremstilling af parfume, hårshampoo, tandpasta mv.	20.42.00	
	Fremstilling af sprængstoffer	20.51.00	
	Fremstilling af lim	20.52.00	
	Fremstilling af æteriske olier	20.53.00	
	Fremstilling af andre kemiske produkter i.a.n.	20.59.00	
Fremstilling af kemofibre	20.60.00		
Medicinalindustri	Fremstilling af farmaceutiske råvarer	21.10.00	
	Fremstilling af farmaceutiske præparater	21.20.00	
Plast-, glas- og betonindustri	Fremstilling af gummidæk og gummislanger; vulkanisering af dæk	22.11.00	
	Fremstilling af andre gummiprodukter	22.19.00	
	Fremstilling af plader, ark, rør og slanger samt profiler af plast	22.21.00	
	Fremstilling af plastemballage	22.22.00	
	Fremstilling af bygningsartikler af plast	22.23.00	
	Fremstilling af andre plastprodukter	22.29.00	

Industriens branchegrupper (fortsat)

36 std. gruppering	Branchetekst	DB07
Plast-, glas- og betonindustri	Fremstilling af planglas	23.11.00
	Formning og forarbejdning af planglas	23.12.00
	Fremstilling af flasker, drikkeglas mv.	23.13.00
	Fremstilling af glasfiber	23.14.00
	Fremstilling og bearbejdning af andet glas (herunder teknisk glas)	23.19.00
	Fremstilling af ildfaste produkter	23.20.00
	Fremstilling af keramiske teglsten og gulvfliser	23.31.00
	Fremstilling af mursten, teglsten og byggematerialer af brændt ler	23.32.00
	Fremstilling af keramiske husholdningsartikler og pyntegenstande	23.41.00
	Fremstilling af keramiske sanitetsartikler	23.42.00
	Fremstilling af keramiske isolatorer og isoleringsdele	23.43.00
	Fremstilling af andre keramiske produkter til teknisk brug	23.44.00
	Fremstilling af andre keramiske produkter	23.49.00
	Fremstilling af cement	23.51.00
	Fremstilling af kalk og gips	23.52.00
	Fremstilling af byggematerialer af beton	23.61.00
	Fremstilling af byggematerialer af gips	23.62.00
	Fremstilling af færdigblandet beton	23.63.00
	Fremstilling af mørtel	23.64.00
	Fremstilling af fibercement	23.65.00
	Fremstilling af andre beton-, gips- og cementprodukter	23.69.00
	Tilhugning, tilskæring og færdigbearbejdning af sten	23.70.00
	Fremstilling af slibemidler	23.91.00
	Fremstilling af asfalt og tagpap	23.99.10
	Fremstilling af andre ikke-metalholdige mineralske produkter i.a.n.	23.99.90
Metalindustri	Fremstilling af råjern og råstål samt jernlegeringer	24.10.00
	Fremstilling af rør og hule profiler og tilhørende fittings af stål	24.20.00
	Fremstilling af stænger ved koldtrækning	24.31.00
	Fremstilling af stålband ved koldvalsning	24.32.00
	Koldbehandling	24.33.00
	Fremstilling af tråd ved koldtrækning	24.34.00
	Fremstilling af ædelmetaller	24.41.00
	Fremstilling af aluminium	24.42.00
	Fremstilling af bly, zink og tin	24.43.00
	Fremstilling af kobber	24.44.00
	Anden fremstilling af ikke-jernholdige metaller	24.45.00
	Oparbejdning af nukleart brændsel	24.46.00
	Støbning af jernprodukter	24.51.00
	Støbning af stålprodukter	24.52.00
	Støbning af letmetalprodukter	24.53.00
	Støbning af andre ikke-jernholdige metalprodukter	24.54.00
	Fremstilling af metalkonstruktioner og dele heraf	25.11.00
	Fremstilling af døre og vinduer af metal	25.12.00
	Fremstilling af radiatorer og kedler til centralvarmeanlæg	25.21.00
	Fremstilling af andre tanke og beholdere af metal	25.29.00
	Fremstilling af dampkedler undtagen centralvarmekedler	25.30.00
	Fremstilling af våben og ammunition	25.40.00
	Smedning, presning, sænksmedning og valsning af metal; pulvermetallurgi	25.50.00
	Overfladebehandling af metal	25.61.00
	Maskinforarbejdning	25.62.00
	Fremstilling af bestik, skære- og klipperedskaber	25.71.00
	Fremstilling af låse og hængsler	25.72.00
Fremstilling af håndværktøj	25.73.00	
Fremstilling af metaltønder og lignende beholdere	25.91.00	

Industriens branchegrupper (fortsat)

36 std. gruppering	Branchetekst	DB07
Metalindustri	Fremstilling af letmetalemballage	25.92.00
	Fremstilling af trådvarer, kæder og fjedre	25.93.00
	Fremstilling af lukkeanordninger, bolte, skruer og møtrikker	25.94.00
	Fremstilling af andre færdige metalprodukter i.a.n.	25.99.00
Elektronikindustri	Fremstilling af elektroniske komponenter og plader	26.11.00
	Fremstilling af printplader o.l.	26.12.00
	Fremstilling af computere og ydre enheder	26.20.00
	Fremstilling af kommunikationsudstyr	26.30.00
	Fremstilling af elektronik til husholdninger	26.40.00
	Fremstilling af udstyr til måling, afprøvning, navigation og kontrol	26.51.00
	Fremstilling af ure	26.52.00
	Fremstilling af høreapparater og dele hertil	26.60.10
	Fremstilling af bestrålingsudstyr og elektromedicinsk og elektroterapeutisk udstyr	26.60.90
	Fremstilling af optiske instrumenter og fotografisk udstyr	26.70.00
	Fremstilling af magnetiske og optiske media	26.80.00
Fremst. af elektrisk udstyr	Fremstilling af elektriske motorer, generatorer og transformere	27.11.00
	Fremstilling af elektriske fordelings- og kontrolapparater	27.12.00
	Fremstilling af batterier og akkumulatorer	27.20.00
	Fremstilling af lyslederkabler	27.31.00
	Fremstilling af andre elektroniske og elektriske ledninger og kabler	27.32.00
	Fremstilling af tilbehør til ledninger og kabler	27.33.00
	Fremstilling af elektriske belysningsartikler	27.40.00
	Fremstilling af elektriske husholdningsapparater	27.51.00
	Fremstilling af ikke-elektriske husholdningsapparater	27.52.00
	Fremstilling af andet elektrisk udstyr	27.90.00
Maskinindustri	Fremstilling af vindmøller og dele hertil	28.11.10
	Fremstilling af motorer og turbiner undtagen motorer til vindmøller, flyvemaskiner, motorkøretøjer og knallerter	28.11.90
	Fremstilling af hydraulisk udstyr	28.12.00
	Fremstilling af andre pumper og kompressorer	28.13.00
	Fremstilling af andre haner og ventiler	28.14.00
	Fremstilling af lejer, tandhjul, tandhjulsudvekslinger og drivelementer	28.15.00
	Fremstilling af ovne, ildsteder og fyringsaggregater	28.21.00
	Fremstilling af løfte- og håndteringsudstyr	28.22.00
	Fremstilling af kontormaskiner og -udstyr (undtagen computere og ydre enheder)	28.23.00
	Fremstilling af motordrevet håndværktøj	28.24.00
	Fremstilling af køle- og ventilationsanlæg (til industriel brug)	28.25.00
	Fremstilling af andre maskiner til generelle formål i.a.n.	28.29.00
	Fremstilling af landbrugs- og skovbrugsmaskiner	28.30.00
	Fremstilling af metalforarbejdende værktøjsmaskiner	28.41.00
	Fremstilling af andre værktøjsmaskiner	28.49.00
	Fremstilling af maskiner til metallurgi	28.91.00
	Fremstilling af maskiner til råstofindvindingsindustrien samt bygge og anlæg	28.92.00
	Fremstilling af maskiner til føde-, drikke- og tobaksvareindustrien	28.93.00
	Fremstilling af maskiner til produktion af tekstiler, beklædningsartikler og læder	28.94.00
	Fremstilling af maskiner til produktion af papir og pap	28.95.00
	Fremstilling af maskiner til produktion af plast og gummi	28.96.00
Fremstilling af øvrige maskiner til specielle formål i.a.n.	28.99.00	
Transportmiddelindustri	Fremstilling af motorkøretøjer	29.10.00
	Fremstilling af karosserier til motorkøretøjer; fremstilling af påhængsvogne og sættevogne	29.20.00

Industriens branchegrupper (fortsat)

36 std. gruppering	Branchetekst	DB07	
Transportmiddelindustri	Fremstilling af elektrisk og elektronisk udstyr til motorkøretøjer	29.31.00	
	Fremstilling af andre dele og tilbehør til motorkøretøjer	29.32.00	
	Bygning af skibe og flydende materiel	30.11.00	
	Bygning af både til fritid og sport	30.12.00	
	Fremstilling af lokomotiver og andet rullende materiel til jernbaner og sporveje	30.20.00	
	Fremstilling af luft- og rumfartøjer o.l.	30.30.00	
	Fremstilling af militære kampkøretøjer	30.40.00	
	Fremstilling af motorcykler	30.91.00	
	Fremstilling af cykler og invalidekøretøjer	30.92.00	
	Fremstilling af andre transportmidler i.a.n.	30.99.00	
	Møbel og anden industri mv.	Fremstilling af kontor- og butiksmøbler	31.01.00
		Fremstilling af køkkenmøbler	31.02.00
		Fremstilling af madrasser	31.03.00
		Fremstilling af andre møbler	31.09.00
Prægning af mønter		32.11.00	
Fremstilling af smykker i ædle metaller og relaterede produkter		32.12.00	
Fremstilling af bijouteri og lignende varer		32.13.00	
Fremstilling af musikinstrumenter		32.20.00	
Fremstilling af sportsudstyr		32.30.00	
Fremstilling af spil og legetøj		32.40.00	
Fremstilling af medicinske og dentale instrumenter samt udstyr hertil		32.50.00	
Fremstilling af koste og børster		32.91.00	
Anden fremstillingsvirksomhed i.a.n.		32.99.00	
Reparation af jern- og metalvarer		33.11.00	
Reparation af maskiner		33.12.00	
Reparation af elektronisk og optisk udstyr		33.13.00	
Reparation af elektrisk udstyr		33.14.00	
Reparation og vedligeholdelse af skibe og både		33.15.00	
Reparation og vedligeholdelse af luft- og rumfartøjer		33.16.00	
Reparation og vedligeholdelse af andre transportmidler		33.17.00	
Reparation af andet udstyr	33.19.00		
Installation af industrimaskiner og -udstyr	33.20.00		